

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

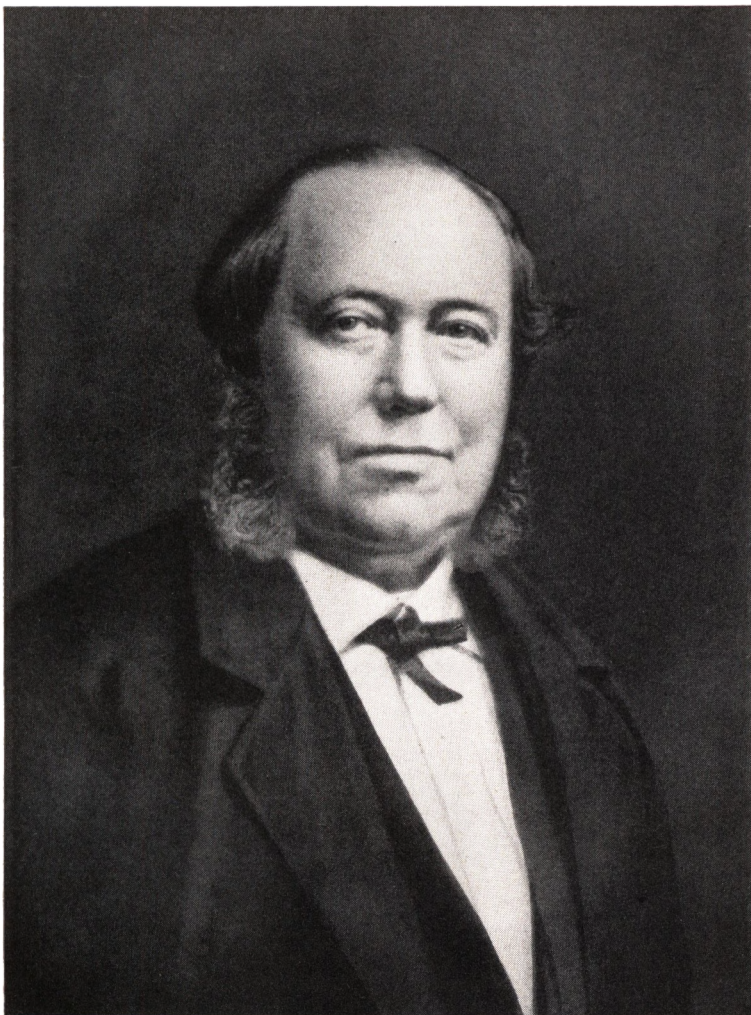
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SYGEKASSEN AF 1872

1872 — 1. JULI — 1947

N. F. Schlegel.
Sygekassens Stifter 1872.
Formand 1872—91.

SYGE- OG
BEGRAVELSESKASSEN
AF 1872

1872 — I. JULI — 1947

AF
ALBERT FABRITIUS

KØBENHAVN

1948

Den 1. Juli 1947 er det 75 Aar siden, Syge- og Begravelseskassen af 1872 indledte sin Virksomhed — en Begivenhed, som Sygekassens Bestyrelse har ønsket at fejre blandt andet ved Udgivelse af en retrospektiv Oversigt over Virksomhedens Udvikling, Organisation og Virkemaade, i Haab om dermed at yde et Bidrag til Belysning af dansk Sygekassevæsens Udvikling i Almindelighed.

Da Bestyrelsen havde vedtaget at markere Mindedagen ved et Jubilæumsskrift, stod man overfor den i Virkeligheden saare vanskelige Opgave at finde frem til Stoffet, idet Kassens eget Arkiv frembød store Mangler og megen Ufuldkommenhed. Historikeren, Dr. phil. Albert Fabritius paatog sig med Varme og Interesse for Emnet at finde frem til de rette Kilder og til i det hele taget at udrede Historiens indfiltrede Traade. Dr. Fabritius har ikke skyet noget Besvær. Resultatet af hans Forskerflid er nærværende Arbejde, som Bestyrelsen med særlig Glæde hermed fremlægger.

Sygekassen af 1872 er oprettet af Foreningen for Alderdomsfriboliger. Denne Forenings Bestyrelse varetog indtil 1. April 1922 ogsaa Sygekassens Ledelse, og Foreningen er stadig repræsenteret i Sygekassens Bestyrelse. Den Interesse, som Foreningen for Alderdomsfriboliger altid har nærret overfor Syge- og Begravelseskassen og stadig viser, har i Anledning af Jubilæet givet sig det smukke Udtryk, at Foreningen har bevilget et anseligt Beløb som Tilskud til Udgivelsen af nærværende Jubilæumsskrift.

Sygekassens Bestyrelse bringer herved Foreningen for Alderdomsfriboliger ikke blot en hjertelig Tak for den store Gave, som har lettet Gennemførelsen af det planlagte Skrift, men ogsaa en oprigtig Tak for værdifuld Støtte og megen Velvilje gennem de henrundne 75 Aar.

Paa Bestyrelsens Vegne

Knud Raae.

Formand.

Indhold.

	Side
Forord	11
Indledning	13
Stiftelsen	25
De første Aar. 1872—1892	35
Under Sygekasseloven. 1892—1922	50
Den selvstændige Sygekasse. 1922—1947	73
Bestyrelse, Funktionærer og Læger	98
<i>Førmand</i>	98
<i>Næstformænd</i>	98
<i>Kasserere</i>	99
<i>Bestyrelsesmedlemmer</i>	99
<i>Sygekasseudvalgets Medlemmer 1873—1922</i>	102
<i>Revisorer</i>	103
<i>Repræsentantskabets Medlemmer 1947</i>	103
<i>Kredsbestyrere</i>	104
<i>Kredskasserere</i>	105
<i>Forretningsførere</i>	106
<i>Hovedkasserere</i>	107
<i>Kontorpersonale</i>	107
<i>Sygekassens Læger indtil 1926</i>	107
Sygekassens Æresmedlemmer	111
Statistiske Oversigter	113
Kilder	119
Navneregister	121

Forord.

Ved Udsendelsen af efterfølgende lille Oversigt over den Udvikling, Syge- og Begravelseskassen af 1872 har gennemløbet i de forløbne 75 Aar, vil der være Grund til at rette en Tak til Direktøren for Sygekassevæsenet *L. P. Borberg* og Kontorchef i Sygekassedirektoratet *H. Daniel* for den Liberalitet, hvormed Direktoratets Arkiv er blevet aabnet for mig. Paa samme Maade beder jeg Formanden for Foreningen for Alderdomsfriboliger Raadsformand *Sigurd Kristensen* og Foreningens Kasserer Højesteretssagfører *Leif Gamborg* modtage min Tak for Adgang til Foreningens Arkiv.

Det Arkivmateriale, som er bevaret fra Sygekassens ældre Perioder, er desværre meget sparsomt og af tilfældig Karakter, og det har ikke kunnet undgaas, at Fremstillingen er præget heraf. Forholdet giver Anledning til at rette en Appel til Institutioner af samme Karakter som Sygekassen af 1872 om at redde, hvad der endnu kan reddes og opbevares paa betryggende Maade af ældre Arkivsager. I mange Tilfælde vil det sikkert gaa som her, at Arkivet har ligget hos de skiftende Formænd og derved er helt eller delvis forkommet, ofte fordi de paagældende ikke har haft Sans for at bevare alle disse gamle Papirer, og ud fra den Betragtning, at der jo ikke længere var Brug herfor, har ladet dem tilintetgøre. En Dag bliver det imidlertid aktuelt at faa et Overblik over den paagældende Institutions Historie, og saa er det for sent.

Af andre, som med stor Beredvillighed har rakt en hjælpende Haand, er der Grund til at nævne Justitiarius Schlegels Sønnesøn, Direktør *Otto Schlegel*, Bikuben, Direktør *Erik Nielsen*, Statsanstalten for Livsforsikring, og sidst, men ikke mindst Sygekassens mangeaarige Forretningsfører *P. Grif*. For god Hjælp siger jeg oprigtig Tak.

Albert Fabritius.

Indledning.

NAAR man vil forsøge paa ved en rund Fødselsdag, som den Syge- og Begravelseskassen af 1872 nu har naaet, at danne sig et nogenlunde fyldestgørende Billede af en saadan Institutions Virke-maade og de gennem Aarene opnaaede Resultater, vil det være klart, at et saadant Billede ikke kan skabes alene ud fra Sygekassens egne Beretninger og Regnskaber eller paa Grundlag af dens egne Arkiver. Den enkelte Sygekasses hele Stilling og Udvikling maa jo til enhver Tid sættes i Relation til den almindelige Udvikling i Samfundet og til den mere specielle Linie, der gaar fra den absolut selvstændige Stilling til den ligesaa fuldstændigt af Staten afhængige, som betegner dansk Sygekassevæsens Vej. *Uden Kendskab til den Udviklingslinie, der har sit Udgangspunkt i Liberalisternes stærke Hævdelse af Selvhjælpen som det ledende Princip og foreløbig er afsluttet med Statens Fordring om den tvungne Folkeforsikring, dens eget Bidrag til denne Forsikring og dens deraf flydende Krav til og Kontrol med Midlernes Anvendelse, er den enkelte Sygekasses Historie umulig at forstaa.* Det er derfor Hensigten med nogle faa indledende Bemærkninger — omend kun i de groveste Hovedtræk — at redegøre for den Baggrund, paa hvilken hele den efterfølgende Fremstilling maa ses.

Syge- og Begravelseshjælp under en eller anden Form er saa gammel som Bysamfundet selv. Middelalderens Gilder og det deraf udviklede Laugsvæsen havde blandt deres Opgaver til Værn for Brødrenes erhvervsøkonomiske og sociale Interesser ogsaa Syge- og Begravelseshjælpen, og det blev denne Del af Laugsvæsenets Funktioner, der kom til at overleve selve Institutionen.

De sociale Forskydninger, der i Løbet af det 18de Aarhundrede kom til at præge Bysamfundets Udvikling, medførte imidlertid, at

Laugsvæsenets Forsorg ikke strakte til. Stigningen i Svendenes Antal og i Lobet af det 19de Aarhundrede Overgangen fra Haandværk til Industri ogede i betænkelig Grad de sociale Vanskeligheder og skabte Problemer, der før var ukendte; dels stod man overfor Tilstedeværelsen af et efterhaanden talrigt Lag af Befolkningen, som ikke havde Adgang til Laugskasserne, og for hvem derfor Sygdom og deraf flydende Arbejdsløshed var ensbetydende med den fuldstændige økonomiske Ruin og sociale Deklassering; dels var som Regel de gifte Svendes Familier afskaaret fra Hjælpen i Laugskasserne, hvorved den Hjælp, der kunde opnaas, blev ganske utilstrækkelig.

Til Afhjælpning af den sociale Nød, der var blevet den uundvigelige Folge af denne Udvikling, havde man vel en Fattiglovgivning, men rigtig nok af en højst ufyldstgørende og utilfredsstillende Art. Det første Forsøg paa at skabe en organiseret Fattigforsørgelse er *Reskriptet af 3. September 1708 om »De Fattiges Væsen«* i Købstæderne, hvorved det Offentlige overtog Fattigforsørgelsen. Midlerne skulde tilvejebringes ved en Indsamling i Fattigbøsserne, der opstilledes i Kirkerne og i Værtshuse, og ved en Tavleombæring ved de kirkelige Højtider, samt ved en almindelig Afgift paa 1 pCt. af alle civile Betjentes Gager og endelig ved Indsamling blandt andre Borgere, altsaa dels ad frivillig, dels ad tvungen Vej, men Loven var vanskelig at gennemføre og slog faktisk ikke til. Derfor nedsattes 1787 den store Fattigkommission, hvis Arbejde direkte resulterede i *Forordningen af 9. Marts 1792 om Fattigforsorgen i Hovedstaden og mere indirekte i det Kompleks af Love, som man med en moderne Betegnelse har kaldt Socialreformen af 1802—03.*

Ved disse Love skete der vel ingen afgørende Ændringer i de gældende Principper, men de betød ikke destomindre et stort Fremskridt derved, at de skabte Mulighederne for en effektiv Fattigforsørgelse, der paa Landet væsentligst var baseret paa Naturalforplejning, i Byerne i højere Grad paa Pengehjælp. Afgørende udfra sociale og humanitære Synspunkter var det imidlertid, at man ikke ved disse Love havde Blik for at sondre mellem de forskellige For-

mer for Fattigdom — den, der uforskyldt var kommet i Nød, blev her sidestillet med den kronisk arbejdssky, og hvad værre var, der var ikke ved den offentlige Forsorg nogen Mulighed for en Genrejsning i de Tilfælde, hvor den sammenbrudte Økonomi havde sin Aarsag i øjeblikkelige ydre uheldige Omstændigheder, og den, der efter et stræbsomt Liv paa en Indtægt, der havde været betænkelig nær ved Sultegrænsen eller i hvert Fald kun lige havde rakt fra Haanden og i Munden, i sin Alderdom blev ude af Stand til at klare sig, var hjemfalden til sin Families Naade og Barmhjertighed og økonomiske Evne — eller til Fattigvæsenet. Her om noget Sted gjaldt det, at den, der traadte indenfor, maatte lade Haabet fare.

Omkring Midten af Aarhundredet skete der vel en principielt betydende Ændring heri, for saa vidt som *Loven af 8. Marts 1856* om Tilvejebringelsen af Midler til fri Fattigunderstøttelse aabnede Adgang for de saakaldte frie Fattigkassers Virksomhed og til Hjælp uden om det egentlige Fattigvæsen og uden Fattighjælpens Virkninger, men for det Omraade, hvor en organiseret Hjælp af denne Art skulde synes i højeste Grad paakrævet, nemlig Hovedstaden, kom Loven netop ikke til at træde i Funktion, og dens heldbringende Virkninger iøvrigt hæmmedes over alt stærkt af utilstrækkelige Midler.

I København lykkedes det ikke, som Loven forudsaa, at afskaffe Tavleombæringen i Kirkerne og erstatte den med Bøsser ved Kirkens Indgang. Det var Mening, at de paa denne Maade indsamlede Midler skulde uddeles gennem den frie Fattigkasse i Sognet, medens de Penge, der var indkommet ved Tavleombæringen, var gaaet direkte i Kommunens Kasse. Grunden til, at Hovedstaden kom til at staa udenfor, var den, at der allerede fra 1841 havde været ført Forhandlinger mellem de kirkelige Myndigheder og Magistraten om dette Spørgsmaal, men uden Resultat, fordi der ved Tavleombæringen i de københavnske Kirker samledes Penge ind ogsaa til andre Formaal, og Magistraten forlangte, at Tavleombæringen overhovedet skulde afskaffes. Hele dette Spørgsmaal lykkedes det først at faa løst i 1877, og de gennem Bøsserne indsamlede Penge kom da ikke

den direkte Fattigforsorg tilgode, men fandt Anvendelse til Fremme af en fri kirkelig Fattigpleje og kom derved til at danne Grundlaget for Menighedsplejen.

Hovedaarsagen til, at København ikke paa samme Maade som det øvrige Land fik den frie Fattigkasseinstitution, maa imidlertid søges dybere end i det her anførte Forhold, nemlig i den Opfattelse, som var den bærende saavel indenfor Kommunalbestyrelsen som hos det store Flertal af de Personer, der stod i Spidsen for det private Hjælpearbejde. Denne Opfattelse er den liberalistiske, som principielt hævdede, at Kommunen kun burde virke gennem det offentlige Fattigvæsen, medens al anden Hjælpevirksomhed maatte være privat og frivillig.

Den private Velgørenhed var da ogsaa i livlig Virksomhed i København, men hæmmedes i sine Virkninger af Mangelen paa en fast Plan og et organiseret Samarbejde mellem det Utal af velgørende Institutioner, der virkede Side om Side, og endelig af den Omstændighed, at hver Institution for sig arbejdede over hele Byen, spredt og tilfældigt. Erkendelsen heraf var det, der førte til *Oprettelsen af Sogne-Understøttelsesforeningerne*, som i Tiden fra 1866 begyndte at træde i Funktion, og hvis store Fordel var det forholdsvis snævre Lokalomraade, der tillod en ganske anderledes nøje Kontrol og Effektivitet i Midlernes Anvendelse.

Den første af disse Foreninger blev stiftet paa Christianshavn og skylder i særlig Grad den daværende Kapellan ved Vor Frelsers Kirke, Pastor *J. C. Holck* og Agent, Generalkonsul *H. A. Clausen* sin Tilblivelse. Clausen var ogsaa Medstifter af Foreningen for Alderdomsfriboliger i 1871 og staar ved Siden af Pastor Holck og Fængselspræsten *Vilhelm Munck* som banebrydende i dette private Velgørhedsarbejde. Holck havde i særlig Grad Fortjeneste af, at Foreningen afgrænsede sig lokalt i sit Virksomhedsfelt, og at Under søgere sikrede en forsvarlig Anvendelse af Midlerne, medens Munck paa sin Side fik gennemført det den Gang ret usete Princip, at Hjælpen kun ydedes til Personer, der ikke var under det offentlige Fattigvæsens Forsorg.

Med *Christianshavns Understøttelsesforening* som Mønster dannedes i de følgende Aar en Række Sogne-Understøttelsesforeninger over hele Byen, saaledes i Efteraaret 1868 *Frederiksberg Sogns Understøttelsesforening*, der fortsatte og udvidede den Virksomhed, der tidligere var udøvet i »Bespisningsforeningen for Frederiksberg, Vesterbro og Omegn.« Især i Frederiksberg Sogn udfoldedes en stærk Virksomhed for ved at bringe Selvbeskatningsmomentet ind i Arbejdet at øge Foreningens Evne til at opfylde sine Formaal, og *det var da ogsaa fra denne Kreds, at Foreningen for Alderdomsfriboliger, der er Ophavet til Syge- og Begravelseskassen af 1872, udgik.*

De forskellige Understøttelsesforeninger fik allerede 1869 en Fællesstyrelse og sammensluttedes i 1874 i Institutionen »*Kjøbenhavns Understøttelsesforening*«, hvis Virksomhed det imidlertid ligger uden for Opgaven her at komme ind paa.

Formaalet med Sogneunderstøttelsesforeningerne ligger i Navnet selv. Det drejede sig ved denne Virksomhed i første Række om en kortere eller længere varende Understøttelse i en akut Nødssituation og en Støtte til at undgaa det offentlige Fattigvæsen og de deraf flydende Konsekvenser. Støtte i — endsige ligefrem Forsikring mod — Sygdomstilfælde som saadan laa udenfor Understøttelsesforeningernes Virksomhedsomraade. Med Sygeforsikringen stod det imidlertid kun smaat til.

Ved Ophævelsen af Laugstvangen i 1857 blev det stærkt anbefalet Svendene at fortsætte deres Sammenslutninger i Syge- og Begravelseskasser, og senere blev der for at fremme denne Bevægelse aabnet Adgang for saadanne frivillige Foreninger til at overtage Svendekassernes Formue, dersom deres Vedtægter blev anerkendt inden 1. Januar 1862. Endnu i 1885 fandtes 37 af de gamle Svendekasser som Syge- og Begravelseskasser, men deres Medlemstal var med ganske faa Undtagelser meget ringe, dels som Følge af Fagenes Overgang til Industridrift, dels som Følge af manglende Tilslutning fra de yngre Svende; at det samlede Medlemsantal i disse 37 Kasser kun var paa lidt under 8000 viser bedst, at det var den mindste Del af Arbejderstanden, der nød godt af denne Forsikring. Ved Siden af

Fagkasserne fandtes en Del af de saakaldte Fabriksygekasser, hvis Virksomhedsomraade var begrænset til den enkelte Bedrift. Arbejderne var her for Størsteparten tvungne Medlemmer, men saa snart de forlod Virksomheden, traadte de ogsaa ud af Sygekassen, og da tilmed Adgangen var begrænset til Mænd og til de yngre Aldersklasser, er det selvindlysende, at der faktisk var et meget stort Behov til Stede.

Den store Koleraepidemi i 1853, der alene i København krævede omtrent 5000 Ofre og blot i Kraft heraf maa have øget den sociale Nødstilstand i overvældende Grad, gav Stødet til Dannelsen af de første egentlige frie Sygekasser; saaledes oprettede *Arbejderforeningen 1853 en Sygekasse*, der optog Mænd mellem 20 og 50 Aar, som var bosiddende i Københavns Kommune, og samme Aar stiftedes endvidere en *Sygekasse af »Folkevennernes Selskab«*, som endda aabnede Adgang for Kvinder. Endelig stiftede Aaret efter en Kreds af Arbejdere paa Christianshavn *»Den broderlige Arbejdsklasses Hjelpeforening«*, som var den første af Arbejderne selv tagne Foranstaltning i denne Retning. Foreningen havde imidlertid svært ved at klare sig økonomisk, og 1867 overtoges Ledelsen af en Kreds af mere kapitalstærke Medborgere, saaledes at der ikke var nogen principiel Forskel paa de tre Kasser.

Initiativet til disse Hjelpeforanstaltninger udgik ellers som Regel fra alle andre Kredse end netop Arbejdernes; det var ikke grebet ud af Luften, naar den stærkt filantropisk indstillede Greve *Ludvig Holstein*, den senere Lensgreve til Holsteinborg, i 1871 hævdede Nødvendigheden af, at socialt interesserede indenfor de bedrestillede Lag af Befolkningen maatte fremtvinge Dannelsen af Selvhjælpsforeninger. Vi har set det med Sogneunderstøttelsesforeningerne, og vi ser det samme, naar vi betragter den Række af Mænd, der i 1871 stiftede Foreningen for Alderdomsfriboliger og den deraf Aaret efter udgaede Syge- og Begravelseskasse af 1872; det var den senere Overretsjustitarius *N. F. Schlegel*, Overpræsidenten i København, Kammerherre *E. Emil Rosenørn*, Nationaløkonomen *William Scharling* og endnu en lang Række velstaaende Mænd, tildels i de højeste Stillinger.

Fælles for dem alle var en dyb social Forstaaelse og en enestaende Offervilje baade til økonomiske Tilskud og til personlig Arbejdsindsats. De var baaret af den dybeste Medfølelse med de fattige i Samfundet og grebne af en kristelig human Trang til at sætte Hjælpen ind, der hvor der endnu var Haab om, at den kunde gøre Nytte. At man tillige har indset, at det var aldeles nødvendigt, at der skete en alvorlig Indsats for at afhjælpe Nøden i Arbejderklassen, dersom en fredelig Samfundsudvikling skulde sikres, er utvivlsomt; der var da ogsaa i disse Aar Baggrund nok for Betragtninger og Overvejelser af denne Art, og saavel Dagspressens rystende Skildringer af Kommunardernes Opstand i Paris i Foraaret 1871 som Stiftelsen af Den internationale Arbejderforening i Efteraaret samme Aar under Pios Førerskab og den stærke socialistiske Agitation, kunde ikke forblive uden Virkninger. At disse Begivenheder har været et yderligere Incitament i den Organisering og Udbygning af Hjælpearbejdet, som fandt Sted netop i disse Aar, forringer naturligvis ikke paa nogen Maade den Indsats, der blev gjort, og hvortil Initiativet blev taget længere tilbage i Tiden.

Det ledende Princip i dette Arbejde, der saavel rettedes mod Afhjælpning af den øjeblikkelige Nød som mod Sikring af Alderdommen og Forsikring i Sygdomstilfælde, var det liberalistiske Selvhjælpsdogme, men det blev dog hurtigt klart, at Støtte fra det Offentlige maatte til. I København formede denne Støtte sig saaledes, at Kommunen fra 1863 ydede Hospitalsophold mod nedsat Betaling til Medlemmer af de Sygekasser, der var anerkendt af Magistraten, men bortset herfra blev Princippet ikke brudt og kun spredt anfægtet før langt hen i 1880'erne, da Kravet om Statstilskud blev rejst, især fra socialdemokratisk Side.

Det vil være unødvendigt her at skildre den politiske Kamp, der i disse Aar førtes om hele dette Spørgsmaal, dels i de to *Sygekassekommissioner af 1861 og 1865*, hvor navnlig Kammerherre Rosenørn og Overlæge L. J. Brandes stod fast paa Selvhjælpens Princip, dels i den store *Arbejderkommission af 1875*, hvor Rosenørn, der var Kommissionens Formand, sluttede sig til et Mindretalsforslag om Ind-

førelse af tvungen Sygeforsikring for Arbejderstanden, idet han ansaa det for umuligt at faa den fattigste og altsaa mest trængende Del af Befolkningen med i den frivillige Forsikring, medens Brandes fortsat ansaa Statens Indblanding i Sygekassesagen for uheldig, og dels endelig paa Rigsdagen, hvor Sygekasseloven nød den tvivlsomme Ære i fire Aar at være Kastebold i det politiske Spil. En udførlig Skildring af hele denne Udvikling er meddelt i Svend Christiansens paa flere Punkter grundlæggende Skildring i Sygekassenævnets Festskrift: Fra Laugssygekasser til Folkeforsikring.

Resultatet af de Anstrengelser, der udfoldedes, blev *Sygekasseloven af 12. April 1892*, som paa det givne Grundlag aabnede Dørene for en Udvikling af hele dette vigtige Socialproblem, som sikkert oversteg, hvad man havde forudset. Selve Loven bar naturligvis, saaledes som den var Resultatet af en politisk Overenskomst mellem Højre og det moderate Venstre, Kompromisets Præg, og baade *L. J. Brandes* og Stiftsfysikus *T. M. Trautner* angreb den meget haardt, ligesom ogsaa Sygekasserne modtog den med blandede Følelser, men der gik dog kun faa Aar, før der fra alle Sider var Enighed om dens afgørende Betydning.

Princippet i denne Danmarks første Sygekasselov var den frivillige Forsikring af ubemidlede Personer i statsanerkendte Sygekasser, hvis Virksomhedsomraade som Regel faldt sammen med Kommune-grænserne. Kasserne fik Selvstyre, men var naturligvis underkastet Kontrol fra Sygekasseinspektoratet i Kraft af Statstilskudet. Et Sygekassenævn, der blev sammensat af Tillidsmænd for de enkelte Sygekasser og med Sygekasseinspektøren som født Formand, skulde drøfte vigtigere Principspørgsmaal og være raadgivende Organ for Regeringen i Sygekassesager.

Den Hjælp, som Kasserne ved Loven forpligtedes til at yde sine Medlemmer, fastsattes til fri Lægebehandling og Sygehusbehandling i ialt 60 Uger, samt i Almindelighed valgfri Dagpenge i 13 Uger indenfor 12 Maaneder, og til Gengæld ydedes et Statstilskud, der fastsattes til 2 Kr. pr. Medlem, samt 1/5 af det samlede Medlemsbidrag fra nydelsesberettigede Medlemmer. Princippet om Selv-

hjælpen var saaledes ingenlunde brudt, men der var altsaa nu Tale om en Hjælp til Selvhjælp. Loven omfattede kun den egentlige Sygeforsikring, Begravelseshjælpen f. Eks. faldt udenfor, hvad der medførte, at Begravelseskasserne maatte udskilles fra de anerkendte Sygekasser, og den særlige Lov, som 1905 indførte Tilsyn med Begravelseskasserne, sikrede ikke disse noget Statstilskud.

1910 blev Sygekasseloven optaget til Revision i et Udvalg, hvis Arbejde resulterede i *Sygekasseloven af 10. Maj 1915*; de nu gennemførte vigtigste Ændringer af den bestaaende Lov gik ud paa, at kronisk Syge med Forbehold for den kroniske Sygdom fremtidig skulde optages i Kasserne, at de Indtægts- og Formuegrænser, der betingede Retten til at opnaa Hjælp, fremtidig skulde fastsættes for et vist Aaremaal af et Rigsdagsudvalg efter Indstilling fra Sygekassenævnet, og at Statstilskudet blev øget; saaledes blev Bestemmelsen om et Tilskud paa 20 pCt. af Medlemsbidraget ændret til 25 pCt. af Udgifterne til de lovpligtige Ydelser. Endvidere blev der fastsat et Maksimum paa 3 Kr. daglig for Ydelse af Pengehjælp, og Højesteydelsen for Medicin fastsattes til $\frac{3}{4}$ uden Statstilskud. Barselhjælp blev gjort obligatorisk, og endelig oprettedes Voldgiftsraadet for Sygekasser og Læger.

Sluttelig skal det endnu nævnes, at gensidige Sygeforeninger opnaaede Adgang til at komme under Statskontrol, hvorved et Sygekassemedlem, som blev bemedlet i Lovens Forstand, uden Hensyn til Alder og Helbred kunde overgaa til en saadan Forening med Ret til Tilbageførelse til Sygekassens nydende Afdeling, saafremt Forholdene igen tillod et saadant Medlemsskab, men iøvrigt kunde saadanne Medlemmer ogsaa forblive i Sygekassen som »bemedlede nydende Medlemmer«, i hvilket Tilfælde, der dog ikke blev ydet Statstilskud til dem, og da saadanne Medlemmer aldrig kunde faa større Tilskud fra Kassen end de ubemedlede Medlemmer havde, blev Forsikringen for dyr for deres Vedkommende.

Sygekasseloven af 1915 fik ikke nogen lang Levetid, baade 1918 og 1919 gennemførtes Ændringer i Loven med Hensyn til Maksimumsgrænsen for Statstilskudet, og 1921 ændredes Loven paany, nu

som et Led i det store *sociale Lovkompleks af 1921*, der indførte Invalideforsikringen og ændrede Fattiglovens § 63, saaledes at der bl. a. blev aabnet Adgang til kommunal Hjælp uden Fattighjælps Virkninger. Sygekasselovens vigtigste Ændringer bestod først og fremmest i en Ligestilling af de kronisk Syge med Sygekassernes almindelige Medlemmer; saadanne Syge kunde nu optages med Vedtegning om den kroniske Sygdom og Hjælp for denne, idet Stat og Kommune paatog sig at dække den derved opstaaede Merudgift for Kasserne med Halvdelen hver; dog kunde de højst opnaa 3 Kr. i daglig Pengehjælp, medens Højestegrænsen for andre Medlemmer fastsattes til 6 Kr. daglig, og Pengehjælpen skulde fremtidig udstrækkes over 26 Uger i Stedet for som hidtil kun 13 Uger. Som Følge heraf øgedes Statens Tilskud til Sygekasserne, idet det faste Tilskud pr. Medlem forhøjedes fra 2 til 3 Kr., medens Udgifterne fortsat dækkedes af Staten med 25 pCt.; denne Del af Tilskudet øgedes dog ogsaa derved, at Sygekassernes frivillige Ydelser (Medicin, Tandbehandling, Reconvalescensophold og Hjemmesygepleje) nu faldt ind her under.

Det blev endvidere bestemt, at Overenskomster mellem Sygekasserne og Læger og Tandlæger skulde godkendes af Ministeriet; hvor Overenskomst ikke forelaa, maatte det af Kasserne refunderede Beløb til Læge- og Tandlægehjælp ikke overstige $\frac{3}{4}$ af Medlemmets Udgifter.

Af stor Betydning — ikke alene for Sygekassernes Arbejde, men ogsaa for Socialforsikringens hele Udvikling — var det, at Invalideforsikringen gjordes obligatorisk for alle ubemidlede, nydende Sygekassemedlemmer under 62 Aar, som havde dansk Indfødsret. Personer, der overgik til de bemidlede Afdelinger eller til Fortsættelses-sygekasserne, kunde beholde Invalideforsikring mod tredobbelt Præmie.

Disse meget betydelige Fordele blev imidlertid kraftigt beskaaret ved de saakaldte Nedskæringslove, der gennemførtes i 1927 som Led i de almindelige Besparelsesforanstaltninger, der atter var en Følge af 1920'ernes økonomiske Nedgang. Den nye *Sygekasselov af*

14. Juni 1927 nedsatte Statstilskudet pr. Medlem til de tidligere 2 Kr., 25 pCts. Tilskudet til Medicin bortfaldt, og Tilskudet til Lægehjælp blev normeret til 2,4 Millioner Kr. om Aaret, hvad der gennemgaaende kom til at betyde en Nedsættelse fra 25 til 15—16 pCt. Af særlig Betydning for Medlemsskabet var den udvidede Kontrol med, at kun de i Lovens Forstand ubemidlede Personer stod som Medlemmer, og ændrede Indtægts- og Formuegrænser; samtidig gennemførtes en Modernisering af Frikørselsbestemmelserne¹⁾.

Da de ændrede Kontrolbestemmelser vilde medføre Udelukkelse af et ikke ringe Antal hidtilværende nydende Medlemmer, gennemførtes 27. Marts 1929 en Lov om bemidlede Personers Sygeforsikring, hvorved saadanne Personer kunde optages i statskontrollerede Fortsættelseskasser. Iøvrigt blev det allerede Aaret efter (Lov af 15. April 1930) nødvendigt at hæve Indtægtsgrænserne.

Hvor vigtig i sig selv den *Steincke'ske Socialreform af 1933* end i sin Helhed er, medførte den ikke nogen indgribende Ændring i Sygekasseloven, idet man dog maa se bort fra, at det *Frivillighedens Princip, som oprindeligt havde præget Udviklingen, nu blev opgivet*. Det blev nu gjort til en Betingelse for enhver, som vilde bevare Retten til at opnaa Aldersrente, at være bidragydende Medlem af en statsanerkendt Sygekasse eller statskontrolleret Sygeforening med tilhørende Invalideforsikring. Af Betydning blev iøvrigt et noget større Statstilskud, betydeligt udvidede Bestemmelser om Barselshjælp og tvungen Begravelsesforsikring for Medlemmerne af de Sygekasser, som ønskede dette indført.

Af de Ændringer, der siden er blevet gennemført, er især *Loven af 30. Maj 1940* betydningsfuld, idet den gennemførte den tvungne Begravelsesforsikring for alle ubemidlede nydende Sygekassemedlemmer, og det samme gælder *Loven af 25. Juli samme Aar*, som inddelte Medicinen i forskellige Klasser efter dens Betydningsfuldhed, hvorefter Kassernes Refundering skulde reguleres.

Med Hensyn til Begravelsesforsikringen saa blev, som forhen

¹⁾ Spørgsmaalet om Ret til fri Transport til Hospital og Læge har naturligvis især Betydning i Landkommunerne.

anført, Bestemmelser herom ikke optaget i Sygekasseloven af 1892, hvad der medførte, at de Sygekasser, som tillige ydede Begravelses-hjælp, maatte oprette særlige Begravelseskasser. En frivilligt oprettet Forening »*Begravelseskassernes Genforsikring*«, der traadte i Funktion 1. Januar 1900, skulde fordele Risikoen for de enkelte, oftest smaa Begravelseskasser. Ved den tidligere omtalte *Lov af 1. April 1905* underkastedes Begravelseskasserne Statens Tilsyn, men uden derfor at opnaa noget Statstilskud. Tilsynets Myndighed var som Følge heraf yderst begrænset, og Resultatet var derfor, at ikke faa Begravelseskasser efterhaanden kom i alvorlige Vanskeligheder. *Loven af 19. Marts 1929* tillod de enkelte Sygekasser at gøre *Begravelses-hjælpen obligatorisk* for deres Medlemmer og styrkede Tilsynets Myndighed, men først *Folkeforsikringsloven af 1933* gennemførte den »*frivillig pligtige Begravelsesforsikring*«, hvorimod der ikke før 1937 blev givet Tilsagn om Indførelsen af en *tvungen Begravelsesforsikring*, der blev gennemført ved den nævnte *Lov af 30. Maj 1940*. Efter denne skulde Begravelsesforsikringen ydes af Sygekassen som saadan, og de selvstændige Begravelseskasser blev saaledes ophævet, samtidig med at Genforsikringen blev obligatorisk.

Det havde været fristende paa mange Punkter at søge at udbygge den sammentrængte Skildring, der her er givet af de sociale Problemers Udvikling og deres Løsning, for saa vidt angaar vort Emne, men der er heri Stof til bindstærke Værker. Har Skildringen ogsaa blot optrukket Hovedlinierne og dermed givet en nødtørfdig Skildring af de historiske Forudsætninger for den Virksomhed, der er udfoldet af Foreningen for Alderdomsfriboliger og Syge- og Begravelseskassen af 1872, saa vil dette vist nok ogsaa være tilstrækkeligt.

V. *Knudsen* og Stiftamtmand, Kammerherre *C. F. Simony* til at deltage i Forhandlingerne. Drøftelserne resulterede i, at Foreningen for Alderdomsfriboliger stiftedes 29. April 1871, paa hvilken Dato Bestyrelsen konstituerede sig med Schlegel som Formand. De øvrige Bestyrelsesmedlemmer blev Berggreen, der paa Mødet 24. Maj valgtes til Kasserer, Generalkonsul Clausen, Forretningsfører Cold, Muremester Frohne, Major Holstein, Bygningsinspektør Jensen, Etatsraad Jetsmark, Kammerherre Rosenørn, Professor Scharling og Kammerherre Simony, idet D. B. Adler og Borgmester Knudsen ikke mente at kunne tiltræde Planen; i Stedet fik man saa Lensgreve *F. Moltke*, Bregentved, med.

Paa det konstituerende Møde vedtoges Foreningens Grundbestemmelser og endvidere en Indbydelse, der dog ikke skulde offentliggøres, men omsendes til en Kreds, hos hvilken man paa Forhaand kunde regne med Interesse for Sagen.

Det er ikke Hensigten her at give en Skildring af Foreningen for Alderdomsfriboligers Historie, men til Forstaaelse af denne Forenings Karakter som Moderinstitution for Syge- og Begravelseskassen af 1872, i Forbindelse med den Kendsgerning, at Foreningen indtil 1. April 1922 havde fælles Bestyrelse med Sygekassen, og stadig er repræsenteret i dennes Bestyrelse, vil det dog være rimeligt ganske kort at opridse Rammerne for Foreningens Virksomhed.

Foreningens Formaal er, som det udtrykkes i Grundbestemmelsernes § 1, »at sætte Arbeideren istand til ved en noget forøget Anstrengelse i sine yngre Aar at opnaae en Alderdomsforsørgelse, som skal bestaae i fri Bolig«. Foreningen havde derfor til Hensigt at opføre passende Boliger for Arbejderklassen og udleje dem for en Leje, der efterhaanden skulde aftage, saaledes at Lejeren senest efter 20 Aars Forløb kom til at bo husfrit. Begyndelseslejen skulde derfor fastsættes saa højt, at den gav fuld Dækning for Lejlighedens Forrentning med Tillæg af Skatter og Reparationer, samt for Retten til Nedsættelsen af Lejen og den frie Bolig, men dette udkrævede — især da det paa Forhaand var overordentlig vanskeligt at skaffe en sikker Sandsynlighedsberegning som Grundlag — et Grundfond,

som maatte tilvejebringes ved Gaver. Indtægtsoverskudet i Forbindelse med yderligere Gaver skulde anvendes til Opførelse af nye Boliger.

I § 4 forpligtedes Lejerne i de af Foreningen opførte Boliger til at være Medlemmer af en Syge- og Begravelseskasse, »som Bestyrelsen nærmere vil betegne og selv oprette«, og der aabnedes desuden Adgang til Opsparing.

Foreningen gik straks i Gang med Virksomheden — allerede i Løbet af Sommeren 1871 stod den første Ejendom (paa Vester Fælledvej) med 4 2-Værelses og 4 1-Værelses Lejligheder færdig, og endnu samme Efteraar paabegyndtes Opførelsen af endnu en Bygning paa samme Grund og af 2 Bygninger paa en Grund i Amagergade.

Foreningens egentlige Hensigt var saaledes at yde Personer af Arbejderklassen en — haardt tiltrængt — Hjælp til Selvhjælp. Hovedmidlet var og maatte naturligt være Udlejningen af Boliger, til at begynde med til en lidt højere Husleje end det almindelige Niveau, men med aftagende Lejeafgift, saaledes at Indehaveren tilsidst opnaaede at bo husfrit. Grundlaget for Beregningen, der skyldtes den højeste Sagkundskab, nemlig Direktøren for Livsforsikringsanstalten *Severin Hertzsprung*, var en Alder af 30 Aar ved Indflytningen, og da man ikke mente at kunne fastsætte en forskellig Lejeafgift i Forhold til Lejerens Alder, vedtog man, at en ældre Mand skulde opnaa Fribolig paa kortere Tid end den yngre — den 50-aarige f. Eks. allerede efter 10 Aars Forløb. Endvidere bestemtes det, at den Lejer, der ønskede at fraflytte, havde Ret til en aarlig Livrente, svarende til Boligens Værdi, eller, hvis han havde boet der kortere end de 20 Aar, da i Forhold til Lejemaalets Varighed, ligesom man ogsaa i Undtagelsestilfælde — nemlig hvor det skønnedes at have Betydning for, at den paagældende kunde opnaa en bedre Livsstilling — var villig til at udbetale den kapitaliserede Værdi af denne Livrente.

Bestyrelsen, der, ligesom de Mænd, der paatog sig Administrationen af de enkelte Ejendomme, vilde arbejde uden Vederlag i Foreningens Tjeneste, havde desuden til Hensigt straks at faa op

rettet Friboliger ved Hjælp af Gaver, der maatte have en Størrelse fra 600 til 800 Rdl. alt efter den Ejendom, i hvilken Friboligen skulde være beliggende. Bortgivelsesretten skulde i saa Fald tilhøre Giveren, og, hvis han ønskede det, tillige hans Børn og Børnebørn, men Forudsætningen var naturligvis, at Nyderen tilhørte Arbejderklassen. Ogsaa Laugene kunde oprette Friboliger og — mod et yderligere Tillæg af 50 Rdl. — sikre sig en perpetuel Belæggelsesret.

E. Emil Rosenørn.

Medlem af Bestyrelsen 1872—94.

Endelig vilde Foreningen ikke begrænse sit Virkeomraade til Hovedstaden, men opfordrede til Opførelsen af lignende Boliger i Provinsen. Foreningen til Alderdomsfriboliger ejer ifølge sin sidste Aarsberetning (1946) nu 4 Ejendomme i København og Frederiksberg, samt en Ejendom i Odense

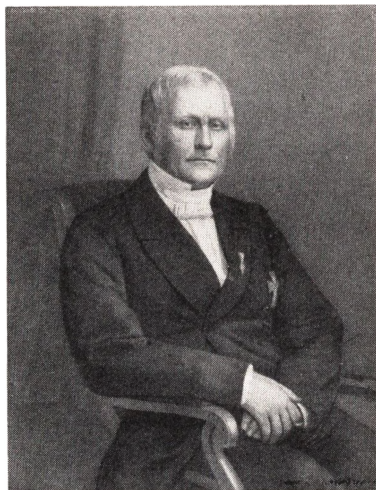
med tilsammen 109 Lejligheder, hvoraf 24 er Friboliger; desuden er der for en Række Boliger ydet Lejenedsættelse.

I Medfør af Grundbestemmelsernes § 4 indeholdt den normale Lejekontrakt en Bestemmelse om, at Lejeren var forpligtet til at være Medlem af Foreningens Syge- og Begravelseskasse, hvilken Passus dog naturligvis var erstattet med Forlangendet om Medlemskab i en Sygekasse i Almindelighed, saa længe Foreningen ikke selv havde en saadan. Der arbejdes derfor stadig med Sagen; i et Bestyrelsesmøde 23. Marts 1872 forhandlede man om et Udkast til Syge- og Begravelseskassens Love, og Dagen efter — 24. Marts — vedtoges Lovene.

Der medgik dog endnu et Par Maaneder, før Formaliteterne endeligt var i Orden, men 17. Juni 1872 anerkendtes Sygekassen af Københavns Magistrat, og de i Mellemtiden trykte Love, ligesom Ind-

bydelsen til Indtrædelse i Sygekassen, blev forelagt i et Bestyrelsesmøde 26. Juni.

Syge- og Begravelseskassen af 1872 kunde derefter paabegynde sin Virksomhed fra 1. Juli 1872. Da Lejeforholdet til Foreningen for Alderdomsfriboliger var betinget af Medlemsskab i Sygekassen, var det alene dermed givet, at denne ikke som de fleste andre københavnske Sygekasser kunde begrænse Adgangen til Optagelse til 35 Aars Alderen, men maatte staa aaben ogsaa for Folk i en højere Alder. Aldersgrænsen blev derfor fastsat til 70 Aar. Det var tillige klart, at Kassen maatte staa aaben for andre end Foreningens Lejere, idet dens Virksomhedsomraade i modsat Fald vilde blive for snævert, og da der yderligere var Behov nok for en Sygekasse, som vilde optage ogsaa ældre Medlemmer, saa blev Kassen aabnet for alle.

Carl Simony.
Medlem af Bestyrelsen 1872.

Sygekassens Vedtægter gik ud fra, at der kunde ydes Medlemmerne Sygepenge i 16 Uger (24 Sk. om Dagen for den første Portion, 32 Sk. for hver paafølgende¹⁾) og tillige fri Medicin og frit Hospitalsophold, samt frit Lægetilsyn saavel til Medlemmet selv som til hans Hustru og hjemmenværende ukonfirmerede Børn. Kontingentet fastsattes til 11 Sk. om Ugen for Medlemmer, der ved Optagelsen var fyldt 50 Aar, medens yngre nøjedes med 9 Sk. ugentlig, men dog saaledes at de, der i et Aar ikke havde oppebaaret Sygepenge eller havde faaet udbetalt mindre end 9 Mk., i det følgende Aar skulde have Kontingentet nedsat med indtil 9 Mk. Personer paa under 40

¹⁾ Pengehjælpen kunde saaledes allerede fra Begyndelsen tegnes i forskellig Størrelse.

Aar ved Optagelsen, som vilde give Afkald paa denne Godtgørelsesret, kunde dog nøjes med et ugentligt Kontingent paa 7 Sk.

I Begravelseskassen var Kontingentet 1 Sk. om Ugen for hver Portion, men ingen kunde dog være Medlem for mere end 4 Portioner. Begravelseshjælpen var aftrappet efter Medlemmets Alder ved Indtrædelsen, saaledes at en Alder af kun 18 Aar sikrede en Begravelseshjælp paa 36 Rdl., medens 63-aarige eller derover højest kunde opnaa 5 Rdl.

Frederik Lensgreve Moltke.
Medlem af Bestyrelsen 1872—1875.

Endvidere aabnedes der Adgang for Optagelse af overordentlige Medlemmer, der skulde yde et Bidrag paa 1 Rdl. aarlig uden Rettigheder og endelig kunde som Æresmedlem optages den, der med et Beløb af mindst 10 Rdl. aarlig i fem Aar vilde garantere for et eventuelt Underskud i Kassen.

Sluttelig bestemtes det, at Begravelseskassens Reservefond for en Dels Vedkommende kunde udlaanes til Personer, der i mindst 2 Aar havde været Medlem af begge Kasser, og det fastsattes, at naar Sygekassens Reservefond havde naaet en Størrelse af 5 Rdl. pr. Medlem, skulde Kassens Overskud anvendes til Understøttelse af Personer, der i mindst 5 Aar havde været Medlemmer af Kassen, og som paa Grund af Ulykkestilfælde, Sygdom eller Alderdom var blevet uarbejdsdygtige og iøvrigt fandtes værdige.

Syge- og Begravelseskassens Virksomhedsomraade blev foreløbig begrænset til København og nærmeste Omegn, og Omraadet inddeltes i fem Kredse, hver med en Kredsbestyrer, en Læge og en Kasserer. Medens Kredsbestyreren skulde være ulønnet, skulde Lægen have 3 og Kassereren 2 Sk. om Maaneden for hvert Medlem.

1. Kreds omfattede det egentlige København indenfor Voldene,

2. Kreds Christianshavn og Amagerbro, 3. Kreds Vesterbro og Frederiksberg, 4. Kreds Nørrebro og 5. Kreds Østerbro.

Kassens Bestyrelse var identisk med Bestyrelsen for Foreningen for Alderdomsfriboliger, men allerede 1873 nedsattes der inden for denne et staaende Sygekasseudvalg, der var sammensat af tre Medlemmer af Bestyrelsen, med Foreningens Formand som født Formand, og de fem Kredsbestyrere. Udvalget skulde varetage den direkte Ledelse af Syge- og Begravelseskassens Virksomhed og forberede Bestyrelsens Afgørelser i disse Spørgsmaal.

Der er næppe Tvivl om, at den egentlige drivende Kraft saavel ved Sygekassens Stiftelse som i dens daglige Arbejde i de første omtrent 20 Aar, i hvilke Sygekassen blev indarbejdet og konsolideret, var Schlegel selv. Til hans Virksomhed vil der derfor blive Lejlighed til at vende tilbage i det følgende Afsnit. De andre Medlemmer af Sygekasseudvalget var Konferensraad *Jetsmark* og Professor *Scharling*.

Om *Jetsmarks* Virksomhed foreligger der kun begrænsede Oplysninger. Han var Bondesøn og havde taget Navn efter sit Fødested, Udflytterstedet *Jetsmark* i Kovsted Sogn ved Randers. 1833 tog han i en Alder af 20 Aar dansk juridisk Eksamen, men 1835 lod han sig dimittere til Universitetet, og 1840 blev han juridisk Kandidat. Han kom derefter ind paa en Embedsbane, der fra 1843 til 1888 knyttede ham til Krigskancelliets, senere Krigsministeriets økonomiske Forvaltning, 1856 naæede han Topstillingen som Generaldecisor for Armeens Regnskabsvæsen, og 1871 lagdes ogsaa Flaadens Revision ind under hans Omraade, 1851 blev han Medlem af Be-

Hans A. Clausen.
Medlem af Bestyrelsen 1872—91.

styrelsen for den militære Underklasses Pensionering og for Invalideforsørgelsen, og denne Virksomhed er det vel, der i Forbindelse med en stærk filantropisk Interesse — som hans Farbroder og Navne, Adresseavisens Redaktør gennem en Aarrække, sikkert har inspireret og understøttet — førte ham ind i et udstrakt Velgørenhedsarbejde, der især var lokaliseret til Vesterbro og Frederiksberg. Jetsmark, der ved sin Afsked i 1888 blev Konferensraad, trak sig i 1889 tilbage fra Bestyrelsen og døde 1897 i en Alder af 84 Aar.

William Scharlings Navn er ulige mere kendt; han stammede fra et national-liberalt akademisk Hjem — Faderen var Professor theologiæ *C. E. Scharling* — og deltog baade som Nationaløkonom og Politiker i dansk offentligt Liv gennem en meget lang Aarrække. Født 1837 i København blev han 18 Aar gammel Student fra Metropolitanskolen og 1861 juridisk Kandidat. Efter en længere Udenlandsrejse, blev han 1867 ansat i Indenrigsministeriet, men 1869 sejrede han i Konkurrencen om Professoratet i Statsøkonomi og Statistik, som han beklædte til sin Død i 1911. Hans Deltagelse i det politiske Liv gav ham Sæde saavel i Københavns Borgerrepræsentation som i Folketinget, hvor han sluttede sig til det Estrup'ske Højre, og 1900—01 var han Finansminister i Ministeriet Sehested. Scharling deltog i den store Arbejderkommission i 1875—78, og under Debatten om Sygekasseloven var han Ordfører for Højre i Folketinget, hvor han under 1. Behandling i 1890 var tilbøjelig til at ønske Spørgsmaalet om Understøttelse til Sygekasserne udskilt fra Spørgsmaalet om Anerkendelsen, og han var ikke Tilhænger af store Tilskud, idet han ansaa det for nødvendigt at gaa frem med smaa Skridt. Scharling stod jo i økonomiske Spørgsmaal paa det liberale Stade, men Motiveringen var ikke den samme for ham som for det yderste Højre, der var bekymret ved Tanken om at anvende Statens Midler til saadanne Formaal.

Professor Scharling var Medlem af Sygekasseudvalget fra 1873 til 1900, da mange andre Hverv tvang ham til at trække sig tilbage; i Sygekassens Bestyrelse havde han Sæde fra Stiftelsen til sin Død i 1911, altsaa i 39 Aar, og da han som den sidst levende af Stifterne

gik bort, maatte Bestyrelsen beklage Tabet af et af sine betydeligste Medlemmer, hvis Indsigt i økonomiske og sociale Spørgsmaal havde været af uvurderlig Betydning for dens Arbejde.

Af de øvrige Medlemmer af Kassens første Bestyrelse maa man fremfor alle nævne Kammerherre *Rosenørn* (1810—94), der var Formand for Arbejderkommissionen, og som var kendt for sine dybe sociale Interesser og sin Indstilling overfor en fornuftig Filantropi. Det er allerede tidligere omtalt, hvorledes Rosenørn, der som Medlem af de første Sygekassekommissioner havde været en af det rene Selvhjælps Princip's Forkæmpere, i Arbejderkommissionen gik ind for en lovpligtig Forsikring; man tør vistnok mene, at hans Deltagelse i de her omhandlede Foreningers Arbejde har været medvirkende til denne Ændring i hans Opfattelse, som navnlig var begrundet i, at han var naaet til Klarhed over, at den fattigste Del af Befolkningen, som mere end nogen andre havde Hjælp Behov, ikke var i Stand til, i hvert Fald ikke alene, at klare Sygeforsikringen ved Selvhjælp.

Etatsraad *Hans A. Clausen* (1806—1891), der havde tjent en Formue paa den islandske Handel, og som anvendte store Dele af den paa filantropiske Formaal, har ligeledes været nævnt i Indledningen. Han var med i det grundlæggende Arbejde i Christianshavns Understøttelsesforening og har ogsaa i Foreningen her, i hvis Bestyrelse han havde Sæde indtil sin Død i 1891, været en betydningsfuld Faktor.

Om de øvrige stiftende Medlemmer af den første Bestyrelse er der mindre at berette — kortest kom Stiftamtmand, Kammerherre *Carl Simony* (f. 1806) til at virke, han døde allerede 30. November 1872, men kortvarigt var ogsaa Medlemsskabet for Overretsprokurator *G. Berggreen* (1820—1880), der virkede som Kasserer indtil sin Død i 1880, Bygningsinspektør *Ferdinand Jensen* (1837—1890), afgaaet 1875, og den samme Aar afdøde Lensgreve *Frederik Moltke* (f. 1825), der var Sygekassens første overordentlige Medlem, idet han indbetalte 100 Rdl. en Gang for alle. Længere sad vel Major *C. F. Holstein* (1805—96), der 1892 trak sig tilbage paa Grund af

Alder, og den bekendte Porcelainssamler, Muremester *J. W. Frohne* (1832—1909), der 1901 forlod Bestyrelsen, men om begge disse gælder det vist nok, at de i højere Grad var knyttet til Arbejdet indenfor Alderdomsfriboligerne end til Sygekassen. Baade Bygningsinspektør Jensen og Muremester Frohne har været nyttige som Sagkyndige ved Boligernes Opførelse og Vedligeholdelse, og Holstein var Bestyrer af Boligerne paa Vestre Fælledvej. Derimod var Direktøren for Kunstflidslotteriet *Magdalu Cold* (1820—1900), der var Medlem af Bestyrelsen til sin Død, aktiv i Sygekassearbejdet, idet han i lige saa lang Tid var Bestyrer af 1. Kreds og fra 1889 var Medlem af Sygekasseudvalget.

Naar saavel Foreningen for Alderdomsfriboliger som ogsaa Syge- og Begravelseskassen af 1872 — saaledes som det vil fremgaa af det følgende — i Løbet af en ret kort Aarrække var i Stand til at opnaa saa væsentlige Resultater, som Tilfældet blev, naar man paa Trods af det højst mangelfulde Kendskab, man endnu havde til Sygestatistik og Dødelighedsberegning, alligevel var i Stand til at mure Grundlaget saa fast, som man gjorde, saa skyldes dette utvivlsomt i første Række de her nævnte Mænd, der forenede Indsigt i sociale og økonomiske Spørgsmaal med en dyb human Følelse og med en sjælden personlig Offervilje. Det kan saaledes nævnes, at alene Lensgreve Moltke og Kammerherre Rosenørn skænkede Alderdomsfriboligerne henholdsvis 4.400 og 4.000 Rdl.

De første Aar.

1872—1892

Som nævnt paabegyndte Syge- og Begravelseskassen sin Virksomhed 1. Juli 1872 og allerede ved Aarets Udgang havde Medlemstallet naaet 550 — et Tal, der varslede godt for Foreningens Udvikling. Næste Aar var Tallet imidlertid fordoblet, ved Udgangen af 1876 passeredes de 2000 og 1887 de 4000. Medlemstallet var ved Slutningen af Aaret 1892, da Sygekasseloven traadte i Kraft, naaet op paa 4538. Da Kommissionen angaaende Arbejdernes Ulykkesforsikring i 1887 lod udarbejde sin Oversigt over de da eksisterende Sygekasser, stod Sygekassen af 1872 ved Opgørelse pr. 31. December 1885 med det næsthøjeste Medlemstal (3391 egentlige Medlemmer), kun overgaaet af »Den broderlige Arbejdsklasses Hjælpeforening«, som talte 3782 — et Tal, der bliver endnu mere betydningsfuldt, naar man ser hen til, at kun 8 af de 124 københavnske Kasser havde over 1000 Medlemmer.

Æren for dette Resultat tilkommer utvivlsomt i første Række den Mand, der paa een Gang var Tankens Ophavsmand og dens ledende Kraft; havde ikke Sygekasseloven af 1892 dannet en naturlig Afgrænsning paa det første Afsnit i Kassens Historie, saa vilde alene Schlegels Formandstid have gjort det. Da han i 1891 stedtes til Hvile paa Frederiksberg Kirkegaard, oprandt en ny Tid i Sygekassens Udviklingshistorie.

Niels Frederik Schlegel tilhørte en af Danmarks lærde Slægter, som stammer fra Meissen, hvor en af N. F. Schlegels Forfædre var Biskop (Superintendent) og blev optaget i ungarsk Adelstand. Slægten kom til Danmark med de to bekendte Brødre *Johan Elias Schlegel* (1719—49), der er kendt for sit æstetiske og dramaturgiske Forfatterskab,

og *Johan Heinrich Schlegel* (1726—80), der blev Professor i Historie ved Københavns Universitet, og som to Aar før sin Død blev Overbibliotekar ved Det kongelige Bibliotek, i hvilken Stilling han paa Trods af sin korte Funktionstid fik indgribende Betydning for Bibliotekets Udvikling. Johan Elias Schlegel var Fader til Kommitteret i Økonomi- og Kommercekollegiet, Meddirektør for de Fattiges Væsen, Justitsraad *Henrik Frederik Schlegel* (1749—1822), hvis Søn Stadskonduktor i København, Major *Carl Frederik Adolph Schlegel* (1792—1853) var Fader til N. F. Schlegel og til Generalmajor *Carl Theodor Schlegel* (1826—1909), der fra 1893—1905 var Medlem af Bestyrelsen for Foreningen for Alderdomsfriboliger og for Syge- og Begravelseskassen af 1872; ved Colds Død blev han Medlem af Sygekasseudvalget, hvorfra han trak sig tilbage i 1905, nærved 80 Aar gammel. Fra 1874 og til sin Udtræden af Bestyrelsen var C. T. Schlegel Bestyrer af Sygekassens tredie Kreds paa Vesterbro og Frederiksberg. N. F. Schlegels Søn Inspektør ved Frederiksberg Fattigvæsen *Carl Schlegel* var fra 1897 til 1910 Kasserer for Sygekassens 3. Kreds.

Niels Frederik Schlegel var født i 1824 i København og blev 18 Aar gammel Student fra von Westens Institut. 1848 tog han sin juridiske Embedseksamen, og 1849 knyttedes han som Volontør, fra 1852 som Kancellist til Justitsministeriet; han supplerede herunder sin juridiske Uddannelse og fik samme Aar, som han blev fast ansat i Ministeriet, den slesvigske juridiske Eksamen; to Aar senere gik han over i Højesteret som Protokolsekretær, og 1860 blev han Assessor i Landsover-, samt Hof- og Stadsretten. Her virkede han nu i 12 Aar og blev saa 1872 Formand for Sø- og Handelsretten, hvor han sad til 1880, da han vendte tilbage til Overretten som Justitiarius. Samtidig blev han ekstraordinær Højesteretsassessor, efter at han i 1878 havde afslaaet et Tilbud om Plads i Højesteret. Schlegels juridiske Løbebane er præget af hans enestaaende Arbejdsevne, som endda tillod ham en omfangsrig juridisk Forfatter- og Udgivervirksomhed; hans Fremstilling af »Skifteretten efter den danske Lovgivning« (1868) havde stor praktisk Betydning, indtil

Lovgivningen paa dette Omraade gjorde den forældet, og hans Udgaver af stadfæstede Højesteretsdomme i civile Sager og Udtog af Fyenbo Landstings Domprotokoller 1687—1776 har bevaret deres Værdi; dertil kom hans Funktioner som juridisk Censor (1871—86) og som Formand for Dispatchørkommissionen (fra 1873).

Paa Baggrund af denne omfangsrige Virksomhed er det dobbelt beundringsværdigt, at N. F. Schlegel tillige fik Tid til ikke alene at deltage, men ogsaa at gøre en Indsats i det politiske Liv og til en omfattende og frugtbringende filantropisk Virksomhed. Fra 1870 var han Formand for Frederiksberg Kommunalbestyrelse, og Kommunen, der i hans Formandstid tredoblede sit Folketal, gennemgik en rivende Udvikling under hans Ledelse; at han samtidig havde Sæde i baade Fattigkommissionen og Skolekommissionen er en Selvfølge. 1874 indvalgte Schlegel i Landstinget, hvor han sluttede sig til Højre og ydede en ikke uvæsentlig Indsats i Spørgsmaal, der angik Sofart og Næringsliv, samt Skolesager og, naturligvis ikke mindst, de sociale Forhold. Det var paa hans Initiativ (1885), at Loven om Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel og Vidnegodtgørelse gennemførtes i 1888, og under Forhandlingerne om Eftergivelse af Fattigunderstøttelse fremsatte han 8. Januar 1888 sine Ønsker om en videregaaende Sociallovgivning.

Under Forhandlingerne i Landstinget om Sygekasseloven var Schlegel, som naturligt er, ogsaa stærkt fremme. Medens Lensbaron *Tage Reedtz-Thott* som Højres Ordfører i Landstinget gik ind for det i Oktober 1888 af *Ingerslev* fremsatte Forslag til Lov om Sygekasser, var Schlegel stærkt betænkelig. Som Tilhænger af det Selvhjælpsprincip, som Foreningen for Alderdomsfriboliger var et Udtryk for, var Schlegel en afgjort Modstander af enhver Bestemmelse, som berøvede Sygekasserne deres Selvstændighed. »Kasserne har jo hidtil klaret sig paa Frivillighedens Grund, og har Frivilligheden nogensomhelst Betydning, bestaar den fremfor alt i, at de, der træde sammen frivilligt, ogsaa have Ret til frit at styre deres Sager«. Han var stærkt i Tvivl om, hvorvidt der virkelig var nogen Trang til Statstilskud, og om Nyttens af et saadant; efter hans Opfattelse burde

man hellere organisere Alderdomsunderstøttelsen, og dette kunde udmærket, ja bedst, gøres gennem Sygekasserne. »Der har været en Tanke, der for mig har staaet som det Ønskelige, og som det, der skulde stræbes hen til« — udtalte han — »Det er en Selvfølge, at jo ældre et Medlem bliver, des mindre er han i Stand til at ernære sig, naar han skal leve af sit personlige Arbejde; der kommer en Tid, hvor han er ude af Stand til det. Nu kan det gjerne være, at Andre have en anden Opfattelse, men jeg har i hvert Fald den Opfattelse, at den, som samvittighedsfuldt og ordentligt har ernæret sig, saalænge han er rask, og har gjort alt, hvad han kunde for at modarbeide Virkningen af Sygdom og for at fri det offentlige fra at tage sig af ham ved at træde ind i en Sygekasse, ham vilde det være smukt at hjælpe, naar han bliver gammel«. Han foreslog derfor, at det paa-tænkte Statstilskud blev anvendt til en Alderdomsunderstøttelse paa 50 Kr. aarlig til alle, der var fyldt 60 Aar og i mindst ti Aar havde været Medlemmer af en anerkendt Sygekasse. »Kan man give mere, saa med Fornøjelse«, tilføjede han, »men jeg vil ikke stille Forslag, som strax maa siges at være uigennemførlige og latterlige. Det tør jeg paastaa, at den Udsigt til i en vis Alder at kunne naae en saadan Støtte, vil være en mægtig Tilskyndelse for Folk til at gaa ind i en Sygekasse og give et Opsving til Institutionen, som ingensomhelst anden Ordning er i Stand til at give«.

Schlegel kunde ikke forstaa, hvorfor bemidlede Medlemmer ikke maatte forblive i Sygekassen, man kunde jo blot undlade at give Statstilskud for saadanne Medlemmer, og Aldersgrænsen maatte det ogsaa blive Sygekassens Sag at bestemme; efter de Erfaringer, han havde gjort med sin egen Kasse, kunde det udmærket gaa at optage Folk indtil 70 Aars Alderen, og det var ham uforstaaeligt, at der ikke kunde være et Sted, hvor Folk, som paa Grund af ændrede Forhold ellers burde være i Sygekassen, ikke maatte komme det, fordi de var blevet for gamle. Det var ogsaa Schlegels bestemte Opfattelse, at Sygekasseydelseerne burde være frivillige, hvorfor skulde dog ikke en Kasse kunne nøjes med at give Pengehjælp, naar der dog var Mennesker, som foretrak selv at vælge deres Læge og ikke

at være tvungen til at søge den af Sygekassen engagerede Kredslæge.

Schlegel var Medlem af det Nimandsudvalg, der skulde behandle Lovforslaget, og kom her til at udgøre et Mindretal som Modstander af Tanken om at behandle Sygeforsorgen uden Forbindelse med andre sociale Problemer som Invalide- og Alderdomsforsikring. Han stillede absolut Krav om, at Tilskudet blev udredet af Statskassen alene, medens Højreflertallet var gaaet ind for en gradvis Overgang til Kommunerne, idet han mente, at det i modsat Fald vilde blive aldeles illusorisk i Betragtning af de Krav, der utvivlsomt vilde rejses fra Lægernes Side i Forbindelse med, at den hidtidige Kommunestøtte bortfaldt. Han gentog derfor sit Forslag om at anvende Statstilskudet til et Alderdomsfond, der skulde administreres gennem Sygekasserne. Udvalget gik som Helhed imod ham paa dette Punkt, men hans Holdning medførte dog, at der blev indsat en Bestemmelse i Forslaget om, at Sygekasser tillige kunde virke som Alderdomsunderstøttelseskasser, naar blot Regnskaberne holdtes ude fra hinanden.

Ved den nye Fremsættelse af Lovforslaget om Sygekasser i 1889 havde Ingerslev paa Grundlag heraf optaget en Bestemmelse om, at Sygekasserne kunde have andre, sideløbende Formaal, saasom Begravelseshjælp og Alderdomsunderstøttelse, men dette ændrede ikke Schlegels principielle Stilling til Forslaget, da det paa Slutningen af Aaret atter kom til Behandling i Landstinget, og hans Modstand var yderligere oget ved Lovforslagets Bestemmelser om Ret til Sygehjælp i 26 Uger i Stedet for 13, en Bestemmelse, der naturligt betød en alvorlig Byrde for Sygekassernes Økonomi. Det nye Udvalg ændrede naturligvis ikke i større Grad det principielle Standpunkt, men i Spørgsmaalet om Statsstøtte contra Kommunistøtte var det dog tydeligt, at Schlegels Holdning, der ogsaa var blevet støttet fra Venstre, ikke havde været uden Betydning; man fastholdt imidlertid Forslagets Ordning, fordi man tillagde Forbindelsen mellem Kommunerne og Sygekasserne væsentlig Værdi.

Under Debatten i Tinget fik Schlegel Venstres Tilslutning til sit Krav om Statstilskud alene og Forkastelse af 26-Ugers Bestemmel-

sen, hvorimod han var ene om sine Ønsker med Hensyn til Alderdomsunderstøttelsen.

Ved den endelige Vedtagelse i 1892, som Schlegel jo altsaa ikke skulde opleve, blev Pengehjælpsydelsen fikseret til 13 Uger, og Tilskudet blev principielt paalagt Staten, samtidig med at Kommunerne dog forpligtedes til Fritagelse for eller Nedsættelse af Betalingen paa de kommunale Sygehuse i lige saa lang Tid, som Medlemmerne havde Ret til Hjælp af Kassen, ligesom ogsaa til andre Ydelser, især Frikørsel.

Schlegels filantropiske Virksomhed kom navnlig til Udfoldelse i Foreningen for Alderdomsfriboliger og i Syge- og Begravelseskassen af 1872, begge Steder var han Formand fra Stiftelsen og til sin Død. Fra 1875 var han Medlem af Overbestyrelsen for Opdragelsesanstalterne paa Flakkebjerg og Landerupgaard og af Bestyrelsen for Kong Frederik VII's Stiftelse for fattige Fruentimmer af Arbejderklassen.

Endelig havde han ogsaa Sæde i Lodsvæsenkommissionen, i Administrationen af Det Skeelske Fideikommiss (hans Hustru var *Rægtze Sophie Skeel*), samt af Kreditkassen for Husejerne i Kjøbenhavn og for Det Kongelige octroierede almindelige Brandassurance-Compagni.

Han afgik ret pludseligt ved Døden 3. Marts 1891, kun 67 Aar gammel, og Landstingets Formand fremhævede i sin Mindetale over ham baade hans menneskekærlige Sind, hans Arbejdsvillighed og hans Evne til at arbejde sammen med andre Mennesker; som »Almenvellets trofaste Tjener« skulde han mindes. Som det vil være fremgaaet af det foregaaende, og især af det citerede Sted fra hans Tale ved Sygekasselovens Behandling, samlede hans filantropiske Interesser sig i særlig Grad om *gamle* Arbejdere; deraf Tanken om Alderdomsfriboligerne, derfor ogsaa en Sygekasse, der især var beregnet paa Personer, der havde naaet den Alder, i hvilken man ellers normalt ikke kunde optages i en Sygekasse. Det var karakteristisk for ham, at han som Formand for Frederiksberg Kommunalbestyrelse fik gennemført et Tilskud fra Kommunen til Hospitalet,

som gjorde det muligt for Hospitalsdirektionen at beholde de Sygekassemedlemmer, der havde opbrugt Sygehjælpen.

Hans Interesse var tillige dybt personlig præget, saaledes som det blev fremhævet ved hans Død; han omfattede de Mennesker, der skulde nyde godt af disse Institutioner, med den mest levende Velvilje, og han veg ikke tilbage for Betæneligheder med Hensyn til, hvad Institutionerne kunde paatage sig af Forpligtelser, i den faste Overbevisning, at Tingene nok skulde klare sig, og at det altid vilde være muligt at finde Mænd, der kunde og vilde hjælpe ud over Vanskelighederne. Derfor kunde ogsaa Juristen Jul. Lassen, der i Brickas Dansk Biografisk Lexikon har givet en fortræffelig Karakteristik af Schlegel, fremhæve den energiske Optimisme som et Hovedtræk i hans Karakter. »Det var med lyst Blik paa Livet og Menneskene og med den Styrke, som dette giver, at han lagde al sin Evne og Flid i de ham betroede offentlige Hverv og privat udviste en usædvanlig Hjælpsomhed i Raad og Daad«.

Dette Lyssyn, denne energiske Optimisme kom i saa høj Grad Sygekassen tilgode. Allerede Aaret efter Stiftelsen var det blevet Schlegel klart, at Alderdomsfriboligernes Bestyrelse var for tungt et Apparat at fungere med som Sygekassebestyrelse, og der blev derfor i et Bestyrelsesmode 28. Marts 1873 nedsat et Udvalg, bestaaende af Schlegel, Jetsmark og Scharling, der skulde overveje Ændringer i Vedtægten. Ved et Bestyrelsesmode 2. December s. A. vedtoges det at gøre dette Udvalg permanent og supplere det med de fem Kredsbestyrere, der jo var dem, der havde den direkte Føling med Medlemmerne.

G. Berggreen.
Kasserer 1872—1880.

Som foran omtalt aabnedes Sygekassen med tre Afdelinger, en for Medlemmer, der ved Optagelsen var over 50 Aar, en for Personer under 50 Aar og en tredie for Personer under 40 Aar, som vilde give Afkald paa Retten til Godtgørelse af Kontingent for de Aar, i hvilke de ikke havde oppebaaret Sygepenge eller faaet mindre end 9 Mark. Denne Tilbagebetalingsbestemmelse havde hurtigt vist sig uheldig, dels ved et uforholdsmæssigt stort Arbejde med Regnskabet, dels fordi der ikke samtidig var taget Hensyn til Medicinforbruget, hvad der havde medført flere urimelige Forhold. Sygekasseudvalget havde derfor henstillet, og Bestyrelsen under 12. Maj 1873 bifaldet, at Tilbagebetalingen skulde bortfalde for alle nye Medlemmer, idet man saa til Gengæld forhøjede Sygepengene fra 24 Sk. til 2 Mark (32 Sk.).

Ogsaa Forholdet til Lægerne havde givet Anledning til Drøftelser, idet flere af de oprindeligt antagne Læger var sprunget fra paa Grund af tiltagende Praksis og Kassens stærke Vækst; derfor havde man 2. December 1873 med Virkning fra Nytaar forhøjet Lægehonoraret fra 3 til omtrent 4 Sk. maanedlig, nemlig 4 Mark og 8 Sk. aarlig pr. Medlemsportion, ligesom man samtidig øgede Kassererhonoraret fra 2 til 3 Sk. om Maaneden for hver Portion. Endelig skete der ligeledes paa samme Tid den Ændring i Sygekassens Administration, at femte Kreds, der omfattede Østerbro, paa Grund af sit ringe Medlemstal, reelt, om ikke formelt, blev ophævet og henlagt til fjerde Kreds — en Ordning, der dog kun varede indtil 1878.

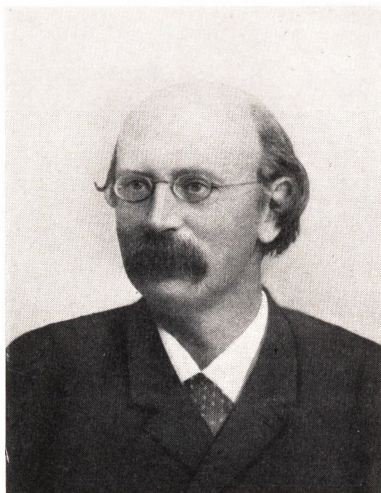
Endelig besluttedes det i Henhold til Vedtægternes § 20, der fastsatte, at Halvdelen af Begravelseskassens Reservefond skulde kunne udlaanes til trængende, som i 2 Aar havde været Medlem af begge Kasser, at lade Laanekassen træde i Funktion fra 1. Oktober 1874. De herom vedtagne Bestemmelser henlagde Laanekassens Bestyrelse til de paagældende Kredsbestyrere. Pengene skulde af Laanekassen forrentes til Begravelseskassen med 4 pCt. p. a. Laanenes Størrelse fastsattes fra 10 til 50 Kr. og maatte ikke overstige den Begravelseshjælp, som Laansøgeren var forsikret for. For Laanene skulde der som Regel stilles Kaution, og de skulde tilbagebetales

over et halvt Aar i ugentlige Afdrag og forrentes med 6 pCt. p. a. Renten skulde ligesom en 1 pCt.s Afgift til den paagældende Kasserer fradrages forud ved Laanets Udbetaling.

Ogsaa det følgende Aar bragte Ændringer i Sygekassens Love; først og fremmest nødvendigjorde naturligvis Overgangen fra Rigsdaler til Kroner, som traadte i Kraft fra 1. Januar 1875, en Forandring af Satsene, hvorved der samtidig foretoges en ubetydelig Forhøjelse paa de fleste Punkter. Sygekassekontingenterne paa 5, 7, 9 og 11 Sk. om Ugen ændredes til 10, 15, 20 og 25 Øre, medens Sygehjælpen forandredes fra henholdsvis 2 Mk. og 2 Mk. 8 Sk. til 70 og 90 Øre. Begravelseskassens Kontingent, der hidtil havde været 1 Sk. ugentlig, blev nu sat til 2 Øre om Ugen, dog 5 Øre den første Uge i Januar. Endelig blev Lægehonoraret som hidtil havde været 4 Mk. 8 Sk. pr. Familie aarlig ændret til 2 Kr. pr. Medlem.

Da der fandtes en Del Sygekasser i Hovedstaden, hvis eneste Ydelse var Sygepenge, blev der til Sygekassen af 1872 rettet Henvendelse fra Dansk Arbejdersamfunds 4. Kreds om at oprette en Afdeling, hvor Medlemmerne var sikrede fri Læge og Medicin, samt Hospitalsophold, men ingen Sygepenge. Sygekasseudvalget gik ind herfor, og den nye Afdeling oprettedes med et Kontingent paa 10 Øre om Ugen for Ugifte, 20 Øre for gifte. Denne Ændring traadte i Kraft 1. Januar 1875.

Endelig opnaaede Ledelsen i dette Aar en Overenskomst med Frederiks Hospital, hvorved der ydedes Medlemmerne Moderation i Betalingen paa samme Maade, som Tilfældet var paa Kobenhavns

Severin Hertzsprung.
Medlem af Bestyrelsen 1881—93.

og Frederiksbergs kommunale Hospitaler. Betalingen blev nedsat fra 1,20 til 80 Øre daglig.

I 1876 optoges Linnedværernes Sygekasse i Sygekassen af 1872. Medlemstallet var temmelig lille, og Kassen havde aabenbart ikke Muligheder for at fore en selvstændig Eksistens længere. Dens Formue androg kun 616 Kr., og i de følgende Aar ydede Sygekassen af 1872 dens gamle Medlemmer en aarlig Understøttelse; i 1879 meldte de sig imidlertid ud igen, og det blev da bestemt, at de resterende Medlemmer ogsaa fremtidig skulde oppebære en Understøttelse paa 8 Kr. aarlig; af Regnskaberne ses det, at det kun har drejet sig om 4.

Som tidligere omtalt var det den oprindelige Tanke, at Sygekassen foruden Sygeforsikring, Begravelseshjælp og Laanevirksomhed ogsaa skulde fungere som en ren Understøttelsesvirksomhed, idet man havde vedtaget, at Kassens Overskud skulde anvendes til Understøttelser, naar Reservefondet havde naaet en Størrelse af 10 Kr. (5 Rdl.) pr. Medlem. Ved Udgangen af 1875 var dette Maal vel endnu langt fra naaet — Kassen havde da med 2000 Medlemmer en Formue paa 9341 Kr., altsaa 4,67 pr. Medlem — men man fandt det alligevel rimeligt nu at vedtage Bestemmelserne for Understøttelseskassens Virksomhed. Ved de saaledes opsatte Vedtægter paa lagdes det Bestyrelsen at træffe Afgørelse om, hvor stor en Del af Aarets Overskud, der kunde anvendes til Formaalet; af det paa denne Maade afsatte Beløb skulde $\frac{1}{4}$ anvendes til Understøttelse af Medlemmer, der paa Grund af Ulykkestilfælde eller Sygdom var blevet uarbejdsdygtige, eller som var blevet Enker med flere Børn; det overlodes Sygekasseudvalget at bestemme Understøttelsernes Størrelse, og til hvem de skulde bortgives. Den resterende Del af Summen skulde deles i Portioner paa 50 Kr. og uddeles til de Medlemmer, der, naar deres Alder og Medlemstid blev lagt sammen, naaede det højeste Tal, uden Undersøgelse eller Attestation for deres Trang. Disse Bestemmelser kom imidlertid aldrig til at træde i Kraft i deres Helhed. Om deres Ophavsmand kan der ikke herske Tvivl, man vil genkende Schlegels Kongstanke.

Begravelseskassens Virksomhed, som gennemløb en rolig Ud-
vikling, overvejedes udvidet ogsaa uden for Hovedstaden — saa-
ledes vedtoges det 10. Marts 1876 at oprette en Kreds i Aar-
hus, men denne Bestemmelse blev vistnok aldrig fort ud i Livet.

Inden for Administrationen skete
der i 1878 en Ændring af Syge-
kassens Forhold, idet femte Kreds
igen blev selvstændig, Medlems-
tallet i denne Kreds var ved Ud-
gangen af Aaret steget til 203, me-
dens der i 1873, da Kredsen lag-
des ind under fjerde, kun havde
været 66 Medlemmer. Ved et
Møde i Sygekasseudvalget i Juni
1878 blev det endvidere bestemt,
at Kredskassererne skulde have
garanteret en Minimumsløn af
250 Kr. samt yderligere skulde
have 10 Øre for hvert Medlem i
Begravelseskassen, og endelig fast-
sattes vist nok paa Initiativ af Kassens Revisor, Kontorchef *Bentzen*, en ny Regnskabsform for Sygekassen.

William Scharling.
Medlem af Bestyrelsen 1872—1911.

Som det vil fremgaa af Redegørelsen for Sygekassens økonomiske
Forhold, var der i Slutningen af 1870'erne og Begyndelsen af 1880'-
erne en mindre tilfredsstillende Status, og man gennemførte derfor
fra 1. Januar 1883 en Kontingentforhøjelse, idet man ændrede
Grænserne for det dyrere Kontingent fra 50 til 45 Aar, og sam-
tidig sattes Betalingen op med 5 Øre om Ugen for de Medlemmer,
der ved Indtrædelsen var over 45 Aar; endvidere blev Sygehjælpen
nedsat fra 70 til 50 Øre daglig for gifte Kvinder, der indtraadte i
Sygekassen efter 1. Januar 1883, naar de ikke var sengeliggende.

Under disse Omstændigheder kunde der naturligvis stadig ikke
være Tale om at paabegynde Understøttelsesvirksomheden, men i
1882 opnaede Foreningen for Alderdomsfriboliger et Tilskud fra

De Spannørske Legater paa 1000 Kr. aarlig i fem Aar til Oprettelse af Friboliger og til Hjælp for trængende Sygekassemedlemmer. Der uddeltes derfor 9 Legater à 20 Kr. til de Medlemmer, der var indtraadt før 1. Januar 1875, og som ved Udgangen af 1882 var fyldt 75 Aar. Aaret efter opnaaedes der fra Det adelige Stift Vallo et Tilskud paa 200 Kr., saaledes at man i 1883 kunde uddele ialt 19 Legater à 20 Kr. De sidste ti Legater blev uddelt efter Reglerne for Understøttelsesvirksomheden. Schlegel fandt Anledning til i Aarsberetningen for 1884 at takke saavel Stiftet som De Spannørske Legater, fordi man var blevet sat i Stand til »at uddele disse Legater til gamle, trængende Medlemmer, som ved i en længere Aarrække at have været i Sygekassen have vist deres gode Villie til at hjælpe sig selv istedetfor at falde det Offentlige til Byrde« — Sygekassen af 1872 skulde først og fremmest være en Selvhjælpsforening.

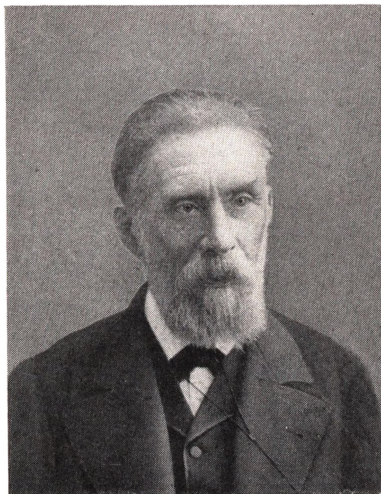
Denne Legatuddeling vedblev endnu i en Aarrække paa Basis af Tilskud fra de to Fonds, og i 1887 kunde man yderligere udvide den ved, at Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn ligeledes skænkede 200 Kr. til dette Formaal. Da Apoteker *H. P. Madsen* endvidere samme Aar skænkede et Legat paa 20 Kr., blev det besluttet, at de Bidrag, der indgik fra de overordentlige Medlemmer, og som hidtil var gaaet ind i Sygekassens Regnskab, fremtidig skulde anvendes paa samme Maade. Saaledes lykkedes det endelig at faa en fast Understøttelsesvirksomhed i Gang paa Trods af, at den oprindelig planlagte ikke havde kunnet gennemføres — endnu ved Udgangen af 1886 androg Sygekassens Formue kun 5,89 Kr. pr. Medlem.

Til Afhjælpning af den i Vinteren 1885 herskende Nød paa Grund af Arbejdsløshed bevilgede Sygekassen efter Forslag af Læge *Jacob Holm* et Beløb paa 1500 Kr. til Dækning af Kontingenter til Sygekassen, til Ekstraløn og til Hjælp ud over de 16 Uger, som Vedtægterne hjemlede. Det har formentlig været en Følge heraf, at man i Bestyrelsen vedtog (13. Maj 1886) at anvende nogle af Begravelseskassens Midler til Understøttelser, saafremt Sygekasseudvalget i Forening med Direktør *Hertzsprung* vilde tilraade det, men denne

Plan kom dog ikke længere end til Papiret, fordi Hertzsprung fra-raadede Tanken efter sin Undersøgelse af Begravelseskassens Status. Derimod bevilgedes et mindre Beløb af Sygekassen som Hjælp til Trængende i Vinteren 1886/87. I 1887 ophævedes Sygekassen for Beboerne i Lægeforeningens Boliger, og Medlemmerne optoges i Sygekassen af 1872. Dennes Formue fik derved en Tilvækst paa godt 1300 Kr.

I Administrationen af Sygekassen skete der i disse Aar ikke væsentlige Ændringer. 21. Oktober 1889 udmeldte Konferensraad *Jetsmark* sig paa Grund af sin høje Alder af Bestyrelsen og erstattedes i Sygekasseudvalget af Direktøren for Kunstflidslotteriet *Magdalu Cold*, der var Medstifter af Foreningen, og som uafbrudt siden havde været Bestyrer af Sygekassens 1. Kreds. Paa hans Forslag vedtoges det 1. Juni 1889 at ansætte en Sygekontrollør, der blev lønnet med 300 Kr. aarlig. Samtidig vedtog man at overlade Sygekasseudvalget at foreslaa Ændringer i Sygekassens Vedtægt, og 21. November vedtoges disse, som gik ud paa at forhøje Kontingentet for gifte Kvinder, der indtraadte efter 1. Januar 1890, med 5 Øre om Ugen, og samtidig oprettedes en ny Afdeling for gifte Kvinder med kun fri Læge og Medicin, hvor Kontingentet fastsattes til 10 Øre om Ugen. Endelig vedtoges det, at gifte Kvinder skulde være selvstændige Medlemmer, naar Manden indmeldte sig efter 1. Januar 1890, og sluttelig forhøjedes Lægehonoraret til 2 Kr. aarlig for hver gift Kvinde.

Skont Sygekassen efter hele sin Plan — som Sygekassevæsenet i det hele taget — fortrinsvis var indrettet paa den ubemidlede Del af

M. Cold.

Medlem af Bestyrelsen 1872—1900.

Befolkningen, var dette dog ikke formuleret i dens Vedtægt, og det hændte som Følge heraf ikke sjældent, at ogsaa mere bemidlede Personer søgte Optagelse. Vedtægten fik derfor i 1889 indføjet en Bestemmelse, der begrænsede Adgangen til Kassen til Personer af Haandværks- og Arbejderklassen eller dermed i økonomisk Henseende ligestillede. Da der Aaret efter paany forefaldt Tilfælde, hvor Hospitalet nægtede Moderation til Medlemmer, hvis Aarsindtægt skønnedes for stor, vedtoges en yderligere Udvidelse af denne Bestemmelse, der fastsatte en Indtægtsgrænse paa 2400 Kr.

I disse første 20 Aar af sin Virksomhed øgede Sygekassen som foran omtalt sit Medlemstal fra 550 det første Aar til 4538 ved Udgangen af Aaret 1892. Fremgangen var naturligvis procentvis størst i de allerførste Aar, men gik iøvrigt støt og roligt. Samtidig øgedes Foreningens Formue jævnt, bortset fra Aarene 1878 og 1879, hvor Virksomheden gav Underskud, saaledes at man ved Udgangen af Aaret 1892 stod med en Formue paa omtrent 24000 Kr. eller 5,27 Kr. pr. Medlem.

Begravelseskassen kunde paa tilsvarende Maade vise en stærk Forøgelse af sit Medlemstal, nemlig fra 477 Medlemmer ved Udgangen af Aaret 1872 til 3880 Medlemmer ved Slutningen af 1892; samtidig var Formuen vokset til 89.567,35 Kr., altsaa ganske overordentlig stærkt. I Begravelseskassen var den gennemsnitlige Formue pr. Medlem 31. December 1892 23,08 Kr., saaledes at Dispositionerne maa betegnes som endog meget forsigtige. Man havde imidlertid ogsaa til Stadighed Begravelseskassens finansielle Status under Kontrol, idet Hertzsprung, der som Livsforsikringsanstaltens Direktør var i Besiddelse af den højeste Sagkundskab, regelmæssigt havde beregnet Kassens Risiko. Paa Trods af, at der i Virkeligheden havde været Basis for en Nedsættelse af Begravelseskontingentet, fandt man det dog rimeligt at fortsætte Konsolideringen, hvorved man ogsaa støttede saavel Sygekassens som Laanefondens Virksomhed. Hertzsprungs Forsigtighed kom, som før nævnt, blandt andet til Udtryk i, at han fraraadede den i 1886 paatænkte Anvendelse af en Del af Begravelseskassens Midler til rene Understøttelsesformaal.

Laanekassen, der traadte i Kraft 1. Oktober 1874, virkede oprindelig med Laan fra Begravelseskassen; den har utvivlsomt i den her omhandlede Periode været af en ikke ringe Betydning, idet Laanenes Antal aarligt laa paa omkring 200 med en samlet Laanesum paa 7000 til 9000 Kr. Størst var Udlaanet i 1891 med 236 Laan paa tilsammen 9.255 Kr. Laanekassens Overskud var gennemgaaende ret beskedent, men der var dog ved Udgangen af 1892 oparbejdet en Formue paa 1.287,23 Kr. Kun to Aar havde givet direkte Tab, nemlig 1878, hvor Underskudet var 5,60 Kr. og 1889, hvor det var paa 94,62, men det sidste Aar havde der ogsaa været et Tab paa 233,50 Kr. paa Udlaansvirksomheden.

Under Sygekasseloven.

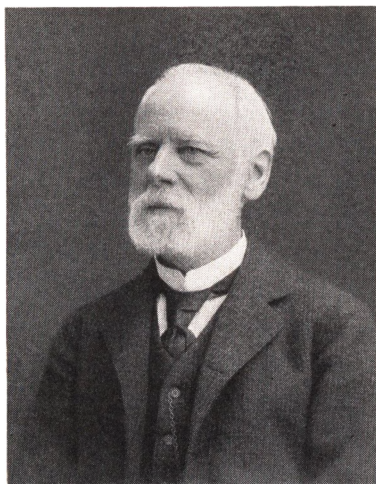
1892—1922

Da N. F. Schlegel i Foraaret 1891 afgik ved Doden, valgte Bestyrelsen for Foreningen for Alderdomsfriboliger Overrets-assessor *Florian Larsen* til sin Formand; han blev derved automatisk Formand for Syge- og Begravelseskassen, med hvilken han ikke tidligere havde haft nogen direkte Forbindelse. Florian Larsen, der kun fra Foraaret 1890 havde haft Sæde i Alderdomsfriboligernes Bestyrelse, var en anset Jurist, der havde gennemlobet en regelmæssig Embedsbane. Født 1838 i en jævn københavnsk Familie — Faderen var Bud i Danske Kancelli — blev han 1855 Student fra Borgerdydskolen og 1862 cand. jur. Efter i en kortere Periode at have arbejdet som Amanuensis paa Sjællands Bispekontor — hvorfra hans Interesse for den danske Kirkeret hidrorte — blev han 1864 Assistent i Indenrigsministeriet, 1874 konstitueret og 1875 fast ansat Fuldmægtig, 1879 konstitueret og 1880 ansat som Kontorchef, fra hvilken Stilling han 1884 gik over til Overretten som Assessor, 1894 blev han Højesteretsassessor, og 1910 tog han sin Afsked. Florian Larsen, der 1887—90 havde Sæde i Folketinget, men ikke senere opnaaede Valg, var 1901—03 Formand for Højres Arbejder- og Vælgerforening.

Saa vel i Alderdomsfriboligerne som i Sygekassen betød hans Formandstid en rolig, konsoliderende Udvikling; det stærke Initiativ, der prægede Schlegels Periode, savnes maaske noget, men det havde sin utvivlsomme Værdi, at Ledelsen nu kom i Hænderne paa en Mand, som var mere henholdende i sine Dispositioner.

Florian Larsens første Opgave blev Omordningen af Sygekassens Forhold, saaledes at den kunde komme med ind under Sygekasse-

loven. Skont der ikke i Bestyrelsens Forhandlingsprotokol, som indtil den seneste Tid har været temmelig kortfattet ført, men som i Florian Larsens Tid blev endnu mere lakonisk, foreligger nogen Redegørelse for Drøftelserne, synes det dog at være klart, at der i Bestyrelsen har været almindelig Enighed om at søge Sygekassen statsanerkendt. Medvirkende til denne Beslutning har det utvivlsomt været, at det derved vilde blive muligt at imødekomme de Krav, der allerede i en Aarrække havde været stillet fra Lægernes Side om Lønforbedring, og tillige den Omstændighed, at saavel Københavns som Frederiksberg Kommune opsagde de bestaaende Overenskomster om Moderation i Betalingen for Medlemmer, der blev indlagt paa Kommunernes Hospitaller, idet en saadan Moderation fremtidig kun vilde blive ydet de Sygekasser, der lod sig anerkende.

Florian Larsen.
Formand 1891—1916.

Bestyrelsen har saaledes, skønt der utvivlsomt endnu var stærke Tilhængere af Schlegels Modstand imod den Afhængighed af Staten, som Anerkendelsen vilde medføre, ikke ment at turde tage Ansvaret for at undlade at søge Statstilskud, selvom det paa visse Punkter var ensbetydende med en Forringelse af de Goder, der hidtil havde været sikret Medlemmerne.

Sygekasseloven medførte da en fuldstændig Omarbejdelse af Sygekassens Statuter, og Sygekasseudvalget, der nu bestod af *Florian Larsen*, *Magdalu Cold* og *William Scharling*, udarbejdede derfor helt nye Love, som efter at være blevet vedtaget af Bestyrelsen, under 13. Januar 1893 opnaaede Indenrigsministeriets Anerkendelse.

Vedtægterne, der som Helhed traadte i Kraft pr. 1. Januar 1893, medførte, at de hidtil bestaaende Afdelinger af Sygekassen, hvor

Medlemmerne kunde nøjes med et mindre Kontingent mod at give delvis eller helt Afkald paa Sygepenge, bortfaldt fra 1. Januar 1894, det berørte imidlertid kun en forholdsvis lille Andel af det samlede Medlemstal. Tillige bortfaldt den Afdeling, der kun havde sikret fri Medicin til hjemmeværende Børn under 15 Aar, idet Sygekasse-loven udtrykkelig paabød at yde Hjælp til Medlemmernes Børn; disse Medlemmer maatte saaledes betale forøget Kontingent (henholdsvis 5 og 10 Øre mere om Ugen). For at afvikle dette Forhold langsomt vedtog Bestyrelsen dog en Tillægsbestemmelse til Vedtægten, som blev approberet af Sygekasseinspektoratet, og ifølge hvilken denne Kontingentforhøjelse skulde bortfalde for de Børn, hvis Forældre begge havde været Medlemmer af Kassen for 1. Juli 1881, ligesom de Hustruer, der var blevet Medlemmer før 1890, og hvis Mænd var Medlemmer, fik Lov til at bevare den Rabat paa 5 Øre i Kontingentet, som var indrømmet dem. Endelig nedsattes Varigheden af Pengehjælpen fra 16 til de 13 Uger, som Loven forudsatte som Minimumsbestemmelse.

Med Lægerne blev der truffet en Overenskomst, som fra Anerkendelsens Ikrafttræden sikrede Lægen 3 Kr. aarlig for Medlemmer uden Børn, 4 Kr. for enkelte Medlemmer med Børn og 6 Kr. for Ægtefæller med eller uden Børn under 15 Aar.

Sygekasseloven omfattede som før nævnt ikke Begravelsesforsikringen, og da Loven tillod Sygekasserne at virke ogsaa for andre Formaal, naar blot Regnskaberne var adskilte fra Sygekassens, kunde saavel Begravelseskassen som Foreningens Laane- og Understøttelsesvirksomhed fortsætte uforandret. Da Sygekassen af 1872 ydermere altid havde holdt disse forskellige Virksomheder regnskabsmæssigt afsondrede fra hinanden, fik Loven altsaa ikke paa dette Punkt nogen Betydning for Kassens Forhold.

Sygekassens Virksomhedsomraade var nu som før det egentlige København og Frederiksberg Kommunes Bydistrikt, men allerede 2. Oktober 1893 besluttede man at inddrage Sundbyøster og Sundbyvester, og i de følgende Aar fortsattes denne Bevægelse som en naturlig Følge af Storkøbenhavns Vækst, saaledes indlemmedes fra

1. Januar 1901 Valby i Københavns Kommune, hvad der medførte Oprettelsen af et nyt Lægedistrikt i denne Bydel, og samtidig inddroges Frederiksberg Kommunes Landdistrikt, saaledes at hele Frederiksberg Kommune faldt indenfor Sygekassens Omraade. Fra 1. April 1901 oprettedes et nyt Lægedistrikt i Utterslev, og endelig inddroges Hellerup pr. 1. Januar 1904 og Vanløse fra 1. Januar 1906.

Kassen udvidede naturligvis samtidig Antallet af sine Læger. I 1. og 2. Kreds var der lige op til 1914 kun to Læger, men i 3. Kreds (Frederiksberg og Vesterbro) udvidedes Antallet i 1901 fra to til fire og ved Vanløses Inddragelse yderligere til fem, men saa blev Antallet heller ikke forøget, før en sjette Læge antoges i 1919. I 4. Kreds (Nørrebro) var der fra Utterslevs Indlemmelse i 1901 to Læger og 1910—13 og atter fra 1917 fire, medens Østerbrokredsen kun havde een Læge, indtil Hellerup blev inddraget og derefter to indtil 1914, da en tredie Læge antoges her.

Derimod ansattes fra 1. Januar 1898 to Speciallæger, nemlig Øjenspecialisten, Dr. *Edmund*, der indtil 1. April 1947 var tilknyttet Sygekassen, og som er den af dens Læger, der længst har virket ved den, nemlig i over 49 Aar, og Specialisten i Kvindesygdomme, Professor Dr. med. *Vilhelm Heiberg*, der var knyttet til Sygekassen indtil 1919. Og 1. Juni 1900 antoges paa Opfordring af Kassens Læger Stabslæge *Martin Grønlund* som Specialist i Øre-, Næse- og Hals sygdomme; han var knyttet til Sygekassen indtil 1908, da han flyttede til Aarhus. I hans Sted antoges Dr. med. *Jørgen Møller* som Ørespecialist.

Med Tandlægerne cand. med. *Angel* og cand. pharm. *Kiersgaard* sluttedes i 1897 en Overenskomst, hvorved Kassens Medlemmer fik Moderation paa Tandbehandling, men denne Ordning blev kun af kortere Varighed; først fra 1923 blev Tandlægebehandlingen et fast Led i Kassens Ydelser.

Som et Led i Sygekassens forebyggende Arbejde vedtoges det i 1894 at tilstille Kassens Medlemmer et Eksemplar af den af Læge *Jacob Holm* forfattede Piece »Beskyttelse mod Sygdomme, navnlig

smitsomme«. Denne Foranstaltning var ret enestaaende, og Bestyrelsen tilbød gennem Sygekasseinspektoratet andre Sygekasser Adgang til at erhverve Holms Piece til en lignende Uddeling; desværre kan det ikke oplyses, i hvor stort Omfang dette Tilbud er blevet benyttet, men nogen udpræget Succes har det næppe været. Endnu i vore Dage er det vistnok ualmindeligt, at Sygekasserne paatager sig Opgaver af denne Art, selvom man fra enkelte Sider har Øjnene aabne for Værdien af en Udvikling af det forebyggende Arbejde.

Da Sygekassens Status efter Opnaelsen af Statstilskudet og trods de stærkt ogede Udgifter til Lægerne viste sig at kunne bære det, vedtog man 11. Juni 1894 at forhøje Sygepengene med 10 Øre om Dagen, forelobig indtil Udgangen af Aaret 1895, og Aaret efter besluttedes det at beholde denne Forhøjelse indtil videre. Desuden opgav man den hidtidige Bestemmelse om Erlæggelsen af et Indskud ved Optagelsen i Sygekassen, idet man i Stedet forlangte Forudbetaling af 6 Ugers Kontingent.

I 1898 underkastedes Vedtægterne en Revision, der i høj Grad ogede Medlemmernes Fordele; for det første blev der nu tillagt Medlemmer mellem 15 og 18 Aar Ret til Sygepenge mod Erlæggelse af fuldt Kontingent, men de, der ikke ønskede at benytte sig heraf, kunde dog fortsat nøjes med det nedsatte Kontingent; for det andet forlængedes det Tidsrum, i hvilket der ydedes Barselhjælp fra 7 til 10 Dage, hvortil yderligere kom en fast Understøttelse paa 10 Kr., og endelig blev det Tidsrum, i hvilket et Medlem havde Ret til Pengehjælp indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder forlænget fra 13 til 26 Uger. Varigheden af Pengehjælpen var, som det vil huskes, et af Stridspunkterne under Debatten om Sygekasseloven, og Pengehjælpen blev her fastsat til 13 Uger som Minimum. Der var imidlertid en almindelig Bevægelse henimod 26-Ugers-Hjælp, selvom denne Bestemmelse først blev lovfæstet i 1921.

Vedtægterne forblev nu uforandrede indtil 1904, da der paa Lægernes Opfordring blev tillagt dem 1 Kr. for Undersøgelse til Optagelse, hvilken Afgift skulde udredes af Ansøgeren, og samtidig blev det fastsat, at der kunde ydes Kredslægen indtil 10 Kr. i Hono-

rar for Fødselsoperationer i Stedet for som hidtil 6 Kr. Undersøgelsehonoraret blev fra 1. Juli 1907 ændret til 2 Kr., hvoraf Sygekassen betalte den ene, medens Begravelseskassen skulde refundere Sygekassen det halve, og selv betale Lægen 1 Kr., saafremt den paagældende tillige søgte Optagelse i Begravelseskassen. Da Københavns Lægeforening i 1909 forlangte Lægehonorarerne forhøjede, blev det efter Forhandlinger med Lægeforeningen vedtaget, at der fra 1. Januar 1910 skulde ydes Kredslægerne 3,50 Kr. aarlig pr. Medlem i Stedet for som hidtil 3 Kr.; endvidere skulde Øjenspecialisten, der fra 1. Januar 1901 havde haft 15 Øre pr. Medlem, fra 1. Juli 1909 have 25 Øre aarlig, saaledes som Ørespecialisten havde, og der skulde fra samme Dato ansættes tre Massagelæger, som skulde honoreres med 20 Øre aarligt pr. Medlem i de Distrikter, hvortil de var knyttede. Endelig skulde der fra 1. Januar 1912 ydes 5 Øre og fra 1. Januar 1915 25 Øre pr. Medlem aarlig til Lægeforeningen. Som Folge heraf og i Betragtning af, at Driftsudgifterne i nogle Aar havde været for store, maatte man skride til en Kontingentforhøjelse paa 5 Øre om Ugen, idet man dog samtidig hævede Pengehjælpen fra 80 til 85 Øre om Dagen, hvilken sidste Sats efter en nærmere Beregning af Kassens Status yderligere hævedes til 90 Øre.

I 1913 ændredes Vedtægten paany, og denne Gang skete der en principiel Forandring, idet Aldersgrænsen for Optagelse fra 1. Januar 1914 blev nedsat fra 70 til 60 Aar, og samtidig ændredes Kontingentsatserne. Medens Medlemmerne før Skæringsdatoen betalte henholdsvis 25 og 30 Øre om Ugen, alt eftersom de ved Optagelsen havde været 45 Aar eller ej, skulde nye Medlemmer betale 25 Øre, hvis de var under 40, 30 Øre, hvis de var mellem 40 og 50, og 35 Øre, dersom de var over 50 Aar ved Antagelsen. Sygepengene blev sat op med 10 Øre til 1 Kr. daglig, hvorimod de for anden Portion blev sat ned fra 1,40 Kr. til 1,30.

Ved den af Sygekasseloven af 10. Maj 1915 foranledigede Revision af Vedtægterne sænkedes Lavalderen for Optagelse fra 15 til 14 Aar; Kassens Ydelse af Medicin (hidtil 100 pCt.) blev nedsat til 75 pCt., og der aabnedes Adgang til Pengehjælp paa 2,10 og 3 Kr.

daglig mod dobbelt eller tredobbelt Kontingent, medens der samtidig aabnedes en Afdeling med Pengehjælp paa 40 Øre daglig mod 20 Øre ugentlig Kontingent, hvortil ethvert Medlem kunde begære sig overført.

Endvidere indsattes naturligvis Lovens Bestemmelser om kronisk Syges Optagelse med Forbehold for den kroniske Sygdom, som iøvrigt havde været praktiseret i Kassen i en Aarrække for 1915, og endelig gennemførtes paa Sygekasseinspektoratets Forlangende den vigtige Nyordning, at der skulde vælges en Komité (Repræsentantskab), som bestod af 6 Medlemmer for hver Kreds, og aarlig afholdes en Generalforsamling.

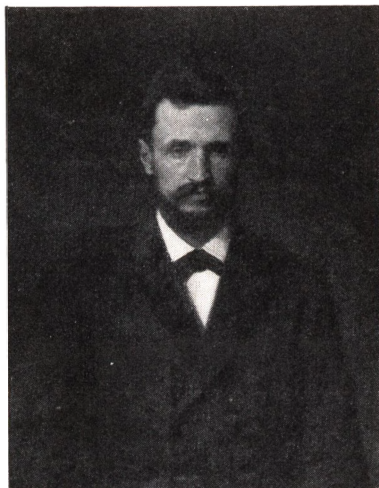
Som et Led i den Omorganisering af Kassens Regnskabsvæsen og Forretningsførelse, som nedenfor skal omtales, blev det ugentlige Kontingent fra 1. Januar 1917 afløst af et maanedligt, hvad der for de fleste Satsers Vedkommende betød en mindre Forhøjelse, saaledes for en Pengehjælp af 40 Øre om Dagen 40 Øre mere om Aaret, for 1 Kr. daglig 20 Øre mere for Medlemmer under 40 og over 50 Aar ved Optagelsen. For Børnetillæggets Vedkommende var det nu henholdsvis 3 Kr. for de første 3 Børn og 4,80 Kr. for 4 Børn og derover, medens det tidligere havde været 2,60 Kr. for 2 Børn og 5,20 Kr. for 3 eller flere Børn. Kassen arbejdede imidlertid i disse Aar med Driftunderskud, og da man 1916 havde truffet Overenskomst med Lægerne paa Basis af de Aftaler, der forelaa mellem Lægernes Organisation og De samvirkende Sygekasser, og fra 1. Juli 1918 blev nødt til at forhøje Lægehonorarerne yderligere, samtidig med at Dyrtiden iøvrigt belastede Kassens Økonomi, blev man nødt til at forhøje Kontingenterne med 10 Øre maanedlig fra 1. Januar 1919, og atter i 1920 og 1921 blev ret kraftige Forhøjelser nødvendige. Endelig skal det nævnes, at Aldersgrænsen ved Vedtægtsændringen fra 1. Januar 1919 nedsattes fra 60 til 40 Aar. Dermed maa vistnok den sidste Rest af Schlegels oprindelige Plan siges at være forsvundet.

Aarsagen til dette Skridt var, at Sygekassen af 1872 nu paany sogte Samarbejde med De samvirkende Sygekasser. Allerede i 1893 var

man traadt ind i Sammenslutningen, men Tilknytningen varede kun til 1899, da man opsagde Samarbejdet, utvivlsomt fordi det voldte Vanskeligheder at sikre Kassens Særpræg. Denne Hindring var imidlertid ved de forløbne 20 Aars Udvikling delvis bortfaldet, Aldersgrænsen for Optagelse var nu den sidste betydende Afvigelse fra De samvirkende Sygekassers Bestemmelser, og fra 1. Januar 1919 var Sygekassen af 1872 atter tilknyttet denne Centralorganisation.

Den nye Sygekasselov af 6. Maj 1921 medførte ikke større Ændringer i Sygekassens Bestemmelser, idet som nævnt 26 Ugers-Pengehjælpen, der nu blev lovbehalet, allerede fra 1898 havde været gældende her, men den daglige Pengehjælp blev nu hævet fra 3 til 6 Kr. som Maksimum.

Som foran omtalt blev Florian Larsen Schlegels Afloser paa Formandsposten, og da han 11. Februar 1916 afgik ved Døden, valgtes Raadsformand *Axel Kofod* til hans Efterfølger. Som Medlemmer af Sygekasseudvalget fungerede indtil 1900 *M. Cold* og Professor *Scharling*, men da denne sidste trak sig tilbage, og *Cold* samtidig afgik ved Døden, traadte Raadsformand, Konferensraad *A. C. V. Petersen* og Generalmajor *Carl Theodor Schlegel* — N. F. Schlegels Broder — ind i Stedet. Schlegel maatte imidlertid paa Grund af sin Alder og svigtende Helbred trække sig tilbage i 1905 og blev saa afløst af Aktuar, Dr. phil. *Carl Krebs* som fra 1895 havde haft Sæde i Bestyrelsen, og som tillige fra 1900 havde været Bestyrer af Sygekassens 1. Kreds — en Post, han beholdt indtil 1911, medens han forblev som Medlem af Sygekasseudvalget til sin Død i 1921. Krebs lagde et stort Arbejde i Sygekassens Administration, og Sygekasse-

Carl Krebs.

Medlem af Bestyrelsen 1895—1921.

udvalgets Møder afholdtes i en Aarrække i hans Dagligstue. Ved Konferensraad Petersens Død i 1912 indtoges hans Plads i Udvalget af Oberst *C. S. F. Worm*, der havde haft Sæde i Bestyrelsen fra 1908, og som døde 1922. Med Hensyn til Bestyrelsens Sammensætning blev det i 1906 vedtaget, at der i Vedtægterne skulde indføres en Bestemmelse om, at i det mindste et af Medlemmerne skulde være en forsikringskyndig Mand.

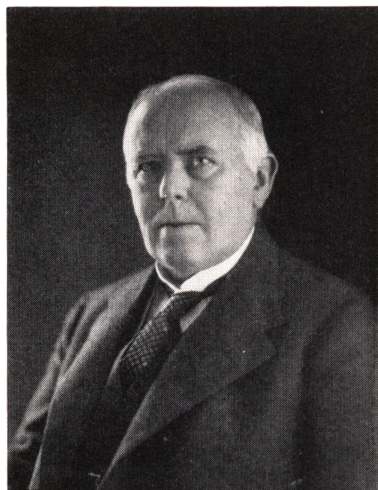
A. C. V. Petersen.
Medlem af Bestyrelsen 1891—1912.

Raadsformand *Axel Kofod*, der var født 14. November 1866 i Klemensker, og som afgik ved Døden 13. December 1942, blev Student fra Sorø Akademis Skole i 1885, og blev 1889 ansat som Assistent i Beregnerkontoret i Statsanstalten for Livsforsikring, hvor han 1900 blev Fuldmægtig og 1904 Beregner. Som den fremragende Livsforsikringsmand han

var, udnævntes han 1917 til Formand for Forsikringsraadet. I Bestyrelsen for Foreningen for Alderdomsfriboliger indvalgte Kofod i 1905. Som Formand i Sygekasseudvalget fik han straks ved sin Tiltrædelse i 1916 den meget store Opgave at omordne og centralisere Sygekassens Forretningsforelse, og i 1921—22 at forberede og gennemføre Syge- og Begravelseskassens Udskillelse fra Foreningen for Alderdomsfriboliger; navnlig det første Spørgsmaal krævede en betydelig Indsats fra hans Side, ikke mindst under Forhandlingerne med Sygekasseinspektoret. Som Støtte havde han imidlertid ved sin Side daværende Kaptajn *Axel Ramm*, der i 1915 af Florian Larsen var antaget som Medhjælp ved Kassens Bestyrelse.

Hvad selve Kassens Administration angaar, saa lededes nu som før de enkelte Kredse af en Kredsbestyrer, der indtil 1910 havde været ulønnet, men som fra dette Aar fik tillagt et Vederlag paa

10 Øre pr. Medlem. Det havde nemlig ved det voksende Arbejde og Ansvar, som Bestyrerstillingen medførte, vist sig stadigt vanskeligere at finde egnede Folk, der vilde paatage sig det vederlagsfrit. Denne Ændring blev vel akcepteret af Sygekasseinspektoratet, men samtidig forlangte dette indføjet en Passus om, at Fastsættelsen af Honoraret til Kredsbestyrerne var underkastet Inspektoratets Sanktion, hvad Florian Larsen maatte bøje sig for. I Virkeligheden havde Gennemførelsen af Sygekasseloven i 1892 oget Arbejdet ikke ubetydeligt, og der var — naturligvis navnlig i de første Aar, indtil Lovens Bestemmelser saa at sige var gaaet Bestyrerne og Kassererne i Blodet, en Del Tvivlsspørgsmaal at diskutere; saaledes rejstes der en Tid Diskussion om Kontingentets Størrelse for de Hustruer, hvis

Axel Kofod.
Formand 1916—22.

Mænd var nødt til at udtræde af Sygekassen, fordi de hidtil ogsaa havde staaet i andre Sygekasser, og det syntes aabenbart særligt vanskeligt at administrere Vedtægtens § 14, der fastsatte Sygehjælpens Varighed til 13 Uger i Lobet af 12 paa hinanden følgende Maaneder, og man maatte tilsidst indhente Inspektoratets Afgørelse, som gik ud paa, at disse 12 Maaneder ikke var at forstaa som Kalenderaaret, men at f. Eks. et Medlem, der i Tiden fra 16. Oktober 1893 til 10. Juli 1894 havde oppebaaret Hjælp i 13 Uger, atter var berettiget til Hjælp fra 16. Oktober 1894.

De enkelte Kredse havde hver sit selvstændige Regnskab og var i Virkeligheden at betragte som selvstændige smaa Sygekasser, og Kassens Ledelse var saaledes stærkt decentraliseret, men der var dog Tillob til den Ordning med en Hovedkasserer, som blev gennemført i 1916, idet det ses, at Kassereren i 1. Kreds *Frederik Carl Christian*

Menzell faktisk har fungeret som Hovedkasserer i en Aarrække. *Menzell*, der var født 1828 og i 1864 blev dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn for sin Deltagelse i Krigen, var i Kredens Tjeneste fra Stiftelsen. 1. Juni 1900 fik han Kommunalærer *Jeppe Jensen Hoiris* til at assistere sig, men fra 1. Oktober samme Aar trak han sig paa Grund af Alder og Svagelighed tilbage, og fik da bevilget en Pension paa 500 Kr.; han døde først 12. Oktober 1908. Ved *Menzells* Afgang fulgte *Hoiris* ham som Kasserer i 1. Kreds, hvorfra han 1913 gik over til 3. Kreds; ogsaa han har vistnok været betragtet som Sygekassens Hovedkasserer.

I Regnskabsførelsen fandt der pr. 1. Januar 1896 en Modernisering og Forenkling Sted, ved hvis Gennemførelse Kassereren i 4. Kreds Fabrikant *W. M. Knudsen* i særlig Grad havde været aktiv. Det blev ved denne Lejlighed indskærpet, at Sygekassens og Begravelseskassens Beholdninger skulde holdes ude fra hinanden, ligesom de regnskabsmæssigt var adskilte.

I 1898 medførte nogle beklagelige Forhold i 5. Kreds, at der maatte skiftes Kredsbestyrer, og underligt nok blev det atter denne Kreds, som kom til at give Anledning til den fuldstændige Omorganisering af Kassens Forhold i 1916.

Allerede i 1914 havde Revisionen gjort opmærksom paa det ejendommelige Forhold, at Kontingentrestancerne i 5. Kreds udgjorde 69 pCt. for Sygekassens og 68,5 pCt. for Begravelseskassens Vedkommende af de samlede Restancer, samt at Kredens Restlaan af Laanekassens Midler udgjorde 35 pCt. af de samlede Restlaan, skønt Kredens Udlaan i Aaret 1913 kun udgjorde 14 pCt. af det samlede Udlaan. Udover at Bestyrelsen i en Skrivelse af 19. Marts 1914 anmodede Kredsbestyreren om at være opmærksom herpaa og at bringe Restancerne ned, skete der imidlertid intet, og heller ikke i 1915, da det samme Forhold gentog sig, foretog man andet end paany at tilskrive Kredsbestyrelsen, idet man samtidig gentog en tidligere Paamindelse om at indsende Kredens Ugeregnskaber i ajourført Stand. Skønt det saaledes turde formodes, at Kredens Regnskabsførelse var behæftet med visse Mangler, var det dog først efter Kofods

Tiltrædelse, at man for Alvor tog Sagen op til Undersøgelse. I Juli 1916 blev der Vanskeligheder med overhovedet at faa Ugesedlerne afleveret til Formanden, og dertil kom, at Kassereren anmodede om et Forskud paa 1000 Kr. Skønt man efter den Status, Kredens Regnskab maatte udvise, var forundret herover, lod man dog Pengene udbetale, men 31. Juli blev der ved Sygekasseinspektoratet foretaget et Kasseeftersyn, som dels viste, at Kredens Regnskabsførelse var højst mangelfuld, dels lod formode et Underskud. Assistent ved Rigshospitalet *Aage Daniel* blev i Forening med Bogholder *C. W. Jøger* anmodet om at foretage en indgaaende Revision, samtidig med at Daniel overtog Kassererhvervet under Kredskassererens Suspension. Ved Revisionen konstateredes et Underskud paa godt 1600 Kr., hvoraf dog 350 Kr. var dækket ved ikke hævet Gage og Huslejegodtgørelse. Underskudet blev vel erstattet, men Sagen gav Anledning til en Række Forhandlinger med Sygekasseinspektoratet, som foreslog Sygekassens Regnskabsvæsen centraliseret.

Inspektoratet havde hele Tiden haft et vaagent Øje med Kassens Regnskabsvæsen som ogsaa med Vedtægtens Overholdelse — det var jo bl. a. dertil Institutionen var oprettet. Saaledes ankede man i 1908 — paa Grundlag af en modtagen Klage — over, at Sygekassen uden Hjemmel i Vedtægten nedsatte Sygepengene til det halve for Ikke-Familieforsørgere, der blev indlagt for epidemiske Sygdomme, og i April 1909 paatalte man som et ejendommeligt Forhold, at en saa stor Kasse kunde klare sig med een Revisor. Hertil svarede Florian Larsen, at Bestyrelsen mente at klare sig udmærket paa denne Maade. Siden 1903 havde Artillerikaptajn A. Ramm varetaget Kassens Revision paa fortræffelig Vis; hans Indblik i de enkelte Kredses Forhold var paa mange Maader af stor Betydning for Kassens Administration. Igen det følgende Aar blev der stillet Spørgsmaal om, hvorledes Regnskabsvæsenet var ordnet, hvortil Florian Larsen oplyste, at de enkelte Kredse førte hver sit Regnskab, medens det samlede Regnskab blev udarbejdet af Revisor. Paa dette Punkt lykkedes det saaledes ikke Inspektoratet at faa sine Krav gennemført; mere Held havde man i 1913, da man forespurgte, om Ved-

tægtens Bestemmelser angaaende Bøder til Medlemmer, der stod i Restance, ikke længere fastholdtes, hvortil Bestyrelsen maatte svare, at disse Bestemmelser ikke havde været anvendt i en Aarrække; endvidere forhørte man sig om, hvorledes det forholdt sig med Kautionsstilling for Kredskassererne, paa hvilket Punkt Forholdet lod en Del tilbage at ønske. Dette Forhold blev derefter bragt i Orden, og ved Vedtægtsændringen i 1915 blev der indsat en Bestemmelse om, at Revisionen skulde udføres af to Revisorer.

Skont Sygekasseinspektoratet efter nu i 1916 at have foretaget Kasseeftersyn i de øvrige fire Kredse fandt Anledning til at udtrykke sin Tilfredshed med den »Omhu og Interesse«, hvormed Regnskabsvæsenet i øvrigt blev varetaget, mente man det dog sikrest at søge mulige Gentagelser af slige uheldige Episoder forebygget, og foreslog derfor i et længere Memorandum, som Axel Kofod 13. Oktober 1916 udsendte til Kredsbestyrerne og Kredskassererne, at disse sidstes Stillinger blev bibeholdt, medens Kredsbestyrernes blev nedlagt, saaledes at Tilsynet med Kasserne fremtidig centraliseredes i et Hovedkontor, hvis Leder skulde være en Hovedbogholder og -kasserer, ligesom Formanden, evt. ved Hjælp af en Forretningsfører, skulde have udvidede kontrollerende Funktioner. Denne Ordning var naturligvis ensbetydende med en mindre selvstændig Stilling for de enkelte Kredse, men tillige med mere Ensartethed i Virksomheden.

Desuden regnede man med paa denne Maade at kunne indvinde en Del af Hovedbogholderens Løn; vedrørende Aflønningen af Kredskassererne foresloges det, eventuelt gennem en Overgangsperiode, at simplificere Beregningen, saaledes at Kredskassererne fremtidig skulde have 1 Kr. (fordelt med $\frac{3}{4}$ paa Sygekassen og $\frac{1}{4}$ paa Begravelseskassen) af hvert Medlem uanset Størrelsen af den sikrede Pengehjælp og uden Hensyn til Antallet af Børn under 15 Aar.

Bogholderiet i Kassen blev foreslaet indrettet paa maanedlige Indbetalinger fra Medlemmerne, hvad der vilde medføre en Regulering af Taksterne, og endvidere planlagdes forskellige formentlig mere kontrol-effektive Ændringer med Hensyn til Regnskabsaflæg-

gelsen overfor Hovedkontoret. Dette skulde fremtidig paatage sig Hovedregnskabet, Aarsberetningen og hele det statistiske Arbejde.

Ved et derpaa følgende Møde mellem Kredsbestyrerne, Kredskassererne og Sygekasseudvalget forelagde Kofod samtidig et Forslag til Vedtægtsændringer, ifølge hvilket for det første Kontingentet ændredes paa den anførte Maade, dernæst at Kontingentindbetalingen skulde indføres i Medlemsbogen, og at Rettighederne fortabtes ved 2 Maaneders Restance, endelig at der ved Sygemelding af Lægen skulde udfærdiges en Sygeattest, som skulde afleveres paa Hovedkontoret inden 36 Timer.

Principielt vigtigst var dog Vedtægtens § 39, der fastslog, at Kassen, som hidtil, bestyredes af Bestyrelsen for Foreningen for Alderdomsfriboliger uden Vederlag. Bestyrelsen skulde ansætte og meddele Instruks til en Forretningsfører og en Hovedkasserer, samt den fornødne Medhjælp. I hver Kreds skulde desuden ansættes en Kredskasserer og en eller flere Læger, men Bestyrelsen skulde afgøre alle Spørgsmaal, der ikke ved særlig Instruks var overladt Forretningsføreren, og endvidere de Stridsspørgsmaal, der maatte opstaa mellem Forretningsføreren og Lægen eller Kredskassereren. Et af Bestyrelsesmedlemmerne skulde, som vedtaget i 1906, være forsikringskyndig. Endelig skulde saavel Hoved- som Kredskassererne stille Kaution. § 40 bestemte, at der skulde ydes Forretningsføreren, Hoved- og Kredskassererne et aarligt Vederlag, der fastsattes af Bestyrelsen med Sygekasseinspektoratets Billigelse.

Under Drøftelserne paa Mødet blev der Enighed om alle de væsentlige Punkter i det her refererede Forslag ; dog fik § 35 en yderligere Udvidelse, idet man foreslog, at Lægen, foruden Sygeattesten, skulde udstede en Kontrolseddel, der skulde opbevares af Medlemmet og paa Forlangende forevises saavel hos Lægen som ved Sygehjælpens Udbetaling og til Sygekontrolløren. Endvidere indføjedes en Bestemmelse om, at Forretningsføreren tillige skulde være Hovedbogholder, og det oprindelige Forslag om, at Forretningsføreren skulde kunne bevilge mindre Anskaffelser af Syge-rekvisitter, blev strøget.

Endelig tilføjedes en Bestemmelse om, at en Ekstrakt af Aarsregnskabet skulde udleveres Medlemmerne paa Forlangende, og en Paragraf om Revisionens Beføjelser og Pligter.

Det saaledes ændrede Udkast sendtes i November til Sygekasseinspektoratet, hvis Godkendelse forelaa 30. November, hvorefter Vedtægterne blev forelagt Generalforsamlingen. I den endelige Skikkelse fremtræder Statuterne, som her skildret, blot med den Tilføjelse, at Bestyrelsen ved et Udvalg mindst to Gange aarlig skulde foretage Kasseeftersyn af Hovedkassen. Instruksen for Kredskassererne blev samtidig udfærdiget, hvorimod Affattelsen af Instrukser for Forretningsføreren, Hovedkassereren og Sygekontroløren foreløbig blev udskudt, og først i Marts 1918 indsendtes til

Otto Gottschalcksen.
Hovedkasserer 1917—22.

Sygekasseinspektoratets Godkendelse.

Den her skildrede Ordning traadte i Kraft fra 1. Januar 1917. Som Forretningsfører antoges Timelærer ved Frederiksberg Kommunes Skolevæsen *Jeppé Jensen Høiris* (1859-1935), der som før anført havde været i Sygekassens Tjeneste som Kasserer i 1. og senere i 3. Kreds, medens Hovedkassererposten blev besat med Kasserer *Otto Gottschalcksen*, der fra 1905 havde været Bestyrer af 3. Kreds. Som Vederlag fastsattes 2.500 Kr. aarlig til Forretningsføreren og 600 Kr. til Kassereren, men den voldsomme Dyrtid, der satte ind i de sidste Aar af Krigen og derefter, nødvendiggjorde snart en Forhøjelse af disse Lønninger. Efter en Del Forhandlinger med Inspektoratet blev der med Virkning fra 1. April 1919 tillagt Forretningsføreren 4.500 Kr., Kassereren 900 Kr. og Sygekontroløren 1200 foruden 200 Kr. i Befordringstillæg. Kredskassererne, som hidtil

havde faaet 75 Øre for hvert Medlem af Sygekassen og 25 Øre for hvert af Begravelseskassens Medlemmer, fik disse Satser øget til henholdsvis 1,25 og 0,40 Kr. Forhøjelserne blev dog kun tilstaaet som Konjunkturtillæg. Fra Inspektoratets Side var der rejst en Del Indvendinger herimod under Henviſning til, at Sygekassens Administrationsudgifter i Forvejen var temmelig høje, idet de laa ca. 18 pCt. over Gennemsnittet af Administrationsudgifterne i de københavnske Kasser. Gennemsnittet var 2,29 Kr. Medlem, men i Sygekassen af 1872 helt oppe paa 2,70 Kr.

Hovedkontoret blev henlagt til Kontoret i Skt. Thomas Allé 19, som fra 1903 havde været Kredskontor for 3. Kreds. Det var ikke uden Grund, at Kassens Hovedsæde nu ogsaa officielt henlagdes til Frederiksberg; til denne Kommune havde Sygekassen jo allerede gennem sin Oprindelse den snævraste Tilknytning, og baade N. F. Schlegel og Florian Larsen havde deres Bopæl paa Frederiksberg. Før Oprettelsen af Hovedkontoret maa jo Formandens Privatbolig betragtes som Sygekassens Adresse, og i hvert Fald i Florian Larsens Tid var hans private Bopæl, Emiliegade 6, anført paa Sygekassens Brevpapir.

Da Sygekassen som nævnt fra 1915 samtidig havde faaet paaoktroieret nogle Vedtægtsbestemmelser om Komité (Repræsentantskab) og Generalforsamling, begyndte den saaledes nu at miste sit Særpræg og nærmede sig derved mere til den almindelige Type paa en københavnsk Sygekasse. Kassens Generalforsamling skulde bestaa af 6 Komitémedlemmer for hver Kreds; for denne Forsamling skulde Aarsregnskabet forelægges og ligeledes skulde den godkende Vedtægtsændringer, inden de blev indsendt til Inspektoratets Approbation. De første Komitémedlemmer skulde vælges af Bestyrelsen, men derefter skulde Komitéen være selvsupplerende. Den første vedtægtsmæssige Generalforsamling blev afholdt 29. Marts 1916, og ved denne Lejlighed blev der fra Komitémedlemmernes Side stillet Krav om, at der skulde tillægges Generalforsamlingen en større Myndighed, at der skulde indvarsles til Generalforsamling af samtlige Medlemmer i Sygekassen, at Komitéen skulde afholde Møde nogen

Tid før en saadan Generalforsamling, og at Regnskabet skulde forelægges Komitéen. Hertil svarede Bestyrelsen ved straks at indrømme de to sidste Punkter, medens det blev overladt Formanden at forhandle med Bogholder *Carl Thaarup* der havde formuleret Forslaget om Generalforsamlingens større Myndighed, om Nedsættelse af et Udvalg blandt Komitéens Medlemmer til Forhandling med Formanden om visse nærmere angivne Sygekassesager. Det staar imidlertid ikke klart, om et saadant Udvalg nogensinde er traadt i Funktion.

Da den nye Sygekasselov traadte i Kraft i 1915, blev Spørgsmaalet om den fortsatte Selvstændighed for de smaa Sygekasser aktuelt; saaledes mente Højres Arbejder- og Vælgerforenings Sygekasse (senere Den konservative Vælgerforenings Sygekasse) ikke at kunne klare sig; paa Sygekasseinspektorets Raad henvendte man sig derfor gennem Kasserer Gottschalcksen til Sygekassen af 1872 for at forhandle om en Sammenslutning, men Drøftelserne førte ikke dengang til noget Resultat. Imidlertid genoptoges Forhandlingerne i 1922 som Følge af Sygekasseloven af 1921, og 24. Marts 1922 sluttedes der en Overenskomst, hvorved Medlemmerne af Den konservative Vælgerforenings Sygekasse overgik til Sygekassen af 1872. Tilvæksten af Medlemmer blev derved 299, idet nogle Medlemmer af Vælgerforeningen foretrak at melde sig ind i andre Sygekasser. Samtidig overtoges naturligvis Kassens Formue, paa godt 23.000 Kr., og Forpligtelser af Sygekassen af 1872, og der sikredes indtil 26 Medlemmer af Vælgerforenings Sygekasse Kontingentfrihed. Paa samme Maade optoges Vælgerforenings Begravelseskasse, hvis Formue androg godt 19.000 Kr. i Begravelseskassen af 1872, og endelig optoges Medlemmer af den af Vælgerforeningen administrerede Den konservative Vælgerforenings Sygekasse for Mellemklasserne med de deraf følgende Forpligtelser i Sygekassen af 1872.

Det sociale Lovkompleks af 1921 fik imidlertid ogsaa andre Konsekvenser for Sygekassen af 1872, idet Invalideforsikringens Sammenkædning med Sygeforsikringen nødvendiggjorde en gennemgribende Vedtægtsændring, og ved Sygekasseinspektorets Mellemkomst blev det besluttet, at den gamle Forbindelse mellem For-

Skt. Thomas Allé 19.
Sygekassens Hovedkontor indtil 1947.

eningen for Alderdomsfriboliger og Syge- og Begravelseskassen af 1872 skulde løses. 6. September 1921 bemyndigede Bestyrelsen for Foreningen for Alderdomsfriboliger Raadsformand Kofod til at udskille Sygekassen, og fra 1. April 1922 var Adskillelsen en fuldbyrdet Kendsgerning. Et nyt Afsnit af Sygekassens Historie tog sin Begyndelse.

Det er formentlig blevet hævdet, at de to Institutioners Formaal havde saa lidt med hinanden at gøre, at den snævre Forbindelse nu var urimelig, og ser man tilbage paa den Udvikling, som Sygekassen af 1872 havde gennemløbet, tvunget af Sygekasselovgivningen og ved Sygekasseinspektoratets Bestræbelser for at eliminere alt for store Forskelligheder mellem de under den samme Lovgivning virkende Kasser, kan det heller ikke nægtes, at Sygekassen af 1872 nu med Rette kunde gøre Krav paa den friere Stilling, som Adskillelsen trods alt maatte betyde.

Inden vi forlader Foreningen for Alderdomsfriløber, vil det imidlertid være naturligt at dvæle et Øjeblik ved den Betydning, Forbindelsen havde haft, og ved den ideelle Indstilling og humane Tankegang, der ikke alene havde ført til Sygekassens Oprettelse, men ogsaa havde præget dens Administration gennem Aarene.

Som Schlegel havde planlagt Foretagendet, skulde Foreningen først og fremmest tage Sigte paa Understøttelse af gamle og Hjælp til de Mennesker af Arbejder- og Haandværkerklassen, som var villige til at hjælpe sig selv. Derfor var Kontingentet til at begynde med noget højere, men Ydelserne til Gengæld ogsaa mere vidtgaende end andre Steder, og derfor administreredes de Bestemmelser, som gjaldt, altid med fornuftig Hensyntagen til Medlemmernes Tarv. Denne Holdning fortsattes ogsaa efter Schlegels Tid; skønt der ikke foreligger noget samlet Materiale til en fyldestgørende Belysning af dette Spørgsmaal, fremgaar det dog utvetydigt af de bevarede Akter, at Sygekassebestemmelserne ogsaa i Florian Larsens Tid er blevet administreret særdeles human. Det var sjældent, at en Ansøgning om Ekstrahjælp eller Understøttelse blev afslaaet, og som det er nævnt tidligere, stod Bestemmelsen om Multker for Kontingentrestance i mange Aar kun paa Papiret. I Januar 1902 forespurgte Dr. Krebs, som et Aarstid før havde overtaget Bestyrelsen af første Kreds, hvorledes han skulde forholde sig overfor Kontingentrestanter, og Florian Larsen svarede ham, at § 7 i Vedtægten kun talte om Bestyrelsens *Ret* til at slette et Medlem, ikke om dens *Pligt*. Det havde aldrig været Praxis at benytte denne Ret strengt, og især ikke ved Vintertid.

Det er formentlig ogsaa som Følge af denne lemfældige Administration, at Forholdene udviklede sig saadan, at Sygekasseinspektoratet i 1909 fandt sig foranlediget til at henlede Sygekassens Opmærksomhed paa, at Antallet af Sygedage var ganske usædvanlig højt, hvad man naturligt henførte til svigtende Kontrol. Der blev derfor i Marts 1910 udsendt et Cirkulære til Sygekassens Kredse, hvori en effektiv Kontrollering af de Sygemeldte blev indskærpet, og hvorunder man navnlig fremhævede Nødvendigheden af at have

Opmærksomheden henledt paa, at Sygekassen ikke af ældre Medlemmer blev benyttet som Forsorgelseskasse, idet det kun var i egentlige Sygdomstilfælde og ikke ved Alderdomssvækkelse, at Sygekassen var berettiget til at yde Hjælp.

Dette Cirkulære var imidlertid ikke det første i denne Retning, kun to Aar tidligere — 31. Januar 1907 — havde Bestyrelsen samtidig med at meddele Kredsene Bestemmelserne om en grundig Lægeundersøgelse forinden Optagelse i Kassen og om kronisk Syges Optagelse med Forbehold, indskærpet Lægerne at udvise Økonomi ved Ordinerung af Medicin, Forbindssager og Bandager m. v. og henledt Opmærksomheden paa, at Sygemeldingernes Antal steg stærkt i kortere Arbejdsløshedsperioder. Man var saaledes allerede fra Bestyrelsens Side opmærksom paa Forholdet, men Vanskeligheden laa nok for Størstedelen i Sygekassens decentraliserede Arbejdsformer.

Som tidligere anført stod Sygekassen ved Statsanerkendelsens Ikrafttræden 1. Januar 1893 med 4538 Medlemmer; dette Tal gik naturnødvendigt noget ned, da en Del Medlemmer maatte udgaa som bemidlede, og Afdeling G for hel eller delvis Afkald paa Sygepenge, som nævnt før, bortfaldt. Ved Udgangen af 1893 var der derfor kun 4107 Medlemmer, hvilket Tal i de følgende Aar steg langsomt til 4.789 ved Udgangen af Aaret 1899; det næste Aar gik det lidt tilbage, men steg saa paany langsomt til 5004 ved Aarsskiftet 1907—08 for derefter paany næsten hvert Aar at gaa ned. Ved Udgangen af 1921 var Medlemstallet sunket til 4.466. Set under denne Synsvinkel betyder dette andet Afsnit i Sygekassens Historie altsaa en Stagning og mod Slutningen endda en Tilbagegang. Florian Larsen var i hvert Fald til at begynde med selv opmærksom herpaa, saaledes motiveredes den i 1895 vedtagne Ophævelse af Indskudet og dets Erstatning med 6 Ugers Forudbetaling af Kontingent med, at Indskudet, som ikke krævedes af andre tilsvarende Sygekasser, var en væsentlig Hindring for Tilgangen af nye Medlemmer, og Overgangen fra 13 til 26 Ugers Pengehjælp i 1898 og til kronisk Syges Optagelse med Vedtegning i 1907 er sikkert bevidste Skridt i samme Retning, men meget har det altsaa ikke hjulpet, og der kan næppe

være Tvivl om, at den gennem Aarene stadigt fordyrede Administration af Kassen, der medførte de ret høje Kontingentsatser, kan have medvirket hertil.

Kassens Formue, der ved Periodens Begyndelse androg omtrent 24.000 Kr., var ved Udgangen af 1921 121.400 Kr., hvilket vil sige, at den var steget fra 5,27 til 27,18 Kr. pr. Medlem. Økonomisk var Resultatet saaledes upaaklageligt; der var naturligvis nogle Svingninger frem og tilbage, men gennemgaaende var det stadigt opadgaaende, og Forholdet vidner om, at Florian Larsen først og fremmest har haft Tanke paa Kassens Konsolidering.

Ogsaa Begravelseskassen nød i høj Grad godt heraf. Formuen steg fra 1. Januar 1893, da den androg 89.567,35 Kr. til 412.548,92 Kr. ved Udgangen af 1921, dvs. fra 23,08 Kr. til 97,78 Kr. pr. Medlem, hvorimod Medlemstallet, der ved Periodens Begyndelse var 3.880, kun steg til 4.219. Vi ser altsaa det samme Forhold som ved Sygekassen afspejle sig her, kun i endnu mere udpræget Grad. Ligesom i Sygekassen kulminerede Medlemsantallet i 1907—08, da det havde naaet 4.867, og derefter var det i jævn Tilbagegang.

Som et Led i Arbejdet for at øge Tilgangen blev der i 1897 nedsat et Udvalg bestaaende af Florian Larsen, A. C. V. Petersen og Carl Krebs til at drøfte en Udvidelse af Begravelseskassens Virksomhed, og 21. Maj 1898 blev det udtrykkelig betonet, at Medlemskabet af Begravelseskassen ikke var begrænset til bestemte Samfundsklasser eller afhængigt af Medlemmets Formueforhold; allerede i 1895 havde man bestemt, at Medlemmer fra før 1. Januar 1896, som ved deres Død havde staaet 10,15 eller 20 Aar i Kassen, skulde have deres sikrede Begravelseshjælp forhøjet med 10,15 eller 20 pCt., idet man som rimeligt var, mente, at det Overskud, der allerede paa dette Tidspunkt var, først og fremmest skulde komme de ældre Medlemmer tilgode. Det var jo væsentligst ved deres Kontingenter, at Overskudet var oparbejdet. Man regnede, paa Grundlag af Status pr. 31. December 1892, at Kassens Forpligtelser beløb sig til 156.000, og at Værdien af de forventede Kontingenter med Fradrag af 12 pCt. til Administrationen beløb sig til 126.000 Kr. Formuen skulde der-

efter være 30.000 Kr., og for at imødegaa Beregningens Usikkerhed maatte der yderligere regnes med et Reservefond paa 25.000 Kr., altsaa ialt 55.000 Kr., men den virkelige Formue var 89.000, og man kunde saaledes opvise et Overskud paa 34.000 Kr. En yderligere Forhøjelse var paatænkt i 1902, men blev ikke gennemført.

Fra 1. Januar 1898 blev det endvidere bestemt, at den samlede Begravelseshjælp, som et Medlem kunde forsikre sig for, maatte andrage maksimalt 504 Kr. — en Grænse, som man i 1905 afrundede nedad til 500 Kr., og i 1899 nedsattes Aldersgrænsen for Optagelse til 15 Aar samtidig med Sygekassens, og den Begravelseshjælp, der kunde ydes til Medlemmernes Børn, fikseredes til 4 Kr. for Børn under 2 Aar, 6 Kr. for 2—6 aarige og 10 Kr. for Børn i Alderen fra 10 til 15 Aar.

1908 vedtoges det, at Medlemmer af Begravelseskassen, der var indtraadt før 1. Januar 1892, skulde fritages for Kontingent ved det fyldte 70 Aar, naar de havde været Medlemmer i 20 Aar, og i 1912 blev denne Grænse flyttet til 1. Januar 1897, efter at der fra Kredsenes Side havde været rejst Spørgsmaal om, hvorvidt Kontingentfrihed i Almindelighed indtraadte ved 70 Aar efter 20 Aars Medlemskab.

Som Følge af Tilsynsloven af 1905 fik Begravelseskassens Vedtægt 9. Juni 1906 en Tilføjelse om, at Forandringer i Vedtægten eller i Bestyrelsen skulde anmeldes til Sygekasseinspektoratet, og samtidig bestemtes det, at den overskydende Formue i Tilfælde af Begravelseskassens Opløsning skulde tilfalde Foreningen for Alderdomsfriboliger; denne Bestemmelse, der kunde have faaet vidtrækkende Følger, blev ophævet, da Loven om Begravelseshjælp gennemførtes i 1929; Vedtægten bestemte derefter, at Formuen skulde tilfalde Sygekassen.

Sygekassens Hjelpevirksomhed fortsatte ogsaa i hele Florian Larsens Epoke. Den i forrige Afsnit omtalte Legatuddeling til Medlemmer, der, naar Alder og Medlemskabets Varighed lagdes sammen, naaede det højeste Tal, fortsattes uforandret; Antallet af Legater svingede vel noget, men der uddeltes gennemsnitlig 600—700 Kr.

aarlig i Legatportioner paa 20 Kr., og i 1893 stiftede Sygekassens Revisor Medicinalrevisor *A. Hlatky* til Minde om sin Moder »Enkefru C. M. Hlatky f. Voldbyes Julelegat« paa 200 Kr. til Fordel for en ugift Kvinde eller Enke. Ogsaa Laanekassens Virksomhed fortsatte, men her var dog en nedadgaaende Linie at spore, og allerede i 1897 havde man under Overvejelse helt at ophøre med denne Form for Hjælp, idet man i Bestyrelsen ansaa det for tvivlsomt, om Nyttens stod i noget rimeligt Forhold til Risikoen. Kredsene maa imidlertid have haft en anden Opfattelse, eftersom Forholdene ikke blev ændret. Medens Udlaanet i Kassens første Aar som nævnt havde været fra 7000 til 9000 Kr., fordelt paa omkring 200 Laan, laa Forholdene nogenlunde uændrede indtil Verdenskrigen, men saa gik det stærkt ned. Den højeste Udlaanssum i et enkelt Aar naaedes i 1912 med 10.384 Kr., den laveste i 1920 med 2.244 Kr. Ogsaa her fandt der imidlertid en kraftig Konsolidering Sted, idet Formuen fra 1. Januar 1893, da den androg 1.398,73 Kr., steg til 4.120,53 Kr. pr. 1. Januar 1922. Gennemgaaende blev Udlaansvirksomheden, som det vil forstaas heraf, drevet uden Tab; det var kun i fire Aar nødvendigt at afskrive uerholdelige Beløb, størst i 1901, da der tabtes 626 Kr. og i 1916, da Tabet var 762 Kr.; dette sidste og de 138 Kr., der blev afskrevet i 1917, skyldtes imidlertid sikkert den Uorden, der havde været i Regnskabsførelsen. I 1916 udvidedes Grænserne for Laanenes Størrelse fra 10—50 Kr. til 9—54 Kr., og Varigheden forlængedes fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{3}{4}$ Aar, men til Gengæld krævede man nu, at Laantageren i 10 Aar havde været Medlem af Syge- og Begravelseskassen i Stedet for som tidligere 5 Aars Medlemskab, og endelig lagdes Laaneverksamhedens Ledelse over til Forretningsføreren, medens det tidligere var Kredskassererne, der varetog den.

Den selvstændige Sygekasse.

1922—1947

Syge- og Begravelseskassens Udskillelse af Foreningen for Alderdomsfriboliger fandt Sted i 50-Aaret for Sygekassens Stiftelse — en Begivenhed, der blev fejret ved at henlægge en Krans paa Stifterens Grav. Som *N. F. Schlegel* havde dannet Institutionen i sit Billede og administrerede dens Vækst i de første 20 Aar af dens Tilværelse, saaledes blev det Oberst *Axel Ramm* der, indenfor de efterhaanden stadig snævrere Grænser, som Loven og Sygekassedirektoratet afstak, kom til paa afgørende Vis at præge dens Udvikling i de sidst forløbne 25 Aar.

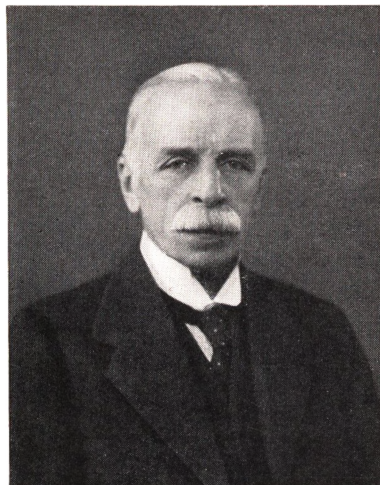
Det var et ganske naturligt Valg, der blev truffet, da Foreningen for Alderdomsfriboliger i 1922 skulde udpege Sygekassens fremtidige Formand. Axel Ramm havde fra sine yngre Dage været knyttet til Sygekassens Arbejde, idet han i 1903 paatog sig Revisionen af Kassens Regnskaber efter Medicinalrevisor *A. Hlatky* — en Post, han beklædte til 1912, da hans Broder, nuværende Generalmajor *Paul Ramm* overtog den. Det er tidligere nævnt, at *Florian Larsen* i 1909 overfor Sygekasseinspektoratet hævdede, at Ramm i sin Egenkab af Revisor havde erhvervet sig en Indsigt i Kassens Forhold, hvis Betydning for Administrationen var uvurderlig, og det var derfor ogsaa rimeligt, at *Florian Larsen* i 1915 fik ham knyttet nærmere til den daglige Ledelse af Sygekassens Sager. Mellem de to Mænd bestod der, trods den store Aldersforskel, et nært Venskabsforhold; *Florian Larsen* boede i Stueetagen i den Villaejendom i Emiliegade (Nr. 6), som ejedes af Oberst Ramm's Forældre, Oberstløjtnant *P. G. Ramm* og *Christiane Wolff*, Datter af Justitsraad *Niels W. Wolff* til Vodrofsgaard (det senere Vodrofslund), hvorfra Villaen med den store

Have ud til Sct. Jørgens Sø, og iøvrigt efterhaanden hele Kvarteret, var udstykket. Forholdet mellem de to Familier, der boede i Hus sammen, var meget hjerteligt, og da Fru Ramm, født Wolff og Fru Florian Larsen, der var Datter af Biskop *Martensen*, var Barndomsveninder, faldt det ganske naturligt, at Florian Larsens fire Børn af første Ægteskab efter deres Moders, *Anna Marie*, født *Martensens*, tidlige Død (1888) fandt et andet Hjem hos Familien Ramm, hvor den hjertevarme og myndige Oberstinde havde opdraget syv Børn. Florian Larsen havde saaledes rig Lejlighed til at vurdere de Egenskaber, der i særlig Grad udmærkede Axel Ramms markante Personlighed — hans usnobbede Væsen, hans udprægede Forhandlings-evner, hans overordentlige Pligtfølelse og hans opofrende Trang til en aktiv Hjælpevirksomhed. Ramm havde mange af de fortrinlige Egenskaber, der havde præget Schlegel, og dertil en enestaaende personlig Charme, der vel dækkede over en fast Vilje, men som gjorde ham det let at omgaas Mennesker af alle Samfundslag og skaffede ham Venner overalt. Som et karakteristisk Træk kan det nævnes, at da »Folkevennernes Sygekasse« i 1933 maatte opgive sin Selvstændighed og søgte Sammenslutning med en anden Sygekasse, var det Oberst Ramms fascinerende Væsen, der tiltrak Folkevennernes Bestyrelse, og lod Valget falde paa Sygekassen af 1872 paa Trods af fristende Tilbud fra andre Sider, og det var utvivlsomt ogsaa hans charmerende Egenskaber i Forbindelse med hans Evne til at forhandle sig til Rette om Tingene, der gjorde det muligt for ham i Samarbejdet med Direktoratet at bevare saa meget af Kassens oprindelige Væsen, som Forholdene nu engang tillod. Det var da ogsaa en Følge heraf, at man i Repræsentantskabet ikke ønskede at rejse Spørgsmaalet om yderligere Frigørelse fra Foreningen for Alderdomsfriboliger, saalænge Oberst Ramm stod som Formand, endskønt man principielt var imod Bestemmelsen om at faa paaoktroieret en Formand. Ved Oberst Ramms Død blev derfor dette Forhold ændret, saaledes at Repræsentantskabet fremtidig vælger Formanden, som yderligere nu fik tillagt et Vederlag i Lighed med, hvad der er Tilfældet i andre større københavnske Sygekasser, medens Ramm

havde foretrukket den nedarvede Ordning, at Formandsposten, som de øvrige Bestyrelsesposter, var ulønnet.

Axel Ramm var født i 1870 og opdraget i et Militærhjem af ret usædvanligt Format. Faderen, Oberstløjtnant P. G. Ramm (1834—1917) — Artilleriofficer og Veteran fra 1864 — mangeaarigt højt anset Medlem af Frederiksberg Kommunalbestyrelse, en Tid lang dens Næstformand, administrerende Direktør for Frederiksberg Sporvejs- og Elektricitetsværk, Stifter af og til sin Død Bestyrelsesformand for Frederiksberg Jernstøberi og Maskinfabrik, m. m., var en fremtrædende Skikkelse i hine Dages Frederiksberg. P. G. Ramms Allé er opkaldt efter ham. Axel Ramm gjorde, ligesom Faderen, ikke nogen almindelig militær Karrière, selvom hans Avancementsdata har et ret normalt Udseende. 1892 blev han Premierløjtnant i Artilleriet, 1909 Kaptajn, 1919 Oberstløjtnant, 1923 Chef for 6. Artilleri Afdeling og 1926 Oberst og Chef for 2. Feltartilleriregiment i Holbæk og Garnisonens Kommandant. Men hans rige Evner og Personlighed gjorde, at han ofte blev kaldt til særlig Tjeneste eller fik overdraget Opgaver, der laa udenfor det almindelige; saaledes beordredes han 1907—11 til Tjeneste i Krigsministeriet, 1909—11 var han tillige fungerende Adjudant for daværende Forsvarsminister Klaus Berntsen, 1912—16 Adjudant hos Hans Majestæt Kongen, og 1913—15 forrettede han desuden paany Tjeneste i Krigsministeriet. Som Delegeret for Dansk røde Kors berejste han 1916 Rusland for at besigtige Lejrene for de tysk-østrigske Krigsfanger og ledede 1917—19 Dansk røde Kors Krigsfangekontor i Berlin. Overalt kom hans Forhandlingsevne til Nytte, saaledes ogsaa i særlig Grad

Axel Ramm.
Formand 1922—44.

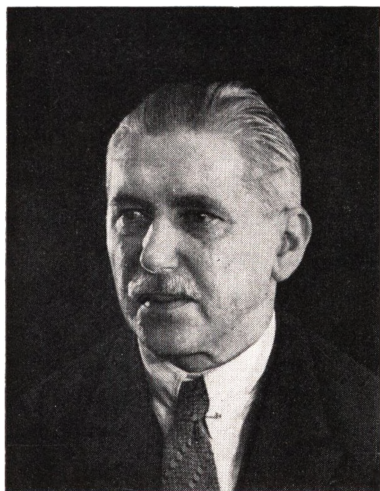
paa denne vanskelige og krævende Post i Berlin under Krigen. Det lykkedes ham her bl. a. at mildne de triste og tunge Kaar, der var beskaaret Borgmester *Max* fra Bruxelles i det skumle Moabittfængsel ; senere udvirkede han, at *Max* flyttede til et Hotel i Goslar — en Ger-ning der forskaffede daværende Kaptajn Ramm megen Taknemmelighed ikke blot fra *Max*, men fra hele Belgien. 1920 var han Danmarks Repræsentant i den internationale Kommission til Fastlæggelse af den dansk-tyske Grænse og øvede ogsaa her en betydningsfuld og højt anerkendt Indsats.

Til Arbejdet i Dansk røde Kors var Ramm knyttet til Stadighed ; han var 1927—32 Formand for Holbæk-Afdelingen og havde derefter Sæde i Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget ; endvidere var han Medlem af Bestyrelsen for Folkekuranstalten Hald, af Bestyrelsen for Danske Statsembedsmænds Samraads Enkebolig og fra 1915 af Bestyrelsen for Foreningen for Alderdomsfriboliger, hvor han havde Sæde til sin Død. Endelig sad han i Repræsentantskaberne for Pensions- og Livrenteinstituttet af 1919 og for Dansk Folkeforsikringsanstalt. Af alt, hvad han paatog sig, var det dog sikkert Sygekassen af 1872, som havde hans største Interesse, og Forholdet var gensidigt. Da Ramm i Maj 1944 efter en Operation afgik ved Døden paa Militærhospitalet i København, holdt Næstformanden, Ingeniør Raae, i det første Repræsentantskabsmode en Mindetale, der udløste de Følelser, der bevægede Forsamlingen. Ingeniør Raae fremhævede særligt Oberst Ramms ridderlige Væsen og den Kærlighed, hvormed han havde omfattet Sygekassens Arbejde som betingende for den voksende Velstand og Anseelse, der i hans Funktionsperiode var blevet Sygekassen til Del. Ikke uden Berettigelse anvendte han Kingos stolte Ord om Niels Juel paa Oberst Ramm, idet han karakteriserede ham som »en Mand af gammel Dyd og dansk Oprigtighed, af Ja og Nej, og hvad man godt og ærligt ved«. Det var da ogsaa som Udtryk for Taknemmelighed og Agtelse, at Repræsentantskabet i 1943 enstemmigt vedtog, at lade Maleren *Ludvig Find* male et Portræt af Oberst Ramm, som i Begyndelsen af 1944 blev afsløret og derefter overladt Oberstinde Ramm til Opbevaring for hendes Livstid, hvorefter det skal ophænges i Sygekassens Lokaler.

Det var ikke nogen let Opgave, Ramm gik ind til — som det vil være fremgaaet af det foregaaende Afsnit havde Udviklingen medført, at Sygekassens oprindelige Karakter efterhaanden udviskedes, saaledes at ogsaa den blev præget af de almindelige Uniformitetsbestræbelser, og samtidig havde man nu faaet et Repræsentantskab som et Led i den almindelige demokratiske Udvikling. I sig selv kan man naturligvis ikke nægte Betimeligheden af et mere udpræget Selvstyre i en Institution som den, det her drejer sig om. Man vil jo altid som et vægtigt Argument kunne henvise til, at Medlemmerne som de egentlige Skabere af den opsamlede Kapital, maa have en naturlig Ret til ogsaa at disponere, men som Forholdene har udviklet sig indenfor Sygekassevæsenet, turde Repræsentantskabets Betydning dog være ret illusorisk; ifølge gældende Vedtægt er Medlemmerne imidlertid ikke Ejere af Formuen i Tilfælde af Kassens Opløsning. Ved Vedtægtsændringen i 1922 blev det, som anført, bestemt, at Repræsentantskabet skulde vælge 2 af de 4 Medlemmer af Bestyrelsen, medens de 2 andre skulde vælges af Foreningen for Alderdomsfriboliger og heraf Formanden; da Formandens Stemme som altid var udslaggivende ved Stemmelighed, var alle væsentlige Afgørelser faktisk lagt i hans Haand, og det var forstaaeligt, at man ønskede dette Forhold ændret, og derfor i 1941 fik øget Antallet af de af Repræsentanterne valgte Bestyrelsesmedlemmer til 3, og endelig ogsaa, at Formanden fra 1944 vælges af Repræsentantskabet, ikke af Bestyrelsen for Alderdomsfriboligerne. Ved Ramms Død blev saaledes den sidste Rest af Alderdomsfriboligerne Hegemoni fjernet, uden at Sygekassens Forbindelse med Foreningen dog derfor helt blev brudt. Repræsentantskabets væsentligste Funktion er da nu at vælge Bestyrelsens Flertal og vigtigste Post — ganske vist skal Repræsentanterne ogsaa godkende Vedtægtsændringer og har saaledes Indflydelse paa Kontingentets Størrelse, ligesom ogsaa Regnskabet skal godkendes af dem, men disse Funktioner er dog af mere nominal Karakter, eftersom Sygekassedirektoratet har den egentlige Afgørelse paa disse Punkter — og benytter den.

Dette Forhold er det formentlig, der gør, at der i Sygekassen af 1872, som vistnok de fleste andre Steder, er overordentlig ringe Interesse

for Repræsentantskabsvalget, saaledes at der ikke fra Medlemmernes Side opstilles Kandidater til disse Valg. Allerede i 1926 klagedes der over, at Komitémedlemmerne svigtede, og bedre syntes det ikke at være blevet; siden 1941 har det overhovedet ikke været muligt

J. Chr. Jensen.
Næstformand 1922—26.

at afholde Valg til Repræsentantskabet, fordi der trods vedtægtsmæssige Opslag ikke har været anmeldt Kandidater til Valgene, saaledes at man er nødt til at anmode Medlemmer om at modtage de ledige Poster, men naar Bestyrelsen vælger Repræsentantskabet og dette atter Bestyrelsen, og Sygekassedirektoratet har den afgørende Myndighed, saa vil det være vanskeligt at opretholde Illusionen om det demokratiske Selvstyre.

Med Hensyn til Repræsentantskabets S sammensætning, saa var, som før nævnt, Antallet oprindelig fikseret til 6 Medlemmer for hver Kreds, et Tal der efter Direktoratets Forlangende ved Generalforsamlingen i Marts 1929 blev øget til 8, men ved Socialreformens Gennemførelse blev der fastsat ganske bestemte Regler for Repræsentantskabsformen, saaledes at Generalforsamlingen blev ophævet og erstattet af det ordinære Repræsentantskabsmøde. Antallet af Repræsentanter blev varierende i Forhold til Medlemstallet, men kan dog ikke overstige 100 eller være mindre end 25. Valgene gælder for 4 Aar.

Foruden *Axel Ramm* valgte Foreningen for Alderdomsfriboliger Kreditkassedirektør *Henri Thrane* til Bestyrelsen, medens Repræsentanterne valgte Snedkerformand *J. Chr. Jensen*, der indtog Næstformandspladsen, og Frøken *Hortensia Jacobsen*; begge havde fra 1915 været Repræsentanter i 2. Kreds. Thrane sad i Bestyrelsen

til sin Død i 1932 og efterfulgtes af Grosserer *Holger Prior*, der fra 1912 har haft Sæde i Alderdomsfriboligernes Bestyrelse. Ved Rammes Død i 1944 indtoges hans Plads i Bestyrelsen af Veksellerer *Aage von Benzøn*, der siden 1937 er Medlem af Alderdomsfriboligernes Bestyrelse og af Ramm var udset til hans Efterfølger i Sygekassen. Han valgtes til Næstformand, da Ingeniør *Raae* overtog Formands-hvervet. Som Suppleant til Bestyrelsen har Alderdomsfriboligerne udpeget Oberst Rammes Søn *Udskrivningschef, cand. jur. Viggo Ramm*. Frøken *Jacobsen* sad kun eet Aar i Bestyrelsen og erstattedes 1923 med Opsynsdame ved Kvindefængslet paa Domhuset Frøken *Karen Sofie Christiansen*, der havde været Medlem af Repræsentantskabet fra Begyndelsen, og som døde 1929. Snedkerformand *Jensen*, der var meget interesseret i Sygekassens Arbejde, havde kun til 1926 Sæde i Bestyrelsen, men forblev i Repræsentantskabet til sin Død i 1945; hans Efterfølger som Næstformand blev Bogbinder *Alfr. Jacobsen*, der ligeledes med Iver og Interesse tog Del i Kassens Arbejde. Han trak sig i 1941 tilbage for at overtage Kassererhvervet ved to af Indbetalingskontorerne.

Alfr. Jacobsen.
Næstformand 1926—41.

I Stedet for Frøken *Christiansen* valgtes i 1929 Dameskræderinde Frøken *Valborg Andersen*, som blev indvalgt i Repræsentantskabet i 1923, og da *Alfr. Jacobsen* trak sig tilbage, og Antallet af Bestyrelsesmedlemmer samtidig øgedes, kom Ingeniør *Raae* og Varmemester *Charles (Oldrup) Pedersen* ind i Bestyrelsen. Ogsaa Varmemester *Pedersen* havde i en Aarrække (fra 1925) været Repræsentant og som saadan fulgt Arbejdet med stor Opmærksomhed; han blev valgt til Sekretær, og hans Død i 1945 efter en langvarig, pinefuld

Sygdom føltes som et Tab i Bestyrelsen. I hans Sted indvalgtes Prokurist Frøken *Mary Jensen*, der fra 1940 havde været Medlem af Repræsentantskabet for 3. Kreds.

Som Formand i Oberst Ramm's Sted valgte Repræsentanterne

Knud Raae.
Formand siden 1944.

Ingeniør *Knud Raae* (f. 1879), der tidligere havde været Medlem af Bestyrelsen for Folkevennernes Sygekasse og, som nævnt, 1941 indvalgtes i Bestyrelsen for Sygekassen af 1872 som Næstformand. Ingeniør Raae, der 1894 blev antaget som Lærling ved Søværnets Bygningsvæsen, og som — med ministeriel Understøttelse for teknisk Perfektionering her og Permission for Studieophold i Udlandet — siden har virket som Ingeniør samme Sted indtil 1929, var Medarbejder ved Skt. Lukas Stiftelsens Projektering og Opførelse og varetager en teknisk Konsulentvirksomhed for Forsikringsinstitutioner.

Forretningsføreren var som tidligere omtalt Kommune lærer *Jepp Jensen Høiris*, der med stor Iver og ikke mindre Pligtfølelse udførte et meget betydeligt Arbejde i Sygekassens Tjeneste. Da han 30. September 1932 paa Grund af Alder og et svigtende Syn maatte trække sig tilbage, kunde Oberst Ramm takke ham for 46 Aars tro Tjeneste — han skulde derefter være blevet tilknyttet Sygekassearbejdet allerede i 1886 og har formentlig i en Aarrække været løs Medhjælp hos Menzell, før han i 1900, kort før dennes Afgang, blev ansat som Assistent. Han døde 20. Januar 1935. I Stedet for Høiris antoges Forretningsfører Kontorchef *Peter Grif*, der fra 1. Juli 1928 havde fungeret som Kasserer i 1. Kreds. Forretningsfører Grif er stadig i Sygekassens Tjeneste og har været en stor Støtte for Oberst Ramm ved Varetagelsen af det daglige Arbejde.

Som Hovedkasserer virkede som før nævnt Kasserer ved Københavns Kvægtorv *Otto Gottschalcksen*, der dog døde allerede 16. November 1922 og afløstes af Overintendant *Johannes Ivar Jørgensen*, der i Juni samme Aar var blevet antaget som Medhjælper paa Hovedkontoret. Jørgensen, der var født 1859 i Odense, var 1885 blevet Premierløjtnant og havde fra 1908—22 virket som Overintendant; ogsaa han trak sig tilbage i 1932, faa Maaneder for Høiris, og efterfulgtes af den nuværende Hovedkasserer *Eigil Petersen*. Johs. Jørgensen døde 2. Juli 1934.

Det stærkt forøgede Arbejde, som forårsagedes saavel af Lovgivningens Udvikling som af det stigende Medlemstal, nødvendiggjorde Antagelsen af Personale paa Hovedkontoret; saaledes ansattes 1934 den første Assistent, og Personalet er nu udvidet til 4 Assisterter, 1 Elev og 2 Medhjælpere, medens Sygekassens mangeaarige Kontrolør *Chr. Allerslev* har faaet adjungeret Hjælpekontrolører.

Med Sygekassens voksende Medlemstal og den øgede Bebyggelse i Yderdistrikterne er naturligt fulgt Oprettelsen af en lang Række Indbetalingskontorer, der bestyres af en Indbetalingskasserer; der er nu 17 saadanne Indbetalingssteder, og tre af de gamle Kredskasserere er endnu i Funktion, nemlig Hospitalsforvalter *Kjeld Nielsen*, Kommunalærer *Arne Vinten* og Assistent *Aage Daniel*.

Sygekassens Hovedkontor var indtil Efteraaret 1947 i Skt. Thomas Allé Nr. 19, men da Lokalerne her efterhaanden var blevet ganske utilstrækkelige til den store Administration, havde Bestyrelsen længe arbejdet paa at skaffe bedre Lokaler. Allerede i Efteraaret 1942 begyndte man at se sig om efter andre Kontorer, men da alle Forsøg glippede,

Aage von Benzon.
Næstformand siden 1944.

vedtoges det i September 1944 eventuelt at købe en Ejendom, og Aaret efter at søge Repræsentantskabets Bemyndigelse hertil paa Forhaand, saaledes at Handelen kunde afsluttes af Bestyrelsen uden Forsinkelse. Først i indeværende Aar er det imidlertid lykkedes at erhverve en Villa paa Rathsacksvej Nr. 6 (Frederiksberg, Matr. 47 ah), saaledes at Jubilæumsaaret blev markeret ved Indrettelsen af tidsvarende Kontorlokaler, der rummer Udvidelsesmuligheder. Sygekassen staar paa denne Maade rustet til en yderligere Udvikling.

Holger Prior.

Medlem af Bestyrelsen 1912—22 og siden 1932.

Med Hensyn til Sygekassens Regnskabsvæsen, saa havde Sygekassedirektoratet vel i 1931 udtalt sin Tilfredshed med den gode Orden, der herskede i Regnskabsførelsen, men under Hensyn til den dyre Administration, der nu som før maatte beklages, foreslog

Direktoratet i 1936, at der snarest muligt og senest fra 1. Januar 1938 indførtes et mere tidssvarende, besparende og overskueligt Kontingentregnskab, saaledes at Systemet med Kvitteringsmærker af forskellig Værdi og Farve toges i Anvendelse. Samtidig foreslog man Administrationen endnu mere centraliseret, saaledes at Hovedkontoret i en Hovedkontingentbog havde Overblik over samtlige Medlemmers Forhold, og at saavel Flyttebøger som Sygekontrolregnskabet lagdes fra Kredskontorerne over til Hovedkontoret. Kredskontorerne blev derefter rene Ind- og Udbetalingssteder, som mindst hver anden Dag skulde afregne med Hovedkontoret. Endvidere indskærpede Direktoratet Revisorernes Pligter og foreslog forskellige Foranstaltninger, saasom øget Kautionsstilling og Prohibitivpaategning paa Obligationerne m. v. for at forebygge Misligheder. Bestyrelsen akcepterede Direktoratets Krav og indførte den nye Ordning fra 1.

Januar 1938, idet man dog meddelte, at samtlige Kassens Obligationer var deponeret hos de paagældende Kreditinstitutioner imod Indskrivningsbeviser. Ogsaa i 1944 henlede Direktoratet Bestyrelsens Opmærksomhed paa Muligheden af Forbedringer i Regnskabsførelsen.

Administrationsudgifterne var som nævnt allerede fra gammel Tid ret høje, og Dyrtiden efter den første Verdenskrig og nu paa ny i de senere Aar har naturligvis yderligere sat dem i Vejret; der har i Aarenes Løb gentagne Gange været forhandlet om Lønningsoverenskomster med Personalet, sidst i 1946, da der blev truffet en 5-aarig Overenskomst, og 1932 pensionsforsikredes Hovedkassereren, ligesom der senere blev truffet en Ordning med Pensionsinstituttet om Pensionering af det yngre Personale. Pensionsspørgsmaalet blev genoptaget i 1938, da Ramm i Sygekassedirektoratet følte sig for med Hensyn til Muligheden for at overføre Kapital fra Begravelseskassens Formue til dette Formaal, hvad man imidlertid ikke vilde tage Stilling til paa et Tidspunkt, da det paatænktes at lovgive om Begravelsesforsikringen i Almindelighed. Senere paa Aaret syntes Sagen dog at kunne ordnes, og i Begyndelsen af 1939 forelaa der et Tilbud fra Pensions- og Livrenteinstituttet af 1919, som blev akcepteret, og hvorved der indbetaltes omtrent 36.000 Kr., der toges af Begravelseskassens Fonds; i 1946 er Pensionsordningen yderligere blevet forbedret, og samtidig har man gennemført en Invalideforsikring for Kassens Funktionærer, foranlediget ved at Kontorassistent *Valdemar Christensen* maatte søge sin Afsked paa Grund af aarelang Sygdom.

Kassens Revisionsvæsen var i 1915 blevet ordnet saaledes, at der

Valborg Andersen.
Medlem af Bestyrelsen siden 1929.

skulde være to Revisorer — det meste af Tiden fungerede Generalmajor *Paul Ramm*, der har været Revisor siden 1912, og Kontorchef *F. J. Heramb*, der døde 1939. Han blev afløst af Kontorchef i Københavns Skattevæsen *J. V. Thor Straten*. Desuden antoges i 1945, efter at der fra Direktoratets Side var rettet Henstilling i saa Henseende, statsautoriseret Revisor *A. Langkilde Larsen*.

Mary Jensen.
Medlem af Bestyrelsen siden 1945.

Sygekassens Medlemstal havde som nævnt været dalende fra Aarene for den første Verdenskrig og var ved Begyndelsen af Aaret 1922 naaet ned paa 4.466; det steg lidt ved Sammenslutningen med Den konservative Vælgerforenings Sygekasse i 1922, men iøvrigt fortsatte den nedadgaaende Tendens indtil Udgangen af 1924, da Tallet var 4.475, men derefter var det i jævn Stigning paany. Ved

Udgangen af 1930 var Medlemstallet 5.057, saaledes at det tidligere Maksimum var passeret, og 1932—33 var det 5.203 inden den store Stigning, der var den naturlige Følge af den tvungne Sygeforsikring. Stigningen faldt i alt væsentligt paa Sygekassen af 1872 selv; ganske vist fandt der ogsaa nogen Forøgelse Sted ved, at andre mindre Sygekasser sammensluttedes med Sygekassen af 1872, men dels var det kun smaa Medlemstal, det drejede sig om, og dels er der før 1933 kun Tale om en enkelt Sygekasse; derimod fik man 1926 150 Medlemmer, der udtraadte af Statsbanernes Sygekasse, og i 1930 overførtes ogsaa nogle faa fra den ophævede Ny typografisk Forenings Sygekasse.

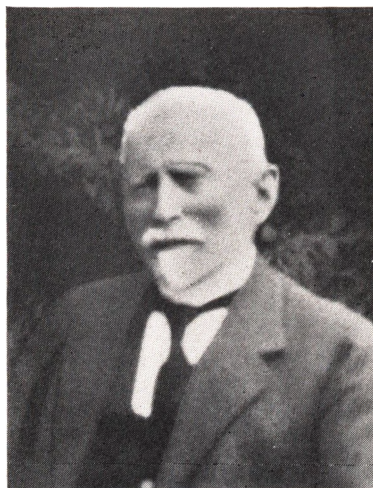
Allerede først paa Aaret 1926 blev der paabegyndt Forhandlinger med Sygekassen af 1. Juni 1898, der var stiftet af Arbejderforeningen af 1860. Sagen gik dog ikke i Orden før September 1928, da der blev

truffet en Overenskomst, hvorved Medlemmerne fra 1. Oktober 1928 overgik til Sygekassen af 1872, der ligeledes overtog Formue og Gæld og forpligtede sig til at yde seks Medlemmer Kontingentfrihed for den mindste Dagpengesats. Paa samme Maade overgik Begravelseskassens Medlemmer til Begravelseskassen af 1872, idet der dog sikredes dem 50 pCt. Tillæg til Begravelseshjælpen.

Sygekassens Medlemstal var 56 og Begravelseskassens kun 13, medens Formuen for Sygekassens Vedkommende androg 5.831,96 Kr., for Invalideforsikringen 2.407,83 Kr. og for Begravelseskassen 2.029,73 Kr.

Fra 1. Januar 1934 overgik Medlemmerne af Folkevennernes Syge- og Begravelseskasse til Syge- og Begravelseskassen af 1872, hvorved Sygekassens Formue øgedes med 2.149,79 Kr., foruden 9.000 Kr. i Obligationer, medens Begravelseskassen fik 7.738,82 Kr., samt 6.000 Kr. i Obligationer. Medlemstallet var 439 nydende og 37 bidragydende i Sygekassen og 446 i Begravelseskassen. Formanden for Folkevennernes Sygekasse Baadebygmester i Marinen *Harald Mathiesen* (f. 1861) blev samtidig antaget som Bestyrer af Folkevennernes Sygekasses Kontor, der bevaredes som Indbetalings- og Indmeldelseskontor; han fik imidlertid ingen lang Funktionstid, idet han afgik ved Døden i December 1936. Kort efter Sammenslutningen vedtoges det at forhøje Begravelseshjælpen for de genforsikrede Medlemmer af Folkevennernes Begravelseskasse fra 200 til 250 Kr.

Endelig sluttedes i 1940 Overenskomst med Sygekassen »Alumina«, hvorved dennes 301 Medlemmer overgik til Sygekassen af 1872, der ligledes modtog en Formue paa 8.179,82 Kr., idet 5000

J. J. Høiris.
Forretningsfører 1917—32.

Kr. forinden var udbetalt til »Alumina«s mangeaarige Kasserer. De Medlemmer af »Alumina«, som var kontingentfri, beholdt denne Ret ved Overførelsen, og samtidig forpligtede Sygekassen af 1872 sig til fremtidig at yde Frikontingent til de Medlemmer, der opnaaede

50 Aars Medlemskab siden Optagelsen i »Alumina«.

Johannes Jørgensen.
Hovedkasserer 1922—32.

Som et Led i den Tjeneste, der ydedes Medlemmerne, udvidedes Antallet af Læger ganske betydeligt i de første Aar af denne Periode. I 1922 var der 17 Læger ansat ved Kassens fem Kredse, foruden Speciallægerne, men i 1926 var Antallet udvidet til 58; det nævnte Aar blev der imidlertid truffet Bestemmelser om en ny Lægeordning indenfor de samvirkende Sygekasser, og det vedtoges efter nogen Diskussion at tiltræde denne Ordning fra 1. Januar 1927, hvorved

Lægeantallet udvidedes ganske betydeligt.

Af Lægerne har Øjenspecialisten, Professor, Dr. med *Edmund*, der fungerede indtil 1. April 1947 været knyttet til Sygekassen i 49 Aar. Det længste Aaremaal, nogen Læge hidtil har opnaaet, er de 52 Aar, i hvilke Professor *Carl Jessen* var Kredslæge i 1. Kreds. I en meget lang Aarrække virkede ogsaa adskillige andre Læger som Vidnesbyrd om det gode Forhold, der har hersket mellem Lægerne og Sygekassen, saaledes *Fritz Lassen* (39 Aar) og hans Son *Christian Katstrup Lassen* (32 Aar) i 1. Kreds, *Peter Lassen* (26 Aar) og *Peter Dyhre* (33 Aar) i 2. Kreds, *Jacob Holm* (29 Aar), Forfatteren af den før omtalte Piece og ogsaa paa anden Maade en særdeles virksom Sygekasselæge, *Holger Bille-Top* (27 Aar), Overlæge, Dr. med. *Marius Claudius* (33 Aar), *Ejner Fabricius-Bjerre* (29 Aar), *Vilhelm Brandt* (41 Aar), *E. d' Auchamp* (28 Aar) og *Mogens Lerche* (26 Aar) i 3. Kreds, *Jørgen Hertel* (29 Aar),

Pierre Peronard (43 Aar), *Stephan Madsen* (39 Aar), Dr. med. *Valdemar Harsløf* (32 Aar), og *Johannes Fischer Nielsen* (31 Aar) i 4. Kreds, samt *Rasmus Lind* (43 Aar) og *Vilhelm Engelbreth-Holm* (43 Aar) i 5. Kreds. Endelig virkede Ørespecialisten, Dr. med *Jørgen Møller* i 33 Aar og Massagelægerne *Frode Sadolin* og *Johannes Helweg* har fra henholdsvis 1909 og 1913 været tilknyttet Sygekassen af 1872.

I 1922 besluttedes det at yde Medlemmerne Tandlægehjælp uden Kontingentforhøjelse, men allerede fra 1. Januar 1925 opsagde Tandlægerne Overenskomsten.

Kontingentet blev fra 1. Januar 1925 nedsat med 10 Øre om Maaned, og Aaret efter nedsattes det paany fra 1. Januar 1927, men da Nedskæringen blev gennemført, blev der paany Driftsunderskud, og det vedtoges derfor i 1929 at forhøje Kontingenterne igen med 10 Øre fra 1. April 1930 og paany fra 1. Januar 1931, og atter i 1931 sattes Kontingentsatserne i Vejret. Hvad Sygekassens Vedtægt angaar, saa fulgtes Mønstervedtægten, der ændredes i 1928 efter Sygekasseloven af 1927 og paany i 1933 som Følge af Socialreformen. Samme Aar havde man iøvrigt, samtidig med at indføre Radiumbehandling som frivillig Ydelse, forhøjet Kontingentet med 20 Øre om Maaned. I 1937 foreslog De samvirkende Sygekasser en almindelig Forhøjelse paa 40 Øre maanedlig af alle Satser. Bestyrelsen var dog ikke tilbøjelig til at gaa længere end til 30 Øre, men var ikke sikker paa Direktoratets Stilling til Sagen, og blev da ogsaa nødt til at indføre hele Forhøjelsen. En ny Kontingentforhøjelse blev drøftet i 1943, da flere af de københavnske Sygekasser hævdede Satserne, og Underskudet for Aaret 1943 gjorde atter Spørgsmaalet aktuelt, hvorfor man i Januar ved-

Peter Grif.
Forretningsfører siden 1932.

tog en Forhøjelse paa 40 Øre; da Staten imidlertid kort efter bevilgede et ekstraordinært Tilskud af 1 Kr. pr. Medlem i 1942, blev man enige om at nøjes med 30 Øre, men Direktoratet mente dog, at 20 Øre var tilstrækkeligt. Udviklingen i de sidste Aar viste sig dog ret ugunstig i økonomisk Henseende, og da Underskudet i 1946 opgjordes til ca. 70.000 Kr. for de sidste tre Aar, vedtog man at søge Kontingentsatserne hævet med 95 Øre. Paa Direktoratets Henstilling vedtoges det dog at afvente Udviklingen, men da De samvirkende Sygekasser senere paa Aaret foreslog en generel Forhøjelse, blev Satserne paa Direktoratets Forslag forhøjet med 1 Kr. maanedlig fra 1. Oktober 1946.

Hvad Begravelseskassen angaar, saa vedtoges det i 1923 fra 1. Oktober at yde en Forhøjelse paa 25 pCt. til de Medlemmer, der havde været 25 Aar i Kassen, og i 1925 besluttede man, saalænge Pristallet var over 150, en generel Forhøjelse med 25 Kr., dog ikke over 475 Kr. for Begravelsesforsikringer, der var tegnet før 1. Januar 1918. Begravelseskassens Konsolidering fortsattes, og da *Axel Kofod* pr. 1. Januar 1927 beregnede dens Status, viste den sig saa tilfredsstillende, at man ikke tog i Betænkning foruden at overføre 25.000 Kr. til Understøttelseskassen, at ændre Satserne, saaledes at Ydelserne kom til at svare til »Fremtiden«, hvilket betød en væsentlig Forøgelse. Begravelseshjælp tegnet for 1. Januar 1929 blev forhøjet med 33,33 pCt., og samtidig vedtoges det at yde en Ligbærerhjælp paa 25 Kr. ved alle voksne Dødsfald.

I denne Forbindelse kan det endvidere nævnes, at Sygekassens Bestyrelse i 1928 paa Forslag af Bogbinder *Alfr. Jacobsen* anskaffede en blaa Silkefane med Kassens Insignier i Broderi, som skulde bruges, hvor Sygekassen lod sig repræsentere.

De nye Statuter for Begravelseskassen, som traadte i Kraft 1. Januar 1929, blev udarbejdet af Raadsformand Kofod, der som det ses bevarede sin Interesse for Kassens Forhold usvækket.

Som Følge af Sociallovens Bestemmelser om tvungen Begravelseshjælp for alle nydende Sygekassemedlemmer optoges Spørgsmaalet om en Genforsikring af Begravelseskassens Medlemmer i

1933; det vedtoges at søge Genforsikringen gennemført for Medlemmer efter 1. Januar 1929, og i September 1934 forelagdes to forskellige Forslag fra De genforsikrede Begravelseskasser. Efter en nærmere Drøftelse vedtog man at genforsikre samtlige Sygekasse-medlemmer under 60 Aar under Forudsætning af, at de øvrige større Sygekasser i København og paa Frederiksberg vilde tiltræde en lignende Ordning; samtidig optog man en Diskussion om Muligheden af en udvidet Kontingentfrihed for Begravelseskassen, men nogen Afgørelse naaede man ikke til; senere paa Aaret saa det ud til, at der ogsaa i de andre Sygekasser var Stemning for en Ordning som den skitserede, og man vedtog i November at hæve Mindstesatsen for Begravelseshjælpen til 300 Kr. (tidligere 250) og at forhøje Genforsikringen fra det Tidspunkt, den obligatoriske Begravelsesforsikring traadte i Kraft. Fra 1. Juli 1935 var den tvungne Begravelsesforsikring gennemført i de københavnske Sygekasser med Undtagelse af den største af dem, »Fremtiden«. Som Følge heraf udarbejdedes nye Vedtægter for Begravelseskassen.

I 1937 besluttedes det i Anledning af Sygekassens 65 Aars Jubilæum af Begravelseskassens Midler at indkøbe en Obligation paa 1000 Kr., hvis Renter aarlig som »Justitiarius Schlegels Mindelegat« skulde uddeles til et trængende Medlem paa Sygekassens Fødselsdag, og endelig overførte man dette og følgende Aar 1000 Kr. fra Begravelseskassen til Laane- og Understøttelseskassen, og 1939 endog 30.000, idet Foreningen for Alderdomsfriboliger indfrieede 50.000 af sit Laan i Begravelseskassen. Understøttelsesfonden blev derved sat i Stand til uden yderligere Tilskud at udrede det sædvanlige Legatbeløb.

Eigil Petersen.
Hovedkasserer siden 1932.

Ved Loven af 30. Maj 1940 blev Begravelsesforsikringen gjort til en lovpligtig Ydelse for Sygekasserne, hvad der medførte, at de selvstændige Begravelseskasser blev opløst. I Henhold til den før omtalte Vedtægtsændring i 1929 blev Begravelseskassens betydelige Formue nu overført til Sygekassen, idet man dog vedtog forinden at lade Understøttelsesfonden faa endnu 30.000 Kr. og desuden den fra Genforsikringen udbetalte Bonus til et Beløb af godt 14.000 Kr. Endelig blev der i 1941 udbetalt over 142.000 Kr. til Genforsikringen, hvorved dette Forhold, der jo nu var tvungent, var bragt endeligt i Orden. Tilbage var der saa pr. 1. December 1941 145 Medlemmer, der ikke stod i nogen Sygekasse, og for hvem Forsikringssummen androg 34.393 Kr.; af disse var 89 kontingentfri, medens Resten kun betalte 364 Kr. i Kontingent om Aaret. Man vedtog derfor at lade alle 145 være kontingentfri og at afsætte de fornødne Midler til Dækning af Forsikringen.

Begravelseskassens Medlemstal, der ligesom Sygekassens havde været i jævn Tilbagegang fra 1907—08, var pr. 1. Januar 1922 4.219 — Nedgangen fortsatte imidlertid indtil 1927, da Antallet var sunket til 3.915, men derefter steg det paany langsomt til 4.137 ved Udgangen af 1933 — ogsaa her betød imidlertid Socialreformens Aar et Vendepunkt, allerede ved Udgangen af 1935 havde man naaet 9.048 Medlemmer og ved Udgangen af 1940 var man oppe paa 9.200. Begravelseskassens Formue, der ved Aarets Begyndelse androg 412.548,92 Kr., var i jævn og kraftig Vækst; ved Udgangen af 1928 var den 517.106,44 Kr. og paa Trods af Overførelsen til Laanekassen steg den op til 587.446,51 Kr. i 1934. Ved Kassens Opløsning var Formuen 503.066,82 Kr. Udregnet pr. Medlem androg Formuen 1922 97,78 Kr., stigende til 131,21 Kr. ved Udgangen af 1928. Den stærke Vækst i Medlemstallet bragte naturligvis en Nedgang, og ved Afslutningen var Gennemsnittet 54,68 Kr. pr. Medlem.

For Sygekassens Vedkommende steg Medlemstallet ved Udgangen af Aaret 1934 til 8.873, de to næste Aar gik det ned til 8.275 ved Aarsskiftet 1936—37. Den væsentligste Aarsag til Nedgangen var, at mange af de Medlemmer, der blev indmeldt som Følge af Social-

Ekspeditionen 1937.

reformen, ikke lod høre fra sig og derfor maatte overføres til de bidragydende Medlemmers Afdeling. Siden har Tallet været i kraftig Vækst og naaede ved Udgangen af 1945 op til 9.714, foruden 5.659 bidragydende Medlemmer. Hvad Kassens Økonomi angaar, saa var der, som det vil være fremgaaet af det foregaaende, Aar, hvor der var endda alvorlige Underskud, saaledes at Kontingentsatserne Gang paa Gang maatte hæves — en Bevægelse, der imidlertid ikke har ramt Sygekassen af 1872 alene. Formuen, der ved 1922's Begyndelse var 27,18 Kr. pr. Medlem, steg stærkt i de følgende Aar, og Kassen var i denne Periode den bedst konsoliderede af de københavnske Sygekasser. I 1924 foretog man en Opgørelse, hvorefter Formuen eksklusive Statens Tilskud for 1923 var 34,67 Kr. pr. Medlem, medens »Alderstrøst« med 30.000 Medlemmer havde 15 Kr., »Enigheden af 1880« med 8.900 Medlemmer 13 Kr., »Fremtids Haab« med 25.000 Medlemmer 11 Kr., »For Alle« med 6.800 Medlemmer 6 Kr. og

»Helselaget« med 15.500 Medlemmer 2 Kr., hvorimod »Fremtiden«, der havde 78.000 Medlemmer, havde en Gæld paa 4 Kr. pr. Medlem.

Som det vil ses heraf, var Sygekassen af 1872 med Hensyn til Medlemstal forlængst overfløjet af andre københavnske Sygekasser.

Formuevæksten fortsatte til Udgangen af Aaret 1926, da den androg 45,49 Kr. pr. Medlem, derefter gik den ned og ved den pludselige voldsomme Stigning i Medlemstallet dalede Gennemsnittet til 17,90 Kr. pr. 31. December 1934, siden var det paany stigende til 26,77 Kr. pr. 31. December 1940. Overførelsen af Begravelseskassens Midler bragte Formuegennemsnittet op paa 76,56 Kr. i 1942, hvorefter det med Underskudet i de følgende Aar har været dalende.

Foruden i de stigende Udgifter satte Besættelsesaarene og de efter Politiets Tilfangetagelse og Deportation lovløse Tilstande sig Spor ogsaa i en fredelig Sygekasses Virksomhed. Saaledes fandt der i Marts 1944 et Røveri Sted paa Indbetalingskontoret paa Østerbrogade, og i de følgende Maaneder blev Sygekassens Kartotek sikret ved fotografisk Kopi, som blev deponeret i en Bankboks. Endelig kan det nævnes, at Sygekassen af 1872 som saa mange andre Institutioner og Privatpersoner deltog i Norgeshjælpen.

Den Laane- og Understøttelsesvirksomhed, som i de foregaaende Perioder var udøvet af Sygekassen af 1872, fortsatte endnu i nogle Aar uforandret. Udlaanets Størrelse var efter 1922 paany i Stigning og androg det sidste Aar, Laanekassen var i Virksomhed under de gamle Former (1928), godt 5.000 Kr., samtidig med at Formuen var vokset fra 4.120,53 Kr. ved Udgangen af 1921 til 5. 709,91 Kr. ved Aarets Slutning 1928.

Ved en ekstraordinær Generalforsamling i November 1928 blev det besluttet at omdanne Laanekassen, der nu fik Navn af Laane- og Understøttelseskassen af 1872, som skulde have til Formaal at drive Laanevirksomhed som hidtil mod Kaution og Rente, men desuden skulde yde mindre Laan og Understøttelser paa anden Maade, og endelig at uddele en Række mindre, aarlige Legatportioner til gamle, trængende Sygekassemedlemmer. Vedtægten indeholder en Bestemmelse om, at Formuen i Tilfælde af Kassens Oplosning skal tilfalde

Ekspeditionen 1947.

Foreningen for Alderdomsfriboliger — dette var sammen med de to Pladser i Bestyrelsen den sidste Forbindelse, der endnu bestod mellem Sygekassen af 1872 og den Institution, af hvilken den er udgaaet, og 1941 hævdes ogsaa denne Bestemmelse.

Basis var den gamle Laanekasses Formue, som blev øget med en Overførelse af 25.000 Kr. fra Begravelseskassens Fonds, og ogsaa senere benyttede man forskellige Lejligheder til at forøge Formuen ved Tilskud og derved øge Kassens Funktionsmuligheder. Saaledes overførte man i 1934 godt 1.700 Kr., som var Resten af det Beløb, der var hensat til Dækning af de Forpligtelser, Sygekassen havde paataget sig ved Sammenslutningen med Mellemlklassernes Sygekasse, efter at det sidste Medlem af denne var afgaaet ved Døden, og det følgende Aar indskødes godt 500 Kr. fra Begravelseskassen af en Refusion fra Genforsikringen. I 1936 toges derimod af Understøttelseskassens Midler et mindre Beløb til Indkøb af en Obligation paa

200 Kr., som blev lagt til Fru Hlatkys Mindelegat for derved at øge den aarlige Legatportion fra 10 til 20 Kr. Endelig overførte man i Aarene 1937—39 aarligt 1000 Kr. fra Begravelseskassen for at kunne sætte Legatportionerne i Vejret, og 1939 besluttedes det at overføre en Kapital paa 30.000 fra Begravelseskassen for at undgaa disse aarlige Tilskud.

Da Begravelseskassen skulde opløses, overførte man, som før nævnt, endnu 30.000 Kr. foruden Refusionen fra Genforsikringen, ialt 45.000 Kr. Tilligemed øgedes Kassens Midler ved et gennem de fleste Aar oparbejdet mindre Overskud, saaledes at Formuen ved Udgangen af Aaret 1945 var omtrent 124.000 Kr.

Ved Udformningen af de nye Vedtægter for Begravelseskassen kom disse i Strid med Laane- og Understøttelsesfondens Fundats, og man besluttede derfor i November 1937 at indstille til Repræsentanterne, at Laanevirksomheden helt blev ophævet, saaledes at Kassen fremtidig skulde virke som en ren Understøttelseskasse. Dette blev vedtaget paa det ordinære Repræsentantskabsmøde 28. April 1938 med Virkning fra 1. Januar. Udlaanene havde i disse Aar fra 1929 til 1937 ligget paa omkring 5.000 Kr., og der blev i 1939 afskrevet 1271 Kr. som uerholdelige Restlaan.

Som i tidligere Perioder uddelte Bestyrelsen aarlig en Række Legater, men bortset fra de Beløb, der indkom fra Æresmedlemmerne, samt fra Fru Hlatkys Mindelegat og senere Justitiarius Schlegels Legat, toges Midlerne nu af Understøttelseskassen. 1924 havde man i Sygekassen øget Legatportionerne fra 20 til 25 Kr., og da Laane- og Understøttelseskassen begyndte i 1929, uddeltes 1000 Kr., nemlig 40 Legater à 25 Kr., men 1930 og de følgende Aar sattes Antallet op til 50, og 1937 øgedes Portionernes Størrelse til 35 Kr. og 1940 til 40 Kr. Den stærkt øgede Formue tillod 1941 at uddele 75 Legater à 40 Kr., 1942 og 1944 85 og 1943 og 1945 er der endda uddelt 90 Legater paa 40 Kr. hvert. Samtidig dermed er den rene Understøttelsesvirksomhed vokset en Del; de første Par Aar udbetaltes kun beskedne Beløb som 91,90 og 16,80 Kr., men derefter voksede Understøttelserne, saaledes at man f. Eks. i 1944 udredede ialt 1.616,45 Kr.

Rathsacksvej 6.

Sygekassens Hovedkontor siden 1947.

som ekstraordinær Hjælp særlig til Rekreationsophold og hel eller delvis Betaling af Specialistregninger, samt som Kontingenthjælp.

Ser man efter denne mere detaljerede Gennemgang af Forholdene indenfor Syge- og Begravelseskassen af 1872 tilbage og søger Hovedlinierne i Udviklingen, saa vil det utvivlsomt findes, at den Tredeling, der her er foretaget, har en naturlig Begrundelse i Stoffet selv. Det havde været fristende at sætte Skellene ved 1892 og 1933 som de saa absolut afgørende Aar i Sygekassevæsenets Historie, men det maatte ikke overses, at hvor vigtig end den almindelige Udvikling er, saa drejede det sig her om en enkelt Sygekasses specielle Historie. Medens 1892 var en meget passende Afgrænsning af det første Afsnit, fordi Schlegels Død og Sygekasselovens Gennemførelse ligger saa nær hinanden i Tid, saa var det naturligere at slutte det andet Afsnit med Adskillelsen mellem Foreningen for Alderdomsfriboliger og Sygekassen af 1872. Der viser sig da ogsaa, naar man fastholder denne

Deling, en tydelig Forskel i de tre Perioder. Den første, der er præget af *N. F. Schlegels* Personlighed, er det Tidsafsnit, i hvilket Grundlaget lægges og udbygges. Hovedvægten er her lagt paa at faa indarbejdet Kassen i den offentlige Bevidsthed, at faa Medlemstallet bragt op og at yde Støtte til den Klasse Mennesker, der stod Schlegels Hjerter nærmest, »den gamle, som samvittighedsfuldt og ordentligt har ernæret sig, saalænge han er rask, og har gjort Alt for at modarbejde Virkningen af Sygdom og for at fri det offentlige fra at tage sig af ham«. I Modsætning hertil staar den anden Epoke — *Florian Larsens* og *Axel Kofods* Formandstid som en Tid, hvor den brusende Strøm er ledet ind i et mere roligt Leje, det er Sygekassens Konsolideringsperiode, den, hvori det Grundlag skabes, der skulde sætte Sygekassen i Stand til fortsat at kunne virke i Schlegels Aand. Den tredie Periode, som forhaabentlig maa betragtes som uafsluttet, forener paa en mærkelig Maade de to foregaaende i sig — selvom Hovedparten af den stærke Udvikling i Medlemstallet maa skrives paa Lovgivningens Regning, er der en tydeligt udtalt Udvidelsestendens, som løber jævnsides med den fortsatte Konsolidering. *Axel Ramm* har en væsentlig Del af Ansvaret og Æren herfor.

Paa en vis Maade kan det godt siges, at Sygekassens Udvikling siden 1892 har fundet Sted under en stadig Kamp for at hævde Særpræget og Selvstændigheden, men det er en Strid, der er ført med blanke Vaaben og aabent Visir. Udviklingen i Samfundet og Lovgivningen har medført, at Sygekassen i det store og hele har været den tabende Part i denne Brydning — og har maattet være det. Skulde dansk Sygekassevæsen udvikles til en virkelig betydende social Faktor, og skulde de Midler, som Staten ofrede paa dette Formaal, udnyttes tilfulde, saa var der ingen anden Vej mulig — saa maatte Liberalismens Selvhjælpsbestræbelser vige Pladsen for Statens regulerende Støtteforanstaltninger, med andre Ord gennemløbe den samme Udvikling, som allerede Kammerherre *Rosenørns* Opfattelse havde undergaaet i Aarene fra 1865 til 1875, hvor han svingede fra Frivillighedens Princip til den tvungne Sygeforsikring. Men et Middel til Maalet — den størst mulige Hjælp til de

trængende — er Ensartetheden i Sygekassernes Funktioner og Forenkling af Administrationen, saa at Kontrolmyndighedens Arbejde lettes — derfor maatte Sygekassen af 1872 stadig opgive Terræn overfor Sygekassedirektoratet, derfor Mønstervedtægt og ensartede Regler, derfor ændrede Forretningsformer og stadig mere lovbunden Administration.

Men derfor ogsaa den gradvise Opbygning af Sygekassens Understøttelsesvirksomhed, hvorved man bevarede en Rest af Stifterens humane Bestræbelser, et lille Omraade, hvor det saa at sige familiære Forhold mellem Ledelsen og Medlemmerne blev opretholdt, og hvor der endnu er Plads for det frie Initiativ som den oplivende Modvægt mod den lovbundne Ensartethed, den sidste Traad i det Baand, der bandt Foreningen for Alderdomsfriboliger og Sygekassen af 1872 sammen. Maatte det lykkes ogsaa i Fremtiden at bevare og udbygge denne Gren af Institutionens Virksomhed til Gavn for trængende Medborgere og til Minde om den Humanitas, den menneskekærlige Aand, der gennemtrængte de forlængst bortgaede Stiftere.

Bestyrelse, Funktionærer og Læger.

Fra Stiftelsen og indtil 1. April 1922 havde Syge- og Begravelseskassen af 1872 fælles Bestyrelse med Foreningen for Alderdomsfriboliger. Fra den nævnte Dato bestod Bestyrelsen af 4 Medlemmer, af hvilke 2, deraf Formanden, valgtes af Foreningen for Alderdomsfriboliger, de 2 andre af Repræsentantskabet; fra 1942 øgedes Bestyrelsen til 5 Medlemmer, af hvilke Repræsentantskabet skulde vælge 3 og fra 1944 blev det besluttet, at Formanden skulde vælges af Repræsentantskabet.

Formænd.

- 1872—1891 *Niels Frederik Schlegel*, f. 9. Okt. 1824 i Kbh., † 3. Marts 1891 sst. — Student 1842, cand. jur. 1848. — Overretsjustitiarius. — Formand for Frederiksberg Kommunalbestyrelse 1870—91. Medlem af Landstinget 1874—91. — K¹, D. M.
- 1891—1916 *Erhard Florian Larsen*, f. 7. Jan. 1838 i Kbh., † 11. Febr. 1916 paa Frederiksberg. — Student 1855, cand. jur. 1862. — Højesterets-assessor. — Medlem af Folketinget 1887—90. — K², D. M.
- 1916—1922 *Axel Braag Kofod*, f. 14. Nov. 1866 i Klemensker, † 13. Dec. 1942 i Gentofte. — Student 1885, cand. phil. 1886, Dr. phil. 1917. — Formand for Forsikringsraadet. — K², D. M.
- 1922—1944 *Axel Ramm*, f. 17. Okt. 1870 paa Frederiksberg, † 25. Maj 1944 i Kbh. — Student 1889. — Oberst af Artilleriet. — K², D. M., M. T. Kfh. D. r. K. H.
- 1944— *Knud Hansen Raae*, f. 26. Juni 1879 i Kbh. — Lærling ved Søværnets Bygningsvæsen 1894. — Ingeniør ved Søværnets Bygningsvæsen indtil 1929. Teknisk Konsulent. — H. T. S.

Næstformænd.

- 1922—1926 *Jens Christian Jensen*, f. 22. Aug. 1874 i Kbh., † 16. Okt. 1945 sst. — Snedkerformand i K. T. A. S.
- 1926—1941 *Alfred August Herman Jacobsen*, f. 11. Juni 1885 i Kbh. — Bogbinder.
- 1942—1944 *Knud Hansen Raae*, se Formænd.
- 1944— *Aage von Benzon*, f. 16. Febr. 1893 i Skelskør. — Afgangseksamen fra Købmandsskolen 1910, Student 1932, cand. phil. 1933. — Veksellerborgereskab 1926, selvstændigt Firma 1935. Medlem af Københavns Fondsbørs 1936.

Kasserere.

- 1872—1880 *Gotfred Berggreen*, f. 16. Juni 1820 i Kbh., † 19. Marts 1880 sst. — Exam. jur. 1837, Student 1841, cand. jur. 1845. — Overretsprokurator.
- 1880—1886 *Vilhelm Middelton Rode*, f. 28. Maj 1832 paa Vallø, † 6. Dec. 1886 i Kbh. — Student 1851, cand. jur. 1858. — Overretsprokurator.
- 1886—1887 *Jodochus Henrik Mundt*, f. 4. Maj 1834 i Sorø, † 25. April 1926 i Kbh. Student 1852, cand. jur. 1858. Overretsprokurator. — R., D. M.
- 1887—1916 *Volf Frederik Asmussen*, f. 30. Juli 1842 i Rygaarde, † 9. April 1919 paa Frederiksberg. — Student 1860, cand. jur. 1867. — Højesteretssagfører. — Medlem af Frederiksberg Kommunalbestyrelse 1881—99, Formand 1891—96. — K², D. M.
- 1916—1922 *Andreas Martensen-Larsen*, f. 1. Dec. 1882 i Kbh., † 21. Okt. 1935 sst. — Student 1900, cand. jur. 1906. — Højesteretssagfører. — R.

Bestyrelsesmedlemmer.

- 1872—1891 *N. F. Schlegel*, se Formænd.
- 1872—1879 *G. Berggreen*, se Kasserere.
- 1872—1891 *Hans Arreboe Clausen*, f. 15. Juli 1806 i Kbh., † 27. Marts 1891 sst. — Islandsk Købmand i Kbh. 1830, Grosserer 1866, græsk Generalkonsul. — Kgl. Agent, Etatsraad. — K², D. M.
- 1872—1900 *Christian Magdalus Cold*, f. 15. Dec. 1820 i Kbh., † 27. Marts 1900 sst. — Adgangseksamen til Polyteknisk Lærestalt 1837. — Direktør for Kunstflidslotteriet. — R.
- 1872—1901 *Jørgen Wilhelm Frohne*, f. 15. Aug. 1832 i Flensborg, † 13. Juli 1909 paa Frederiksberg. — Murersvend 1852, Murermester i Kbh. 1859. — R., D. M.
- 1872—1892 *Casper Christian Frederik von Holstein*, f. 9. April 1805 i Store Hedinge, † 10. Juli 1896 paa Frederiksberg. — Major. — R.
- 1872—1875 *Ferdinand Wilhelm Jensen*, f. 27. Marts 1837 i Kbh., † 15. April 1890 sst. — Arkitekt.
- 1872—1889 *Jens Jetsmark*, f. 16. Juni 1813 i Kousted, † 10. Juni 1897 i Kbh. — Exam. jur. 1833, Student 1835, cand. jur. 1840. — Generaldecisor for de militære Ministeriers Revision og Decision. — Konferensraad. — K., D. M.
- 1872—1875 *Frederik Georg Julius Greve Moltke* til Grevskabet Bregentved, f. 27. Febr. 1825 i Kbh., † 1. Okt. 1875 paa Bregentved. — Student 1842, cand. phil. s. A. — Medlem af Rigsraadet 1864—66, af Folketinget 1855—61, af Landstinget 1866—75. Udenrigsminister 1875. — Kammerherre. — S. K., D. M.
- 1872—1894 *Ernst Emil Rosenørn*, f. 7. November 1810 paa Benzonslund, † 7. Aug. 1894 i Hillerød. — Student 1830, cand. jur. 1838. — Overpræsident

- i København. — Medlem af Folketinget 1855—59, af Rigsraadet 1861—63, af Landstinget 1879—94. Kultusminister 1869—70. — Kammerherre, Gehejmekonferensraad. — S. K., D. M., F. M. G.
- 1872—1911 *Hans William Scharling*, f. 22. Sept. 1837 i Kbh., † 29. April 1911 paa Frederiksberg. — Student 1855, cand. jur. 1861, Dr. jur. h. c. (Uppsala), Dr. polit. h. c. (Kbh.). — Professor i Statsøkonomi og Statistik. — Medlem af Københavns Borgerrepræsentation 1873—81, Medlem af Folketinget 1876—81. Finansminister 1900—01. — K¹, D. M.
- 1872— *Carl Frederik Simony*, f. 28. April 1806 i Aalborg, † 30. Nov. 1872 i Kbh. — Student 1824, cand. jur. 1829. — Stiftamtmand for Sjælland, Amtmand over Københavns Amt. — Medlem af Landstinget 1849—56, af Rigsraadet 1858—56, Kultusminister 1852—53, Justitsminister 1855—59, tillige Indenrigsminister 1856, Minister for Slesvig 1864. — Kammerherre. — K., D. M.
- 1872—1886 *Christian Conrad Sophus Greve Danneskiold-Samsøe* til Grevskabet Samsøe, f. 16. Sept. 1800 paa Gissfeldt, † 4. April 1886 i Kbh. — Student 1818, cand. jur. 1824. — Overskænk. — Medlem af Roskilde Stænderforsamling 1835 og 1838. — Gehejmekonferensraad. — R. E., S. K., D. M.
- 1872—1890 *Lauritz Peter Holmblad*, f. 8. Juli 1815 i Kbh., † 16. Nov. 1890 i Sundbyøster. — Adgangseksamen til Polyteknisk Læreanstalt 1833, cand. polyt. 1837. — Fabrikant i Kbh. 1841, Grosserer 1858. — Medlem af Københavns Borgerrepræsentation 1846—59. — Etatsraad. — K¹, D. M.
- 1872—1877 *Philip Julius Schou*, f. 10. Juli 1838 i Slagelse, † 19. Sept. 1922 paa Frederiksberg. — Student 1857, cand. polyt. 1862. — Direktør for »Alumina« og »Den kongelige Porcelainsfabrik«. — Medlem af Frederiksberg Kommunalbestyrelse 1872—78, af Folketinget 1881—83. — Konferensraad. — K², D. M.
- 1872—1875 *Ole Berendt Subr*, f. 3. Maj 1813 i Nykøbing F., † 6. Okt. 1875 paa Sølyst. — Student 1832, cand. theol. 1838. — Grosserer i Kbh. — Etatsraad. — R., D. M.
- 1875—1892 *Otto Ditlev Baron Rosenørn-Løhn* til Baronierne Guldborgland og Lehn, f. 28. Maj 1821 paa Orebygaard, † 21. Maj 1892 i Kbh. — Student 1841. — Direktør for Den kgl. Malerisamling og for Kobberstiksamlingen. — Medlem af Rigsraadets Landsting 1864, af Landstinget 1866—92. Udenrigsminister 1870—75 og 1875—92. S. K., D. M.
- 1875—1882 *Eduard Julius Hvidt*, f. 8. Aug. 1806 i Kbh., † 7. Febr. 1882 sst. — Student 1825, cand. jur. 1830, Assurance-mæglereksamen 1832. — Assurance-mægler. Mexikansk Konsul. — K², D. M.
- 1879—1880 *Hans Andreas Irinius Ravn*, f. 9. Maj 1822, † 21. Jan. 1895 i Kbh. — Student. — Kaptajn i 2. Ingeniørbataillon, kar. Oberstløjtnant. — R.

- 1879—1886 *Vilhelm Rode*, se Kasserere.
- 1881—1893 *Severin Carl Ludvig Hertzsprung*, f. 18. Maj 1839 i Kbh., † 27. Okt. 1893 paa Frederiksberg. — Student 1857, cand. mag. 1861. — Direktør for Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten, samt for Den almindelige Enkekasse. — K², D. M.
- 1881—1890 *Carl Christian Hilmann Jacobsen*, f. 2. Marts 1842 i Kbh., † 11. Jan. 1914 paa Frederiksberg. — Student 1861. Dr. phil. h. c. 1899. — Brygger i Kbh. — Kunstmæcen, Legatstifter. — S. K., D. M.
- 1881—1907 *Jonas Collin Lundb*, f. 4. Okt. 1825 i Holstebro, † 2. Juni 1911 i Kbh. — Kaptajn i Ingeniørkorpset, kar. Oberstløjtnant. Overvejsinspektør. — K², D. M.
- 1886—1887 *J. H. Mundi*, se Kasserere.
- 1890—1915 *Florian Larsen*, se Formænd.
- 1887—1917 *F. Asmussen*, se Kasserere.
- 1891—1912 *Adolf Carl Vilhelm Petersen*, f. 14. Dec. 1856 i Kbh., † 5. Febr. 1912 paa Frederiksberg. — Adgangscksamen til Polyteknisk Lærcanstalt 1873, cand. polyt. 1881. — Formand for Forsikringsraadet. — Konferensraad. — R., D. M.
- 1893—1905 *Carl Theodor Schlegel*, f. 25. Febr. 1826 i Kbh., † 9. April 1909 sst. — Oberst, kar. Generalmajor. — K¹, D. M.
- 1893—1901 *Jens Mathias Lassen*, f. 19. Juni 1831 i Kværndrup, † 29. Juli 1918. — Oberst. — K², D. M.
- 1893—1918 *Carl William Frederik Lendorf*, f. 13. Dec. 1839 i Kbh., † 29. Sept. 1918 i Bagsværd. — Tømrersvend. — Arkitekt i Odense, fra 1883 i Kbh. — R., D. M.
- 1894—1911 *Otto Hastrup*, f. 24. April 1846 paa Hovedgaarden Bøgsted, † 11. April 1911 paa Frederiksberg. — Student 1863, cand. jur. 1868. — Overretsassessor. — R., D. M.
- 1895—1921 *Carl Elias Bonaventura Krebs*, f. 14. Juli 1851 paa Læsø, † 22. Dec. 1921 i Kbh. — Student 1870, mag. art. 1875, cand. polit. 1879, Dr. phil. 1885. — Aktuar. — R.
- 1900—1922 *Carl Albert Tesch*, f. 11. April 1856 i Kbh., † 29. Okt. 1943 i Helsingborg. — Tømrermester i Kbh. 1881—1916. Oldermænd for Tømretlauget 1903-08. — Legatstifter.
- 1903—1905 *Alfred Lendorf*, f. 19. Marts 1842 i Kbh., † 15. Aug. 1905 sst. — Uddannet som Landmand. — Ejer af Knudstrupgaard ved Slagelse til 1881.
- 1903—1912 *Fr. Frænckel*, f. 2. Nov. 1848 i Pernambuco, † 9. Juli 1912. — Vekslerer i Kbh.
- 1905—1922 *Axel Kofod*, se Formænd.
- 1908—1922 *Charles Sophus Frederik Worm*, f. 22. Dec. 1847 i Uggerslev Præstegaard, † 26. Marts 1922 i Kbh. — Oberstløjtnant. — R., D. M.
- 1911—1922 *Lauritz Vilhelm Birck*, f. 17. Febr. 1871 i Kbh., † 4. Febr. 1933 sst. — Student 1889, cand. polit. 1893, Dr. polit. 1902. — Profes-

- sor i Statsvidenskab. — Medlem af Folketinget 1903—10 og 1918—20.
- 1912—1915 *Niels Aage Gad*, f. 10. Sept. 1859 i Thisted, † 2. Jan. 1931. — Student 1877, cand. jur. 1882. — Dommer ved Frederiksberg Birk. — K², D. M.
- 1912—1922 *Lorentz Holger Frederik de Fine Olivarius*, f. 29. Dec. 1848 i Kbh., † 20. Maj 1924 i Kbh. — Student 1866. — Grosserer i Kbh. 1881, Direktør for Akts. De Forenede Dampmøller. — R., D. M.
- 1912—1922 *Holger Prior*, f. 10. Okt. 1871 i Kbh. — Student 1889, uddannet ved Handelen i Kbh. og Udlandet. — Grosserer i Kbh. 1898.
- 1915—1922 *A. Martensen-Larsen*, se Kasserere.
- 1915—1944 *Axel Ramm*, se Formænd.
- 1918—1922 *Poul Holstøe*, f. 20. Nov. 1873 i Helsingør. — Student 1892. Afgang fra Kunstakademiet 1903. — Stadsarkitekt i Kbh. — K², D. M.
- 1919—1922 *Christian Hennings*, f. 29. Jan. 1864 i Randers, † 28. Sept. 1936 i Gentofte. — Grosserer i Odense 1895. — Konsul for Finland. — R., D. M.
- 1922—1932 *Henri Emil Sophus Frederik Thrane*, f. 13. April 1871 i Kbh., † 21. Jan. 1932 sst. — Student 1889, cand. jur. 1897. — Direktør i Creditkassen for Landejendomme i Østifterne. — R.
- 1922 — *Povl Gerhardt Munck*, f. 9. Juni 1875 i Taarbæk. — Student 1893 cand. phil. 1894. — Direktør for Akts. P. G. Munck. — R., D. M.
- 1922—1926 *J. Chr. Jensen*, se Næstformænd.
- 1922—1923 *Hortensia Vilhelmine Jacobsen*, f. 6. Aug. 1884. — Dameskræderinde.
- 1923—1929 *Karen Sofie Christiansen*, f. 29. Juni 1853, † 23. Januar 1929 i Kbh. — Opsynsdame ved Kvindefængslet paa Domhuset.
- 1926—1941 *Alfr. Jacobsen*, se Næstformænd.
- 1929— *Anna Nicoline Valborg Andersen*, f. 10. Marts 1873 i Kbh. — Dameskræderinde.
- 1932— *Holger Prior*, se foran under 1912.
- 1941—1945 *Charles Peter Ferdinand (Oldrup) Pedersen*, f. 26. Nov. 1885 i Kbh., † 23. Marts 1946 paa Frederiksberg. — Varmemester.
- 1941— *Knud Raae*, se Formænd.
- 1944— *Aage von Benzon*, se Næstformænd.
- 1945— *Elise Christine Mary Jensen*, f. 19. Sept. 1900 i Kbh. — Prokurist.

Sygekassendvalgets Medlemmer.

1873—1922

1873 vedtog Bestyrelsen for Foreningen for Alderdomsfriløber at nedsætte et staaende Sygekassendvalg, som fungerede indtil Adskillelsen i 1922; det er dog ikke klart, om der blev valgt noget nyt Medlem, da Dr. Krebs i 1921 afgik ved Døden. Foreningens Formand var født Formand i Udvalget.

- 1873—1891 *N. F. Schlegel*, Formand.
 1873—1889 *J. Jetsmark*.
 1873—1900 *William Scharling*.
 1889—1900 *M. Cold*.
 1891—1916 *Florian Larsen*, Formand.
 1900—1912 *A. C. V. Petersen*.
 1900—1905 *C. T. Schlegel*.
 1905—1921 *C. Krebs*.
 1912—1922 *C. S. F. Worm*.
 1916—1922 *Axel Kofod*, Formand.

Revisorer.

Syge- og Begravelseskassens Regnskaber blev oprindelig revideret af Foreningen for Alderdomsfriboligers Revisorer, men fra 1875 antoges en selvstændig Revisor til denne Del af Foreningens Virksomhed. Ved Vedtægtsændringen i 1915 indføjedes en Bestemmelse om, at Regnskaberne skulde revideres af to Revisorer, og fra 1945 er tillige antaget en statsautoriseret Revisor.

Da Regnskaberne til at begynde med ikke er forsynet med Revisionspaategning, kan det ikke med Sikkerhed konstateres, hvornaar Kontorchef Bentzen har overtaget Hvervet.

- 1872—1875 Grosserer *V. P. Borgen*.
 1875— ? Assistent *Zimmermann*.
 ? —1881 Kontorchef *Bentzen*.
 1882—1903 Medicinalrevisor *A. Hlatky*.
 1903—1912 Oberst *Axel Ramm*.
 1912— Generalmajor *Paul Ramm*.
 —1916— Ekspeditionschef, cand. pharm. *Winther*.
 1916—1939 Kontorchef *F. J. Heramb*.
 1939— Kontorchef *J. V. Ibor Straten*.
 1945— statsaut. Revisor *A. Langkilde Larsen*.

Repræsentantskabets Medlemmer 1947.

1. Kredts:

- Overpostbud *Leo Lund*.
 Belysningsarbejder *Alfred Ringvig*.
 Bademester *Alfred Toftbæk*.
 Montør *Knud Ravnild*.
 Kommis *Erik Fomsgaard*.
 Typograf *Bertel Bergenholz*.

2. Kreds:

Farver *Erik Chr. Mortensen*.
 Vicevært *H. Juul Frederiksen*.
 Sporvejsfunktionær *Carl Svenningsen*.
 Fru *Bertha Wendelboe*.
 Revisor, Frøken *Anna Gormsen*.
 Fru *Solveig Cronquist Christensen*.
 Elektriker *Kai Nielsen*.
 Kontorfuldmægtig *Viggo Berg*.
 Kontorassistent, Frk. *Ingrid Schultz*.
 Fru *Ellen Olsen*.
 Glarmester *Kaj Hansen*.
 Repræsentant *Jens V. Thomsen*.
 Mekaniker *Poul Hylsberg*.
 Kemigraf *Ad. Alpers*.
 Kommunalarbejder *P. Nyegaard*.

3. Kreds:

Drejer *Albert Møllerstrøm*.
 Frøken *Inger Engel*.
 Fajancedrejer *B. Creutzburg*.
 Gravør *Vald. Isaksen*.
 Chauffør *Karl Zander*.
 Lejetjener *Svend Nielsen*.
 Boghandlermedhjælper *Cai Koefoed*.

4. Kreds:

Arbejdsmand *O. Hallberg*.
 Blikkenslager *Thorvald Martini*.
 Kontorist *Eli Jensen*.
 Bryggeriarbejder *Rasmus Jensen*.
 Fru *Gerda Hvaltin*.
 Inspektør *Chr. Wedege*.
 Overglasurmester *Theodor J. Henriksen*.

Kredsbestyrere.

Ved Stiftelsen deltes Sygekassens Virksomhedsomraade i fem Kredse, der lededes af Kredsbestyrere. Posten, der indtil 1910 var ulønnet, nedlagdes med Udgangen af Aaret 1916.

1. Kreds.

1872—1900 Direktør *M. Cold*, se Bestyrelsen.
 1900—1911 Dr. phil. *C. Krebs*, se Bestyrelsen.
 1911—1916 Bogholder i Bikuben *V. Hornbeck*.

2. Kreds.

- 1872—1886 Overretssagfører *Ove Thure Nicolai Krarup*.
 1886—1903 Oberstløjtnant *J. M. Lassen*, se Bestyrelsen.
 1903—1905 Proprietær *Alfred Lendorf*, se Bestyrelsen.
 1905—1916 Kontorchef i Bikuben *A. Schaldemose*.

3. Kreds.

- 1872—1875 Højesteretsassessor *Peter Conrad Müller*.
 1875—1905 Generalmajor *C. T. Schlegel*, se Bestyrelsen.
 1905—1916 Kasserer ved Københavns Kvægtorv *Otto Gottschalcksen*, se Hovedkasserere.

4. Kreds.

- 1872—1877 Kaptajn *H. F. Skeel*.
 1877—1881 Fuldmægtig, cand. polyt. *F. Dencker*.
 1881—1882 Oberstløjtnant *Bernhard Petersen*.
 1883—1890 Oberstløjtnant, Overvejinspektør *Jonas Collin Lundh*, se Bestyrelsen.
 1890—1903 Maskinfabrikant *H. Rudolph Koefoed*.
 —1903— Proprietær *Alfred Lendorf*, se 2. Kreds.
 1903—1916 Oberst *C. S. F. Worm*, se Bestyrelsen.
 —1916— Viceskoleinspektør *Thorvil Bondesen*.

5. Kreds.

- 1872—1873 Kriminalretsassessor *C. C. V. Nyholm*.
 1873—1877 Kaptajn *H. F. Skeel*, se tillige 4. Kreds.
 1877—1878 Fuldmægtig, cand. polyt. *F. Dencker*, se tillige 4. Kreds.
 1878—1881 Kommandør *Lauritz Skibsted*.
 1882—1898 Hospitalsforstander, Kancelliraad *F. J. Hermann*.
 1899—1916 Birkefuldmægtig, Kancelliraad *V. C. Petersen*.

Kredskasserere.

I hver af de ovennævnte fem Kredse var tillige ansat en Kredskasserer, der lønnedes med en vis Sum pr. Medlem, og som indtil Udgangen af Aaret 1916 havde en ret selvstændig Stilling. Ved Omordningen af Kassens Regnskabsvæsen pr. 1. Januar 1938 forsvandt den sidste Rest heraf, og Kredskontorerne blev da ligestillet med de øvrige Indbetalingskontorer. — Af Kredskassererne fungerer endnu af de nedenfor nævnte Kasserere i 3., 4. og 5. Kreds som Indbetalingskasserere.

1. Kreds.

- 1872—1900 *Frederik Carl Christian Menzell*.
 1900—1913 Kommunchærer *J. J. Høiris*, se 3. Kreds.

- 1913—1916 Hospitalsforvalter *Kjeld Nielsen*, se 3. Kreds.
 1916—1918 Assistent i Statsanstalten for Livsforsikring *Einar Lorentzen*.
 1918—1927 Fuldmægtig i Statsanstalten for Livsforsikring *H. Zimmermann*.
 1927—1937 Forretningsfører *Peter Grif*, se Forretningsførere.

2. Kreds.

- 1872—1874 Stabssergeant *C. N. Madsen*.
 1874—1901 Inspektør *H. I. S. Thanning*.
 1901—1916 Krigsassessor *C. Lorentzen*.
 1916—1918 Assistent *Einar Lorentzen*, se tillige 1. Kreds.
 1918—1927 Fuldmægtig *H. Zimmermann*, se tillige 1. Kreds.
 1927—1937 Forretningsfører *Peter Grif*, se tillige 1. Kreds.

3. Kreds.

- 1872—1897 Overlærer *T. Jessen*.
 1897—1910 Inspektør ved Frederiksberg Fattigvæsen *Carl Schlegel*.
 1910—1913 Bogholder ved Rigshospitalet *H. J. Weitemeyer*.
 1913—1917 Kommunelærer *J. J. Høiris*, se Forretningsførere.
 1917—1937 Hospitalsforvalter *Kjeld Nielsen*.

4. Kreds.

- 1872—1889 Stabssergeant, Krigsassessor *N. Berg*.
 1889—1892 Krigsassessor *L. E. Larsen*.
 1892—1909 Fabrikant *W. M. Knudsen*.
 1909—1916 Viceskoleinspektør *Thorvil Bondesen*, se Kredsbestyrere.
 1916—1937 Kommunelærer *Arne Vinten*.

5. Kreds.

- 1872—1873 Stabssergeant *C. F. Nielsen*.
 1873—1874 Stabssergeant, Krigsassessor *N. Berg*, se tillige 4. Kreds.
 1874—1881 Bogholder *P. V. Tegner*.
 1881—1890 Assistent *C. A. Weilbach*.
 1890—1899 Stabssergeant *C. Nielsen*.
 1899—1916 Assistent *Louis (Rasmussen) Arentoft*.
 1916—1937 Assistent ved Rigshospitalet *Aage Daniel*.

Forretningsførere.

Ved Omorganiseringen af Sygekassens Regnskabsvæsen lagdes den daglige Ledelse i Hænderne paa en Forretningsfører fra 1. Januar 1917.

- 1917—1932 *Jeppe Jensen Høiris*, Kommunelærer (1859—1935).
 1932— *Peter Christian Glahn Grif* (f. 1880).

Hovedkasserere.

Ved Omorganiseringen pr. 1. Januar 1917 samledes Sygekassens Kasseforretninger hos en Hovedkasserer.

- 1917—1922 *Otto Gottschalcksen*, Kasserer (d. 1922).
 1922—1932 *Johannes Ivar Jørgensen*, Overintendant (1859—1934).
 1932— *Eigil Emil Johannes Petersen* (f. 1885).

Kontorpersonale.

- 1934— Kontorassistent *Kamma Grif* (f. 1916).
 1935—1946 Kontorassistent *Valdemar Johannes Christensen* (1889—1946).
 1937— Kontorassistent *Orla Marvold Christensen Holt* (f. 1908).
 1943— Kontorassistent *Jørgen Lybne Christensen* (f. 1924).
 1945— Kontorassistent *Arne Schönbeck Olsen* (f. 1917).
 1946— Kontorelev *Ellen Dagmar Marie Christensen* (f. 1929).
 1934— Medhjælper *Karen Margrethe Myhre* (f. 1880).
 1938— Medhjælper *Ellen von Benzon* (f. 1891).
 1919— Sygekontrolør *Christian Allerslev* (f. 1881).

Sygekassens Læger indtil 1926.

Ved Sygekassens Stiftelse knyttedes der en Læge til hver af de fem Kredse, i hvilke dens Virksomhedsomraade var inddelt, men efterhaanden som Sygekassens Medlemstal voksede, og Omraadet udvidedes, ansattes der naturligvis flere; saaledes var der i 1892 7, i 1909 12 og i 1922 17 Læger; de følgende Aar udvidedes Antallet overordentligt stærkt, saaledes at der var knyttet 58 Læger til Sygekassen, da den nye Ordning traadte i Kraft. Hertil kom fra 1898 to Specialister, nemlig i Øjensygdomme og i Kvindesygdomme, og fra 1900 yderligere en Specialist i Øre-, Næse- og Hals sygdomme, endelig antoges i 1909 tre Massagelæger.

Nedenstaaende Fortegnelse omfatter de Læger, der var knyttet til Sygekassen af 1872 indtil 31. December 1926, fra hvilket Tidspunkt Sygekassen havde Læger tilfælles med de øvrige under De samvirkende Sygekasser hørende københavnske Kasser. Dog er det ved de her anførte Læger oplyst, hvorlænge de har virket ved Sygekassen ogsaa efter den nye Ordning, idet Afgangsaaret i saa Fald er sat i Parentes eller — saafremt de endnu fungerer som Sygekasselæger — staa aabent.

1. Kreds.

I første Kreds, der omfattede den indre By, ansattes 1872 en Læge, men allerede Aaret efter to og 1879—37 tre, derefter igen to.

- 1872—1873 *Carl Christian Edvard Ortmann* (1841—1911).
 1873—1911 *Frederik (Fritz) Theodor Lassen* (1840—1914).

- 1873—1880 *Frederik Ferdinand Biering* (1849—1918), Generallæge.
 1879—1885 *Heinrich Christian von Harten* (1850—1933), Stabslæge, Dr. med.
 1880—1887 *Theodor Immanuel Fenger* (1833—1927).
 1885—(1937) *Carl Christian Jessen* (1856—1937), tit. Professor.
 1911—(1943) *Niss Christian Kattrup Lassen* (1876—1943).

2. Kredse.

Omfattede Christianshavn og fra 1893 tillige Sundbyerne. I Kredsen var der indtil 1914 kun en Læge, derefter 2 og fra 1924 20.

- 1872—1887 *Sigvard Simon Hartvigson* (1834—1899), Kommunelæge.
 1887—1913 *Oluf Henrik Peter Lassen* (1845—1913).
 1913—(1933) *Erik Kirstinus Lauritz Larsen* (1861—1936), Kommunelæge.
 1914— *Andreas Peter Lauritz Dybre* (f. 1877).
 1924—(1940) *Johannes Emil Einar Bocher* (1877—1940).
 1924—(1927) *Harald Rudolph Hartvigsen* (1845—1927).
 1924—1925 *Frits Jacobsen* (1868—1937), Stabslæge, Livlæge hos H. M. Kongen.
 1924—(1937) *Frants Joachim Vilhelm Møller* (f. 1874).
 1924—(1928) *Johan Frederik Valdemar Poser* (1873—1928).
 1924—(1935) *Gunni Busck* (f. 1872).
 1924—(1931) *Otto Neumann* (1886—1931).
 1924— *Mogens Olrik* (f. 1884).
 1924—(1939) *Carl Einar Emil Grandjean* (1883—1939).
 1924—(1935) *Christian Otto Leerbech* (1885—1935), Kommunelæge.
 1924—(1942) *Kristian Brännich Nielsen* (1872—1942), Stabslæge, Dr. phil.
 1924—(1931) *Søren Gustav Adolf Ottesen* (1857—1931).
 1924— *Svend Asger (Rasmussen) Reinert* (f. 1888).
 1924— *William Ottesen* (f. 1893).
 1924—(1931) *Johannes Valdemar Johansen* (1886—1941).
 1924— *Ejnar Oluf Sørensen Sylvest* (f. 1880), Kommunelæge, Dr. med.
 1924— *Helge Lindholm* (f. 1888).
 1924—(1942) *Hans Lauritz Fritz Carl Andreas Rasmussen* (1857—1942).

3. Kredse.

Omfattede oprindelig Frederiksberg Kommunes Bydistrikt og Vesterbro og havde 1 Læge, dog 1881—82 og fra 1889 2, idet der var en Læge i Valby, fra 1. Januar 1901 udvidedes Antallet til 4, idet Valby og Frederiksberg Kommunes Landdistrikt blev indlemmet; fra 1. Januar 1906 inddrog Vanløse, hvorved Antallet steg til 5, 1919 udvidedes det til 6, 1923 til 9, 1924 til 16 og 1925 til 18.

- 1872—1873 *Hans Peter Gote Birkeedal Barfod* (1843—1926), Overlæge, Dr. med.
 1873—1874 *Niels Peter Nielsen* (1844—1891), Kommunelæge.

- 1874—1903 *Jacob Henrik Thøger Holm* (1833—1916).
 1881—1882 *Niels Jacob Jacobsen* (1850—1889), Distriktslæge i Grønland.
 1889—1916 *Holger Bille-Top* (1859—1916).
 1901—(1934) *Marius Matthias Christian Claudius* (1872—1940), Overlæge, Dr. med.
 1901—1908 *Anders Andersen Gramstrup* (1864—1927), Kredslæge.
 1904—(1933) *Ejner Fabricius-Bjerre* (1869—1933).
 1906— *Vilhelm Brandt* (f. 1876).
 1908—1919 *Edgar Philip Madsen* (f. 1870).
 1916—(1931) *Aage Dahl* (f. 1881).
 1919— *Eugène Frédéric Charles Louis d'Auchamp* (f. 1869).
 1919—(1945) *Mogens Lerche* (1878—1945).
 1923—(1932) *Svend Tappendorff Felding* (f. 1893), Dr. med.
 1923— *Ejnar Johannes Hall* (f. 1874).
 1923— *Karl Emil Enghausen Spodsberg* (f. 1892).
 1924— *Helge Vedsmand* (f. 1892).
 1924—1925 *Ove Svend Peter Studsgarth* (f. 1891).
 1924— *Kaj Henning Backer* (f. 1894).
 1924— *Aage Hendrichsen* (f. 1893).
 1924— *Erik Peter Garde* (f. 1887), Kommuncelæge.
 1924—(1942) *Agnes Caroline Piper* (f. 1882).
 1925—1926 *Hans Adolph Friderichsen* (f. 1894).
 1925— *Kaj Regnar Kjer* (f. 1892).
 1925—1926 *Thorvald Ferdinand Emanuel Jensen* (1873—1926).

4. Kreds.

Omfattede Nørrebro; her var 1884—87 og fra 1901 2 Læger, idet Utterslev blev indlemmet 1. Januar 1901; 1910—13 var her 4, idet der nu ogsaa ansattes Læger i Brønshøj, fra 1923 øgedes Tallet til 7, 1924 til 8 og 1925 til 15.

- 1872—1873 *Oscar Paolo Samuel Storch* (1833—1896), Dr. med.
 1873—1875 *Otto Ernst le Sage de Fontenay* (1848—1910), tit. Professor.
 —1875— *Christen Marius Møller* (1846—1892).
 1875—1904 *Jørgen Lauritz Hertel* (1832—1915).
 1884—1887 *Jacob Ludvig Doss* (1849—1903).
 1901—(1944) *Pierre Peronard* (1868—1944).
 1904—(1943) *Mads Stephan Andreas Madsen* (1869—1946).
 1910—(1943) *Valdemar Johannes Hansen Harsløf* (1867—1943), Dr. med.
 1910—1913 *Christian Georg Strodtmann* (f. 1873).
 1916— *Peter Johannes Poulsen Fischer-Nielsen* (f. 1882).
 1923— *Erwin Herman Leo Severin Wassmann* (f. 1879).
 1923— *Karl Bierring* (f. 1892).
 1923— *Alfred Kyed-Nielsen* (f. 1894).

- 1924— *Einar Varning* (f. 1890).
 1925—(1938) *Niels Ferdinand Eschricht* (f. 1865).
 1925—(1944) *Jens Andreas Toft* (f. 1871).
 1925— *Sophus Christens* (f. 1878).
 1925—(1942) *Einar Schæffer* (1875—1942).
 1925—1926 *Holger Oluf Heggum* (1877—1926).
 1925—(1941) *Johannes Bitsch* (1866—1941).
 1925—(1935) *Henning Vilhelm Bergmann* (1894—1935).

5. Kreds.

Omfattede Østerbro og havde kun 1 Læge, indtil Hellerup indlemmedes i 1904, derefter 2, fra 1914 3 og fra 1924 4 Læger.

- 1872—1876 *William Peter Theodor Stockfleth* (1836—1909), Kommunalæge.
 1876—1883 *Carl Adolph Feilberg* (1844—1937), tit. Professor, Overlæge.
 1883—1884 *Hans Emil Emanuel Madsen Hoff* (1844—1929), Stadslæge, Etatsraad.
 1884—1927 *Rasmus Charles Lind* (1856—1927).
 1904— *Vilhelm Engelbreth-Holm* (f. 1867).
 1914—1923 *Valdemar Frederik Damm* (1869—1923), Kommunalæge.
 1924— *Knud Adolph Thorvald Aurelius Fogh* (f. 1892).
 1924—(1943) *Johan Kuhn* (1876—1943).

Speciallæger.

Øjensygdomme.

- 1898—(1947) *Edmund Zeuthen (Jensen) Edmund* (f. 1861), Professor, Dr. med.

Kvindesygdomme.

- 1898—1919 *Vilhelm Heiberg* (1853—1922), Professor, Overlæge, Dr. med.

Øre-, Næse- og Halssygdomme.

- 1900—1908 *Martin Ingwersen Grønlund* (1856—1943).
 1908—(1941) *Jørgen Møller* (1868—1941), Dr. med.

Massagelæger.

- 1909—1913 *Oluf Henrik Peter Lassen* (1849—1913).
 1909—(1939) *Frode Sadolin* (f. 1866).
 1909—(1931) *Hans Peter Lund* (1878—1931).
 1913— *Johannes Spur Helweg* (f. 1881).

Sygekassens Æresmedlemmer.

For at underbygge Sygekassens filantropiske Virksomhed vedtoges det, at den, der vilde betale en aarlig Sum af mindst 1 Rdl. uden at gøre Medlemsrettigheder gældende, kunde optages som overordentligt Medlem (fra 1892 kaldet Æresmedlemmer). Kontingentet ændredes ved Møntforandringen til 2 Kr. aarlig eller et dertil svarende Beløb en Gang for alle (50 Kr.) — 1915 forhøjedes det aarlige Mindstebidrag til 5 Kr. Pengene anvendtes til Uddeling som Legater.

De med * foran Navnet forsynede Æresmedlemmer er livsvarige.

- 1872—1875 **Frederik Greve Moltke* til Grevskabet Bregentved (1825—75).
1872—1879 Overretsprokurator *G. Berggreen* (1820—1880).
1872—1893 Overpræsident, Kammerherre *E. Emil Rosenørn* (1810—1894).
1872—1890 Overretsjustitiarius *N. F. Schlegel* (1824—1891).
1872—1890 Generalkonsul, Etatsraad *Hans A. Clausen* (1806—1891).
1872—1899 Direktør *M. Cold* (1820—1900).
1872—1890 Generaldecisor, Konferensraad *J. Jetsmark* (1813—1897).
1872—1905 Direktør *C. C. E. Schmiegelow* (1823—1907).
1872—1903 Højesteretsassessor *Peter Conrad Müller* (1830—1904).
1872—1879 Konferensraad *Frederik Julius Fiedler* (1806—1880).
1872—1889 Overformynder, Konferensraad *Theodor Ernst Petersen* (1826—1908).
1872—1890 Overretsassessor *Frederik Brinck-Seidelin* (1822—1891).
1872—1880 Overretsassessor, Etatsraad *C. F. de Fine Skibsted* (1812—81).
1872—1885 Landinspektør, senere Justitsraad *Hans Frederik Sophus Ring* (1830—1922).
1872—1887 Landsoverretsjustitiarius, Kammerherre *Vilhelm Skeel* (1810—1887).
1872—1908 Generalmajor *Carl Theodor Schlegel* (1826—1909).
1872—1896 Bogtrykker *M. Lazarus*
1872—1890 Grosserer, Etatsraad *L. P. Holmblad* (1815—1890).
1872—1909 Murermester, *J. W. Frobne* (1832—1909).
1873—1920 Direktør, Konferensraad *Philip Schou* (1838—1922).
—1873— Entreprenør *Christian Nielsen*.
1873—1874 Provst *Søren Henrik August Raaschou* (1792—1873).
1873—1877 Stuccator *Metzgen*
1873—1875 Skoledirektør paa St. Thomas, senere Rektor paa Herlufsholm, Professor, cand. theol. *Otto Frederik Bache* (1845—1943).
1873—1880 Sognepræst *Jens Assenius Bache* (1804—1881).
—1873— cand. polit. senere Fuldmægtig i Finansministeriet *Carl Frederik Vilhelm von Prangen* (1836—1894).
1873—1894 Overretssagfører *Ove Thure Nicolai Krarup* (1833—1912).
1873—1898 Læge *Sigvard Hartvigson* (1834—1899).
1874—1875 Apoteker, Justitsraad *Frederik Ludvig Richter* (1805—91).
1875—1919 Boghandler *August Bang* (1844—1920).

- 1876—1881 Assurancemægler, Konsul *Ed. J. Hvidt* (1806—1882).
 1885—1890 Major *C. F. von Holstein* (1805—1896).
 1885—1892 Brygger *Carl Jacobsen* (1842—1914).
 1891—1894 Varemægler, Borgerrepræsentant *Vilhelm Mannheimer* (1842—95).
 1891—1903 Højesteretsjustitiarius, Justitsraad *P. Buch* (1816—1904).
 1892—1918 Apoteker, Assessor pharm. *H. P. Madsen* (1835—1919).
 1905—1915 Højesteretsassessor *Florian Larsen* (1838—1916).
 1905—1909 Raadsformand, Konferensraad, *A. C. V. Petersen* (1856—1912).
 1905—1918 Arkitekt *Carl Lendorf* (1839—1918).
 1905—1910 Overretsassessor *Otto Hastrup* (1846—1911).
 1905—1921 Aktuar, Dr. phil. *Carl Krebs* (1851—1921).
 1905—1942 Tømrermester *C. A. Tesch* (1856—1943).
 —1905— Proprietær *Alf. Lendorf* (1842—1905).
 1905—1912 Veksellerer *Fr. Franckel* (1848—1912).
 1908—1918 Højesteretsagfører *F. Asmussen* (1842—1919).
 1908—1941 Raadsformand *Axel Kofod* (1866—1942).
 1911—1932 Professor, Dr. polit. L. *V. Birck* (1871—1933).
 1912—1921 Oberst *C. S. F. Worm* (1847—1922).
 1913—1924 Direktør *H. de Fine Olivarius* (1848—1924).
 1914— Grosserer *Holger Prior* (f. 1871).
 1916—1934 Overretssagfører, senere Højesteretsagfører *Andreas Martensen-Larsen* (1882—1935).
 1916—1943 Oberst *Axel Ramm* (1870—1944).
 1918—1943 Stadsarkitekt *Poul Holsøe* (f. 1873).
 1919—1920 Kunstforlægger *Paul Heckscher* (1869—1932).
 1919— Apoteker, Dr. phil. *Erik Høst-Madsen* (f. 1882).
 1922—1925 Kontorchef i Statsanstalten for Livsforsikring *Svend Ove Drexler* (1868—1939).
 1923—1936 Prokurist i D/S Norden *A. V. Winkelmann* (1878—1937).
 1923—1934 Overintendant *Jobs. Jørgensen* (1859—1934).
 1923—1934 Kommunelærer *J. J. Høiris* (1859—1935).
 1925—1931 Kreditkassedirektør *Henri Thrane* (1871—1931).
 1928—1941 Højesteretsdommer *V. Krarup* (1860—1943).
 1929— Forretningsfører *P. Grif* (f. 1880).
 1930— Optiker *Hjalmar Ringlund* (f. 1887).
 1933—1939 Kontorchef *F. J. Heramb* (1860—1939).
 1934— Generalmajor *Paul Ramm* (f. 1882).
 1934—1936 Landsdommer *K. F. J. Heramb* (f. 1888).
 1935—1936 Baadebygmester *Harald Mathiesen* (1861—1936).
 1941— Kontorchef *J. V. Ithor Straten* (f. 1881).
 1942— *Veksellerer *Aage von Benzøn* (f. 1893).
 1943— Skibsreder *Axel Kampen* (f. 1887).
 1944— Udskrivningschef, cand. jur. *Viggo Ramm* (f. 1908).
 1945— Ingeniør *Knud Raae* (f. 1879).

Statistiske Oversigter.

Sygekassen.

Ved Udgangen af Aaret	Medlems- tal	Formue		Bidragydende	
		ialt	pr. Medlem	lovpligtige	Soldater og andre
1872	550	1093,55	1,99		
73	1060	3903,95	3,90		
74	1395	6707,47	4,81		
75	1757	7576,58	4,31		
76	2000	9341,08	4,67		
77	2125	10915,93	5,14		
78	2281	10617,95	4,65		
79	2474	8756,18	3,54		
1880	2730	9134,34	3,35		
81	2909	10281,83	3,53		
82	3154	10181,97	3,23		
83	3508	11362,59	3,24		
84	3675	13579,22	3,70		
85	3726	16173,81	4,34		
86	3806	17629,11	4,63		
87	4000	22425,48	5,61		
88	4238	24770,46	5,84		
89	4475	25216,84	5,64		
1890	4558	27446,03	6,02		
91	4579	23583,77	5,15		
92	4538	23895,23	5,27		
93	4107	20432,72	4,98		
94	4271	31960,81	7,48		
95	4304	43303,20	10,06		
96	4419	57160,80	12,94		
97	4596	68321,73	14,87		
98	4726	80134,58	16,96		
99	4789	84925,27	17,73		
1900	4764	87288,73	18,32		
01	4858	84969,85	17,49		
02	4844	88404,10	18,25		
03	4874	87000,11	17,85		
04	4874	89206,97	18,30		
05	4955	88278,55	17,82		
06	4975	94931,23	19,08		

Ved Udgangen af Aaret	Medlems- tal	Formue		Bidragydende	
		ialt	pr. Medlem	lovpligtige	Soldater og andre
07	5004	97779,26	19,54		
08	4996	100037,76	20,02		
09	4971	104899,11	21,10		
1910	4939	109770,73	22,23		
11	4892	112186,66	22,93		
12	4805	119614,68	24,89		
13	4808	128350,85	26,70		
14	4724	130496,26	27,62		
15	4796	132440,06	27,62		
16	4684	127478,01	27,22		
17	4578	127684,76	27,89		
18	4653	126565,01	27,20		
19	4680	123883,13	26,47		
1920	4579	112975,87	24,67		
21	4466	121403,82	27,18		
22	4620	163373,64	35,36		
23	4528	178897,83	39,51		
24	4475	188381,69	42,10		
25	4610	202616,70	43,95		
26	4715	214496,76	45,49		
27	4804	213757,82	44,50		
28	4952	217275,50	43,88		
29	4991	203553,45	40,78		
1930	5057	191582,59	37,88		
31	5177	173883,30	33,59		
32	5203	149881,26	28,81		
33	5359	146244,62	27,29	269	22
34	8873	158785,84	17,90	6910	35
35	8416	160488,98	19,07	7598	27
36	8275	159782,60	19,31	7748	32
37	8364	163317,70	19,53	7776	17
38	8374	201328,09	24,04	7833	33
39	8530	203706,53	23,88	7561	94
1940	8605	230380,15	26,77	6767	48
41	9100	624229,82	68,60	6440	41
42	9448	723333,16	76,56	6065	36
43	9780	713982,45	73,00	5754	9
44	9776	690269,65	70,61	5650	7
45	9714	653884,11	67,31	5546	113

Begravelseskassen.

Ved Udgangen af Aaret	Medlemstal	Formue	
		ialt	pr. Medlem
1872	477	190,73	0,40
73	929	1161,91	1,25
74	1206	2790,91	2,31
75	1520	4832,91	3,18
76	1709	7313,92	4,28
77	1859	10703,66	5,76
78	2005	13794,78	6,88
79	2184	16841,11	7,71
1880	2414	20038,83	8,45
81	2553	23259,53	9,11
82	2772	27403,52	9,89
83	3022	31669,38	10,48
84	3130	36356,73	11,62
85	3181	41272,71	12,97
86	3241	47521,21	14,66
87	3391	52757,09	15,56
88	3563	58826,93	16,51
89	3725	66167,52	17,76
1890	3809	73987,26	19,42
91	3838	81439,35	21,22
92	3880	89567,35	23,08
93	4020	97973,02	24,37
94	4078	106559,55	26,13
95	4112	114781,79	27,91
96	4247	125473,99	29,54
97	4363	135387,20	31,04
98	4518	145611,88	32,23
99	4624	155784,97	33,69
1900	4632	166154,55	35,87
01	4724	179073,72	37,91

Ved Udgangen af Aaret	Medlemstal	Formue	
		ialt	pr. Medlem
02	4702	191326,22	40,69
03	4751	204584,28	43,06
04	4763	217297,32	45,62
05	4828	231601,51	47,97
06	4838	242999,77	50,23
07	4867	255257,46	52,45
08	4826	269176,49	55,31
09	4735	279670,91	59,06
1910	4747	294161,41	61,97
11	4722	305196,02	64,63
12	4691	316631,98	67,50
13	4684	326062,36	69,61
14	4567	336003,11	73,57
15	4583	348022,42	75,94
16	4528	358706,77	79,22
17	4401	367418,07	83,49
18	4447	380568,73	85,58
19	4477	392034,49	87,57
1920	4341	400204,93	92,19
21	4219	412548,92	97,78
22	4218	442254,39	104,85
23	4113	455898,43	110,84
24	3994	466437,41	116,78
25	4013	480890,19	119,83
26	3977	490184,48	123,25
27	3915	501970,71	128,22
28	3941	517106,44	131,21
29	3985	499455,50	125,33
1930	4005	510248,80	127,40
31	4101	519022,77	126,56
32	4072	522069,00	128,21
33	4137	546452,11	132,09
34	5611	587446,51	104,70
35	9048	561585,91	62,07
36	8841	558102,21	63,13
37	8979	562088,64	62,60
38	8981	575217,88	64,05
39	9205	487641,59	52,98
1940	9200	503066,82	54,68

Udlaansvirksomheden.

Ved Udgangen af Aaret	Udlaan	Formue	Ved Udgangen af Aaret	Udlaan	Formue
1874	635,00	9,58	1906	8620,00	2383,91
75	3248,00	70,12	07	7515,00	2572,18
76	4701,00	158,26	08	8775,00	2764,45
77	5452,00	243,30	09	7550,00	2927,39
78	6416,00	237,70	1910	8545,00	3107,15
79	6816,00	276,77	11	8250,00	3302,76
1880	7310,00	396,83	12	10384,00	3452,40
81	7426,00	405,02	13	8290,00	3679,97
82	7405,00	474,90	14	8965,00	3906,84
83	7561,00	593,64	15	7500,00	4097,78
84	8010,00	644,49	19	5600,00	3482,99
85	8808,00	761,30	17	4217,00	3514,63
86	8165,00	884,96	18	3886,00	3683,88
87	7223,00	932,14	19	2366,00	3768,44
88	8050,00	1017,86	1920	2244,00	3934,45
89	8635,00	923,24	21	3488,00	4120,53
1890	9085,00	1034,35	22	3587,00	4323,75
91	9255,00	1172,36	23	3962,00	4530,74
92	8623,00	1287,23	24	3813,00	4743,04
93	8245,00	1398,73	25	3968,00	4978,91
94	7760,00	1369,77	26	5134,00	5235,53
95	8165,00	1459,62	27	4670,00	5473,85
96	8265,00	1583,88	28	5078,00	5709,91
97	7905,00	1698,44	29	6029,00	31032,31
98	7990,00	1814,26	1930	5454,00	31295,47
99	6050,00	1887,50	31	5109,00	31491,12
1900	6124,00	1989,27	32	6488,00	31314,80
01	8115,00	1538,47	33	7142,00	31428,74
02	9040,00	1706,14	34	5534,00	33156,00
03	8485,80	1870,83	35	5008,00	33729,84
04	9381,00	2027,94	36	4466,00	33423,80
05	8765,00	2205,94	37	4611,00	33752,68

Understøttelsesvirksomheden.

Aar	Legater	Understøttelser	Ialt	Aar	Legater	Understøttelser	Ialt
1883	180,00		180,00	1915	648,00	125,00	873,00
84	200,00		200,00	16	488,00	342,65	830,65
85	340,00		340,00	17	448,00	273,41	721,41
86	380,00		380,00	18	368,00	282,20	650,20
87	620,00		620,00	19	308,00	278,00	586,00
88	780,00		780,00	1920	268,00	320,58	588,58
89	740,00		740,00	21	228,00	739,61	967,61
1890	720,00		720,00	22	168,00	199,60	367,60
91	720,00		720,00	23	108,00	342,14	450,14
92	720,00		720,00	24	133,00	1004,27	1137,27
93	680,00		680,00	25	135,00	516,35	651,35
94	708,00		708,00	26	135,00	932,90	1067,90
95	708,00		708,00	27	135,00	349,10	484,10
96	708,00	64,00	772,00	28	135,00	608,63	743,63
97	728,00		728,00	29	1135,00	728,30	1863,30
98	728,00	80,00	808,00	1930	1385,00	439,35	1824,35
99	728,00	143,80	871,80	31	1410,00	624,21	2034,21
1900	728,00	60,00	788,00	32	1410,00	935,90	2345,90
01	708,00	70,00	778,00	33	1410,00	692,89	2102,89
02	728,00	85,00	813,00	34	1410,00	921,05	2331,05
03	748,00	185,00	933,00	35	1412,00	1197,84	2609,84
04	688,00	85,00	873,00	36	1420,00	1332,68	2752,68
05	768,00	170,00	938,00	37	1920,00	988,50	2908,50
06	768,00	34,50	802,50	38	1940,00	1665,82	3605,82
07	768,00		768,00	39	1915,00	1406,20	3321,20
08	768,00		768,00	1940	2140,00	2025,18	4165,18
09	728,00	282,00	1010,00	41	3165,00	1592,58	4757,58
1910	748,00	70,00	818,00	42	3565,00	1070,35	4635,35
11	848,00	10,00	858,00	43	3765,00	1855,80	5620,80
12	868,00		868,00	44	3540,00	2269,96	5809,96
13	1008,00	45,00	1053,00	45	3740,00	1191,39	4931,39
14	788,00	40,00	828,00				

Kilder.

Utrykte.

- Direktoratet for Sygekassevæsenet. Akter vedrørende Syge- og Begravelseskassen af 1872. (Journal K. 1).
- Foreningen for Alderdomsfriboliger. Forhandlingsprotokol 1871 ff. (Foreningens Arkiv).
- Foreningen for Alderdomsfriboliger og Sygekassen af 1872. Journal over indkomne Breve 1887—1917. (Sygekassens Arkiv).
- Samme: Brevkopibog 1891—95 og 1895—1917. (Sygekassens Arkiv).
- Sygekassen af 1872. Forhandlingsprotokol 1922—1946. (Sygekassens Arkiv).
- Samme: Forhandlingsprotokol 1946 ff. (sst.).
- Samme: Generalforsamlingsprotokol 1922—39. (sst.).
- Samme: Repræsentantskabsprotokol 1940 ff. (sst.).
- Samme: Journal over indkomne Breve 1893—1908 og 1912—17. (sst.).
- Desuden Korrespondance og Akter vedrørende Optagelsen af andre Sygekasser i Sygekassen af 1872. (sst.).

Trykte.

- De danske Sygekasser. En Oversigt over de danske Sygekassers Antal, Størrelse, Fordeling efter Landsdele og Medlemsforhold, samt en Fremstilling af deres Organisation og Virkemaade, udarbejdet paa Foranstaltning af den af Indenrigsministeriet nedsatte Kommission til Overvejelse af Spørgsmaalet om Arbejdernes Sikring imod Følgerne af Sygdom og Ulykkestilfælde under Arbejdet. Kbh. 1887.
- J. C. Mogensen: Den frie Fattigforsorg i Kjøbenhavn og Kjøbenhavns Understøttelsesforenings Historie 1874—1924. Kbh. 1924.
- [Valdemar Christensen:] Syge- og Begravelseskassen af 1872. 1872—1937. 1. Juli. Kort Rids af 65 Aar. Kbh. 1937.
- Danmarks Sygekassevæsen gennem Aarhundreder. Redaktion m. v. H. Daniel. [I—]II. Kbh. 1938.
- Fra Laugssygekasser til Folkeforsikring. Mindeskrift i 50-Aaret for Gennemførelsen af Sygekasseloven af 12. April 1892. Kbh. 1942. Heri særlig Svend Christiansen: Sygekasseloven af 1892, Forudsætninger og Tilblivelse, passim.
- Karl Mortensen: Den danske Sygekassebevægelses Historie i korte Træk. Kbh. 1946.

Protocol over Forhandlingerne i Foreningen for Alderdomsfriboliger. (Kbh. (1873) (Kgl. Bibl. Smaatryksafd.).

Grundbestemmelser for Foreningen for Alderdomsfriboliger (Kbh). u. A. (sst.).
Aarsberetning for Foreningen for Alderdomsfriboliger 1871—1922. (Sygekassens Arkiv).

Syge- og Begravelseskassen af 1872. Aarsberetning for 1923—1946. (sst.).

Navneregister.

* efter Siderallet angiver, at Portræt er gengivet det paagældende Sted.

- Adler, D. B., Bankier, 25
Allerslev, Chr., Kontrolør, 81, 107
Alpers, Ad., Kemigraf, 104
Andersen, Valborg, Dameskræderinde, 79, 83*, 102
Angel, cand. med., Tandlæge, 53
Arentoft, Louis, Assistent, 106
Asmussen, F., Højesteretssagfører, 99, 101, 112
- Bache, Jens Assenius, Sognepræst 111
Bache, Otto Frederik, Rektor, Professor, 111
Backer, Kaj Henning, Læge, 109
Bang, August, Boghandler, 111
Barfod, H. P. G. B., Dr. med., Overlæge, 108
Bentzen, Kontorchef, Revisor, 45, 102
Benzon, Aage v., Veksellerer, 79, 81*, 98, 102, 112
Benzon, Ellen v., Medhjælper, 107
Berg, N., Stabssergeant, 106
Berg, Viggo, Kontorfuldmægtig, 104
Bergenholtz, Bertel, Typograf, 103
Berggreen, G., Overretsprokurator, 25, 26, 33, 41*, 99, 111
Bergmann, Henning Vilh., Læge, 110
Biering, F. F., Generallæge, 108
Bicrring, Karl, Læge, 109
Bille-Top, Holger, Læge, 86, 109
Birck, L. V., Professor, 101, 112
Bitsch, Johs., Læge, 110
Bjerring, Kaptajn, 25
- Bondesen, Thorkil, Viceskoleinspektør, 105 f.
Borgen, V. P., Grosserer, 103
Brandes, L. J., Overlæge, 19, 20
Brandt, Vilhelm, Læge, 86, 109
Brinck-Seidelin, Frederik, Overretsassessor, 111
Brünnich Nielsen, se Nielsen
Buch, P., Højesteretsjustitiarius, 112
Busck, Gunni, Læge, 108
Bøcher, J. E. E., Læge, 108
- Christens, Sophus, Læge, 110
Christensen, Ellen Dagmar Marie, Kontorelev, 107
Christensen, Jørgen Lyhne, Kontorassistent, 107
Christensen, Solveig Cronquist, 104
Christensen, Valdemar, Kontorassistent, 83, 107
Christiansen, Karen Sofie, Opsynsdame, 79, 102
Claudius, Marius, Dr. med., Overlæge, 86, 109
Clausen, H. A., Generalkonsul, 16, 25, 26, 31*, 33, 99, 111
Cold, M. A., Forretningsfører, 25, 26, 34, 47*, 51, 57, 99, 103 f., 111
Creutzburg, B., Fajancedrejser, 104
Cronquist Christensen, se Christensen
- Dahl, Aage, Læge, 109
Damm, Vald. Fredr., Kommunalæge, 110

- Daniel, Aage, Assistent, 61, 81, 106
 Danneskiold-Samsøe, C. C. S.
 Lensgreve, 100
 d'Auchamp, E., Læge, 86, 109
 Dencker, F., Fuldmægtig, cand.
 polyt., 105
 Doss, Jacob Ludvig, Læge, 109
 Drexler, Svend Ove, Kontorchef, 112
 Dyhre, Peter, Læge, 86, 108
- Edmund, Dr. med., Øjenlæge, 53, 86,
 110
 Engel, Inger, 104
 Engelbreth-Holm, Vilhelm, Læge,
 87, 110
 Eschricht, Niels Ferd., Læge, 110
- Fabricius-Bjerre, Ejner, Læge, 86, 109
 Felding, Svend T., Dr. med., 109
 Fenger, Th. I., Læge, 108
 Fiedler, Frederik Jul., Konferens-
 raad, 111
 Find, Ludvig, Maler, 76
 Fischer Nielsen, se Nielsen
 Fogh, Knud Ad. Th. Aurelius,
 Læge, 110
 Fomsgaard, Erik, Kommiss, 103
 Fontenay, Otto Ernst le Sage de,
 Professor, 109
 Frederiksen, H. Juul, Vicevært, 104
 Friderichsen, Hans Adolph, Læge,
 109
 Frohne, J. W., Murermester, 25, 26,
 34, 99, 111
 Frænckel, Fr., Veksellerer, 101, 112
- Gad, N. A., Dommer, 102
 Garde, Erik Peter, Kommunalæge,
 109
 Gormsen, Anna, Revisor, 104
 Gottschalcksen, Otto, Kasserer, 64*,
 66, 81, 105, 107
 Gramstrup, Anders A., Kredslæge,
 109
- Grandjean, Einar, Læge, 108
 Grif, Kamma, Kontorassistent, 107
 Grif, Peter, Forretningsfører, 80, 87*,
 106, 112
 Grønlund, Martin, Stabslæge, 53, 110
- Hall, Ejnar Johs., Læge, 109
 Hallberg, O., Arbejdsmand, 104
 Hansen, Kaj, Glarmester, 104
 Harsløf, Valdemar, Dr. med., 87, 109
 Harten, H. C. v., Dr. med., Stabs-
 læge, 108
 Hartvigsen, Harald Rud., Læge, 108
 Hartvigson, S. S., Kommunalæge,
 108, 112
 Hastrup, Otto, Overretsassessor, 101,
 112
 Heckscher, Paul, Kunstforlægger,
 112
 Heggum, Holger Oluf, Læge, 110
 Heiberg, Vilhelm, Dr. med., Profes-
 sor, 53, 110
 Helweg, Johannes, Massagelæge, 87,
 110
 Hendrichsen, Aage, Læge, 109
 Hennings, Christian, Grosserer, 102
 Henriksen, Theodor J., Overglasur-
 mester, 104
 Heramb, F. J., Kontorchef, 84, 103,
 112
 Heramb, K. F. J., Landsdommer, 112
 Hermann, F. J., Hospitalsforstander,
 105
 Hertel, Jørgen, Læge, 86, 109
 Hertzsprung, Severin, Forsikrings-
 direktør, 27, 43*, 46 f., 48, 101
 Hlatky, A., Medicinalrevisor, 72 f.,
 103
 Hoff, H. E. E. M., Stadslæge, 110
 Holck, J. C., Præst, 16
 Holm, Jacob, Læge, 46, 53, 86, 109
 Holmblad, L. P., Fabrikant, 100, 111
 Holstein, C. F., Major, 25, 26, 33, 34,
 99, 112

- Holstein, Ludvig Lensgreve, 18
 Holsøe, Poul, Stadsarkitekt, 102, 112
 Holt, Orla M. C., Kontorassistent, 107
 Hornbeck, V., Bogholder, 104
 Hvaltin, Gerda, 104
 Hvidt, Ed. J., Assurancemægler, 100,
 112
 Hylsberg, Poul, Mekaniker, 104
 Høiris, Jeppe Jensen, Kommunc-
 lærer, 60, 64, 80, 85*, 105 f., 112
 Høst-Madsen, Erik, Dr. phil., Apo-
 teker, 112
- Ingerslev, H. P., Indenrigsminister,
 37, 39
 Isaksen, Vald., Gravør, 104
- Jacobsen, Alfr., Bogbinder, 79*, 88,
 98, 102
 Jacobsen, Carl, Brygger, 101, 112
 Jacobsen, Frits, Livlæge, 108
 Jacobsen, Hortensia, 78 f., 102
 Jacobsen, Niels Jacob, Distriktslæge,
 109
 Jensen, Edmund Z., se Edmund
 Jensen, Eli, Kontorist, 104
 Jensen, Ferd., Bygningsinspektør,
 25, 26, 33, 34, 99
 Jensen, J. Chr., Snedkerformand,
 78*, 79, 98, 102
 Jensen, Mary, Prokurist, 80, 84*, 102
 Jensen, Rasmus, Bryggeriarbejder,
 104
 Jensen, Th. F. E., Læge, 109
 Jessen, Carl, Professor, 86, 108
 Jessen, T., Overlærer, 106
 Jetsmark, J., Generaldecisor, 25, 26,
 31, 32, 41, 47, 99, 103, 111
 Jetsmark, J., Redaktør, 32
 Juul Hansen, Johs. Vald., Læge, 108
 Juul Frederiksen, se Frederiksen
 Jæger, C. W., Bogholder, 61
 Jørgensen, Johannes Ivar, Overin-
 tendant, 81, 86*, 107, 112
- Kampen, Axel, Skibsreder, 112
 Katstrup Lassen, se Lassen
 Kiersgaard, cand. pharm., Tandlæge,
 53
 Kjer, Kaj Regnar, Læge, 109
 Knudsen, H. A. V., Borgmester, 25,
 26
 Knudsen, W. M., Fabrikant, 60, 106
 Koefoed, Cai, Boghandlermedhjæl-
 per, 104
 Koefoed, H. Rudolph, Maskinfabri-
 kant, 105
 Kofod, Axel, Raadsformand, 57 f.,
 59*, 62 f., 67, 88, 96, 98, 101, 103,
 112
 Krarup, Ove Th. N., Overretssag-
 fører, 105, 111
 Krarup, V., Højesteretsdommer, 112
 Krebs, Carl, Dr. phil., Aktuar, 57*,
 68, 70, 101, 103 f., 112
 Kuhn, Johan, Læge, 110
 Kyed-Nielsen, Alfred, Læge, 109
- Larsen, A. Langkilde, Revisor, 84,
 103
 Larsen, Erik K. L., Kommunalæge,
 108
 Larsen, Florian, Overretsassessor,
 50, 51*, 57 f., 61, 65, 68—71, 73 f.,
 96, 98, 101, 103, 112
 Larsen, L. E., Krigsassessor, 106
 Lassen, Chr. Katstrup, Læge, 86, 108
 Lassen, Fritz, Læge, 86, 107
 Lassen, Jens Mathias, Oberst, 101,
 105
 Lassen, Oluf Henr. Peter, Massage-
 læge, 110
 Lassen, Peter, Læge, 86, 108
 Lazarus, M., Bogtrykker, 111
 Leerbech, Chr. Otto, Læge, 108
 Lendorf, Alfred, Proprietær, 101, 105,
 112
 Lendorf, C. W. F., Arkitekt, 101, 112
 Lerche, Mogens, Læge, 86, 109

- Lind, Rasmus, Læge, 87, 110
 Lindholm, Helge, Læge, 108
 Lorentzen, C., Krigsassessor, 106
 Lorentzen, Einar, Fuldmægtig, 106
 Lund, Hans Peter, Massagelæge, 110
 Lund, Leo, Overpostbud, 103
 Lundh, Jonas Collin, Overvejnspek-
 tør, 101, 105
 Lyhne Christensen, se Christensen
- Madsen, C. N., Stabssergeant, 106
 Madsen, Edgar Philip, Læge, 109
 Madsen, H. P., Apoteker, Assessor
 pharm., 46, 112
 Madsen, Stephan, Læge, 87, 109
 Mannheimer, Vilh., Varemægler, 112
 Martensen, Anna Maric, g. m.
 Florian Larsen, 74
 Martensen, H., Biskop, 74
 Martensen-Larsen, Andreas, Højeste-
 retssagfører, 99, 102, 112
 Martini, Thorvald, Blikkenslager, 104
 Mathiesen, Harald, Baadebygmester,
 85, 112
 Max, Borgmester i Bruxelles, 76
 Menzell, Frederik Carl Chr., Kasse-
 rer, 59 f., 105
 Metzgen, Stuccatør, 111
 Moltke, F. Lensgreve, 26, 30*, 33,
 34, 99, 111
 Mortensen, Erik Chr., Farver, 104
 Munck, P. G., Direktør, 102
 Munck, Vilhelm, Fængselspræst, 16
 Mundt, Jodochus Henrik, Over-
 retsprokurator, 99, 101
 Myhre, Karen Margrethe, Medhjæl-
 per, 107
 Müller, Peter Conrad, Højesterets-
 assessor, 105, 111
 Møller, Christen Marius, Læge, 109
 Møller, F. J. V., Læge, 108
 Møller, Jørgen, Dr. med., Ørelæge,
 53, 87, 110
 Møllerstrøm, Albert, Drejer, 104
- Neumann, Otto, Læge, 108
 Nielsen, C., Stabssergeant, 106
 Nielsen, C. F., Stabssergeant, 106
 Nielsen, Christian, Entreprenør, 111
 Nielsen, Johannes Fischer, Læge, 87,
 109
 Nielsen, Kai, Elektriker, 104
 Nielsen, Kjeld, Hospitalsforvalter, 81,
 106
 Nielsen, Kristian Brünnich, Dr.
 phil., Stabslæge, 108
 Nielsen, Niels Peter, Kommunelæge,
 108
 Nielsen, Svend, Lejetjener, 104
 Nyegaard, P., Kommunalarbejder, 104
 Nyholm, C. C. V., Kriminalretts-
 assessor, 105
- Oldrup Pedersen, se Pedersen
 Olivarius, L. H. F. de Fine, Gros-
 serer, 102, 112
 Olrik, Mogens, Læge, 108
 Ølsen, Arne Schönbeck, Kontor-
 assistent, 107
 Olsen, Ellen, 104
 Ortmann, C. C. E., Læge, 107
 Ottesen, S. G. A., Læge, 108
 Ottesen, William, Læge, 108
- Pedersen, Charles (Oldrup), Varme-
 mester, 79 f., 102
 Peronard, Pierre, Læge, 87, 109
 Petersen, A. C. V., Raadsformand,
 57, 58*, 70, 101, 103, 112
 Petersen, Bernhard, Oberstløjtnant,
 105
 Petersen, Eigil, Hovedkasserer, 81,
 89*, 107
 Petersen, Th. E., Overformynder, 111
 Petersen, V. C., Birkefuldmægtig, 105
 Piper, Agnes Caroline, Læge, 109
 Poser, J. F. V., Læge, 108
 Prangen, Carl Fr. Vilh. v., Fuldmæg-
 tig, 111

- Prior, Holger, Grosserer, 79, 82*, 102, 112
- Raac, Knud, Ingeniør, 76, 79, 80*, 98, 102, 112
- Raaschou, S. H. A., Provst, 111
- Ramm, Axcl, Oberst, 58, 61, 73 f., 75*, 76—80, 83, 96, 98, 102 f., 112
- Ramm, P. G., Oberstløjtnant, 73, 75
- Ramm, Paul, Generalmajor, 73, 103, 112
- Ramm, Viggo, Udskrivningschef, 79, 112
- Rasmussen, H. L. F. C. A., Læge, 108
- Rasmussen, Louis, se Arntoft
- Rasmussen, S. A., se Reinert
- Ravn, H. A. I., Kaptajn, 100
- Ravnild, Knud, Montør, 103
- Reedtz-Thott, Tage Lensbaron, 37
- Reinert, Svend Asger, Læge, 108
- Richter, Frederik Ludvig, Apoteker, 111
- Ring, Hans Frederik Sophus, Landinspektør, 111
- Ringlund, Hjalmar, Optiker, 112
- Ringvig, Alfred, Belysningsarbejder, 103
- Rode, Vilhelm Middelton, Overretsprokurator, 99, 101
- Rosenørn, E. Emil, Overpræsident, 18, 19, 25, 26, 28*, 33, 34, 96, 99, 111
- Rosenørn-Lehn, Otto Ditlev Lensbaron, 100
- Sadolin, Frode, Massagelæge, 87, 110
- Schaldemose, A., Kontorchef, 105
- Scharling, C. E., Professor, 32
- Scharling, William, Nationaløkonom, 18, 25, 26, 31, 32, 33, 41, 45*, 51, 57, 100, 103
- Schlegel, Carl, Fattiginspektør, 36, 106
- Schlegel, Carl Frederik Adolph, Stadskonduktør, 36
- Schlegel, Carl Theodor, Generalmajor, 36, 57, 101, 103, 105, 111
- Schlegel, Henrik Frederik, Kommitteret, 36
- Schlegel, Johan Elias, Forfatter, 35
- Schlegel, Johan Heinrich, Professor, Overbibliotekar, 36
- Schlegel, N. F., Overretsjustitiarius, 3*, 18, 25 f., 31, 35—41, 46, 50, 65, 68, 73 f., 96, 98 f., 103, 111
- Schmiegelow, C. C. E., Direktør, 111
- Schou, Philip, Direktør, 100, 111
- Schultz, Ingrid, Kontorassistent, 104
- Schæffer, Einar, Læge, 110
- Schønbeck Olsen, se Olsen
- Simony, C. F., Stiftamtmand, 26, 29*, 33, 100
- Skeel, H. F., Kaptajn, 105
- Skeel, Regitze Sophie, g. m. N. F. Schlegel, 40
- Skeel, Vilhelm, Landsoverretsjustitiarius, 111
- Skibsted, C. F. de Fine, Overretsassessor, 111
- Skibsted, Lauritz, Kommandør, 105
- Spodsberg, K. E. E., Læge, 109
- Stockfleth, Wm. P. Th., Kommune­læge, 110
- Storch, O. P. S., Dr. med., 109
- Straten, J. V. thor, se thor Straten
- Strodtmann, Chr. Georg, Læge, 109
- Studsgarth, Ove Svend Pcter, Læge, 109
- Suhr, O. B., Grosserer, 100
- Svenningsen, Carl, Sporvejsfunktionær, 104
- Sylvest, E. O. S., Dr. med., Kom­munelæge, 108
- Tegner, P. V., Bogholder, 106
- Tesch, C. A., Tømrermester, 101, 112
- Thaarup, Carl, Bogholder, 66
- Thanning, H. I. S., Inspektør, 106
- Thomsen, Jens V., Repræsentant, 104

thor Straten, J. V., Kontorchef, 84,
103, 112

Thrane, Henri, Kreditkassedirektør,
78, 102, 112

Toft, Jens Andreas, Læge, 110

Toftbæk, Alfred, Bademester, 103

Trautner, T. M., Stiftsfysikus, 20

Wassmann, E. H. L. S., Læge, 109

Wedege, Chr., Inspektør, 104

Vedsmann, Helge, Læge, 109

Weilbach, C. A., Assistent, 106

Weitemcyer, H. J., Bogholder, 106

Wendelboe, Bertha, 104

Verning, Einar, Læge, 110

Winkelmann, A. V., Prokurist, 112

Vinten, Arne, Kommuelærer, 81,
106

Winther, Knud L., cand. pharm.,
Ekspeditionschef, 103

Voldbye, C. M., g. Hlatky, 72

Wolff, Christiane, g. m. P. G. Ramm,
73 f.

Wolff, Niels W., Justitsraad, 73

Worm, C. S. F., Oberst, 58, 101, 103,
105, 112

Zander, Karl, Chauffør, 104

Zimmermann, Assistent, 103

Zimmermann, H., Fuldmægtig, 106

SYGE- OG BEGRAVELSESKASSEN AF 1872

1872 — 1. Juli — 1947

er sat med Monotype Garamond og trykt paa krideret Kunsttrykpapier.

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

Klichéerne er fremstillet i

F. Hendriksens Reproduktions-Atelier.

